

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

Kafkaslar ve Orta Asya'da Bozuk Orman ve Diğer Ağaçlık Alanların Restorasyonu:

Çevresel Kalkınma ve Sürdürülebilirlik için Orman
Restorasyonunun Geliştirilmesi Projesi

FRIENDS

FRIENDS

Forest Restoration Improvement for
Environmental Development and Sustainability

Kapak Sayfası ve Logo Hakkında Açıklama: Bu Proje, FAO-Türkiye Ormancılık Ortaklık Programı çerçevesinde Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan'da uygulanmak üzere hazırlanmıştır.

Proje Logosunda bulunan iki el FAO ve Türkiye arasındaki işbirliğini temsil ederken, yapraklar yeşili ve ormanı, altı yaprağın her biri proje ortağı ülkeleri sembolize etmektedir. Logonun içindeki güneş bir taraftan kalkınmayı ve sürdürülebilirliği, diğer taraftan Kafkaslar ve Orta Asya coğrafyasında güneşin değeri ve önemine vurgu yapmaktadır. Bu logo Hayriye Aköz-Furkan Belen tarafından FAO için hazırlanmıştır.

PROJE DOKÜMANI

Tarım ve Orman Bakanlığı'nca temsil edilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin talebi üzerine; Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) aşağıda yer alan Proje için teknik yardım sağlayacaktır:

Proje Adı:	Restoration of Degraded Forest and other Wooded Lands in Central Asia: Forest Restoration Improvement for ENvironmental Development and Sustainability – FRIENDS Orta Asya'da Bozuk Orman ve Diğer Ağaçlık Alanların Restorasyonu: Çevresel Kalkınma ve Sürdürülebilirlik için Orman Restorasyonunun Geliştirilmesi
Proje Sembölü:	

Her iki tarafın tam yetkili temsilcilerinin imzalamasının akabinde, bu proje burada açıklanan arka plan, gerekçe ve yönetim düzenlemeleri çerçevesinde uygulanacaktır.

Hükümet adına:	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü adına:
Tarım ve Orman Bakanlığı	
İsim	İsim
Ünvan	Ünvan
Tarih	Tarih

Proje Başlığı:	Orta Asya'da Bozuk Orman ve Diğer Ağaçlık Alanların Restorasyonu: Sürdürülebilir Çevre ve Kalkınma için Orman Restorasyonunun Geliştirilmesi- FRIENDS/DOSTLUK-
Proje Sembolü:	
Faydalanan ülkeler:	Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan
Hükümet (ler) / diğer proje ortakları:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Azerbaycan: Ekoloji ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı, Orman Geliştirme Dairesi 2. Kazakistan: Kazakistan Cumhuriyeti Ekoloji, Jeoloji ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı, Orman ve Yaban Hayatı Komitesi 3. Kırgızistan: Devlet Çevre Koruma ve Ormancılık Ajansı, Orman Ekosistemleri Bölümü 4. Tacikistan: Ormancılık Ajansı 5. Türkmenistan: Çevre Koruma ve Arazi Kaynakları Komitesi (CEPLR), Ormancılık Bölümü (CEPLR Orman İdaresi) 6. Özbekistan: Özbekistan Cumhuriyeti Devlet Ormancılık Komitesi
Planlanan EOD (Başlangıç tarihi):	
Planlanan NTE (Bitiş Tarihi):	
FAO's Stratejik Çerçevesine Katkısı:	<ul style="list-style-type: none"> ● Stratejik Program 2: Tarım, balıkçılık ve ormancılığın daha üretken ve sürdürülebilir hale getirilmesi: <ul style="list-style-type: none"> ● Örgütsel Çıktı 2.1: Ülkeler, tarım, ormancılık ve balıkçılıkta iklim değişikliği ve çevresel bozulmayı ele alırken üretkenliği sürdürülebilir bir şekilde artırmak için gerekli uygulamaları benimsemiştir. ● Örgütsel Çıktı 2.2: Ülkeler tarım, balıkçılık ve ormancılıkta sürdürülebilir üretim, iklim değişikliği ve çevresel bozulmaya yönelik politikalar ve yönetim

mekanizmaları geliştirmiş veya bu mekanizmaları iyileştirmiştir.

- Örgütsel Çıktı 2.4: Ülkeler, iklim değişikliği ve çevresel bozulmayı ele alırken sürdürülebilir tarım, balıkçılık ve ormancılık için kanıta dayalı kararlar almaktadır.

- **Stratejik Amaç 6:** Teknik kalite, istatistik ve çapraz kesişen temalar (iklim değişikliği, cinsiyet, yönetişim, beslenme):

- Örgütsel Çıktı 6.3: Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi konusunda çalışmak için kaliteli hizmetler ve tutarlı yaklaşımlar ve

- Örgütsel Çıktı 6.6: İklim değişikliği stratejisi paralelinde Stratejik Hedefleri uygulamaya aktararak ve FAO'nun ulusal, bölgesel ve uluslararası iklim değişikliği mimarisine olan katkısını güçlendirerek FAO'nun iklim değişikliği konusunda çalışmalarının kalitesi ve yerindeliği sağlanmıştır.

- Ülke Programlama Çerçevesi-CPF:

Azerbaycan CPF (2016-2020): Öncelik Alanı 6: Sürdürülebilir, adil ve etkin ormancılık, arazi ve su kaynakları yönetimi (Sürdürülebilir yönetim için güçlendirilmiş kurumsal kapasiteler: Orman ve ağaç kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi ve Ulusal Orman Programı (UOP) eylem planı doğrultusunda desteklenen bozulmuş orman alanlarının rehabilitasyonu ve restorasyonu)

Kazakistan CPF (2014-2017):

Öncelik Alanı 3. Sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi (su, toprak ve ormancılık).

Çıktı 1. Ulusal kurumların, doğal kaynak yöneticilerinin ve tarımsal üreticilerin

sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi konusundaki kapasiteleri güçlendirildi.

Kırgızistan CPF (2015 – 2017):

Öncelikli Alan 3: İklim değişikliği, kriz ve felakete cevap vermede daha fazla esneklik.

Çıktı 3: İklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması ve tarım ve ormancılık sektörlerine adaptasyonu ve afet ve kriz durumlarında direncin artması.

Tacikistan CPF (2016-2017):

Öncelikli Alan B: Doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve iklim değişikliğine direncin geliştirilmesi.

Çıktı 2.2: Sürdürülebilir ve bütünleşik doğal kaynak yönetimi (toprak, su, ormancılık ve yaban hayatı) ve iklim değişikliğine karşı direncin artırılması için yenilikçi ve çok sektörlü yaklaşımlar ve uygulamalar teşvik edildi.

Özbekistan CPF (2014-2017):

Öncelik Alanı E: Doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi.

Çıktı 1. Doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi için ormancılığın geliştirilmesi ve kırsal nüfus için gelir getirici fırsatların artırılması desteklendi.

• **Bölgesel Girişim / Öncelikli Alan:**

Değişen bir iklim altında, doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi. Ana Bileşenler:

1. 1. Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı, iklim değişikliği ve afet riskinin azaltılması için politika uyumu, koordinasyon ve işbirliği..

2. Verilerin sağlanması ve toplanması.

3. Kapasite geliştirme, peyzaj yaklaşımı, agroecology, sürdürülebilir arazi kullanımı, genetik kaynaklar, su yönetimi ve iklim dostu tarım dahil olmak üzere doğal kaynak yönetiminde sürdürülebilir yaklaşımlar

	sağlamak için ulusal kapasitelerin güçlendirilmesi.
Çevresel ve Sosyal Risk Sınıflandırması	düşük risk X orta risk € yüksek risk €
Toplumsal Cinsiyet Puanı	G0 € G1 € G2a X G2b €
Toplam Bütçe:	Dolar 1.999.813
Yönetici Özeti	
<p>Son yıllarda, Kafkaslar ve Orta Asya'daki ormanlar ve orman peyzajları önemli derecede tahribata uğramıştır. Mevcut ormancılık kurumları orman yönetim faaliyetlerini yerine getirebilecek yeterli düzeyde personele ve bütçeye sahip olamamıştır. Böylece, diğer enerji kaynaklarının yetersizliği nedeniyle artan izinsiz yakacak odun tedariki, ticari amaçlı tomruk kesimi ve aşırı otlatma orman ve diğer ağaçlık alanlarda önemli bir tehdit unsuru olmuştur. Ayrıca, iklim değişikliğinin etkilerinin bölgedeki ormanlık alanlarda azalmaya neden olacağı öngörülmektedir.</p> <p>Bölge genelde zorlu iklim şartlarının etkisi altındadır. Bölge peyzajının büyük bölümünü dağlık alanlar ve çöller oluşturmaktadır. Her ne kadar sınırlı miktarda olsa da, Kafkasya ve Orta Asya Ormanları sürdürülebilir bir şekilde yönetildiği takdirde milyonlarca ton karbondioksiti tutarak iklim değişikliğinin ve ekstrem hava olaylarının etkisinin azaltılmasında önemli bir rol oynayacaktır.</p> <p>Bölgede yaşanan tahribatı önlemek amacıyla birinci 'Kafkasya ve Orta Asya'da Orman Peyzajı Restorasyonu ve Bonn Mücadelesi Bakanlar Toplantısı' 21-22 Haziran 2018 tarihlerinde Kazakistan'ın başkenti Astana'da yapılmıştır. Toplantıya katılan ülkeler 2030 yılına kadar 2,5 milyon ha orman peyzajının restorasyonunu taahhüt etmişlerdir. Bu toplantıda bölge için 2,5 milyon ha restorasyon hedefinin daha da ileri götürülmesi ve bölgesel işbirliğinin artırılması amacıyla 'Astana Kararları' kabul edilmiştir.</p> <p>Bu taahhütlerin gerçekleştirilmesine katkı sağlamak üzere Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı FAO-Türkiye Ormancılık Ortaklık Programı (FTFP) kapsamında Kafkasya ve Orta Asya'daki orman tahribatıyla mücadele faaliyetlerine destek vermektedir. Bu destekten katkı sağlayacak olan ülkeler şunlardır:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Azerbaycan, 2. Kazakistan, 3. Kırgızistan, 4. Tacikistan, 5. Türkmenistan ve 6. Özbekistan. <p>Bu ülkelerin tamamı düşük orman örtüsüne (kapalılığına) sahip olup, bu ülkelerin orman kapalılık oranları sırasıyla 13.2%, 4.7%, 5.6%, 4%, 8.7% ve 7.5% şeklindedir.</p> <p>Bu projenin amacı, orman ve diğer ağaçlık alanların büyük ölçekli restorasyon çalışmalarını başarılı bir şekilde yürütmek ve tahribatın önlenmesine yönelik bilgi düzeyinin artırılması için ulusal kapasiteleri geliştirmektir.</p>	

Proje bu sayede toprak koruma, karbon tutunumu ve su akışının düzenlenmesi gibi ekosistem hizmetlerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu proje mevcut finansal kaynaklar da göz önünde bulundurularak, en gelişmiş yöntemleri test etmeyi ve sergilemeyi amaçlayan pilot bir proje özelliği taşımaktadır.

Proje stratejisi dört bileşeni esas alacaktır. Bunlar;

1. Tahribatın nedenlerinin ele alınması ve çalışma yapılacak pilot alanların belirlenmesi,
2. Kapasite geliştirme,
3. Restorasyon faaliyetlerinin pilot alanlarda uygulanması,
4. Bilgi yönetimi ve paylaşımı.

Bu dört proje bileşeni iklim değişikliği ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularındaki temel prensipleri dikkate alacaktır.

Projenin uygulamada olacağı 3 yıl boyunca, dört ülkede (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan) sekiz pilot bölgede,

- çeşitli dikim tekniklerinin ve yöntemlerinin uygulanması yoluyla 400 hektar bozuk orman alanının restorasyonu,
- yerel halkın işbirliğiyle rehabilitasyon çalışmalarının gerçekleştirileceği 400 hektar köy orman alanının restorasyonu,
- çölleşme ve erozyonla mücadele çalışmalarının gerçekleştirileceği 100 hektar bozuk orman alanı restorasyonu gerçekleştirilecektir.

Restorasyon çalışmalarına ilaveten üç adet modern fidanlık tesisi ile birlikte tohum meşçeresi, tohum bahçesi ve gerekli tohum depolama tesisleri yapılacaktır.

Proje ülkelerinde yapılacak proje uygulamalarına katkı sağlamak üzere teknik nitelik ve toplumsal cinsiyet eşitliği kriterleri dikkate alınarak ulusal uzmanlar seçilecektir. Bu uzmanlar Türkiye'de orman restorasyon teknikleriyle ilgili en son ve en uyarlanmış bilgi ve becerileri edinmeleri için eğitilecektir. Daha sonra bu uzmanlar projenin sağladığı destek ile öğrendikleri bu tekniklerin kendi ülkelerinde tanıtılmasına ve yaygınlaştırılmasına katkı sağlayacaklardır.

Projenin sürdürülebilirliği orman tahribatının ana nedenlerinin analiz edilmesi ile artırılabilecektir. Yapılacak olan bu analiz tahribatın önlenmesine yönelik eylemlerin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Tahribatın nedenlerinin incelenmesi ve analizi tüm ilgili ana paydaşları, özellikle de eşit sayıda kadın ve erkek kırsal nüfusunu kapsayarak katılımcı bir şekilde yürütülecektir.

Proje, bölgesel işbirliğini kuvvetle destekleyecektir. Bu işbirliği; tüm katılımcı ülkeler arasında kazanılan deneyimlerin ve çıkarılan derslerin paylaşılacağı ve bu birikimi daha büyük ölçekte uygulamaya aktarmak amacıyla hazırlanacak olan bir bölgesel proje teklifinin tartışılacağı bir çalıştay ile sonuçlanacaktır. Projeden elde edilen dersler ve bulgular dünya

apında yürütülen büyük ölçekli restorasyon uygulamaları ağının güçlendirilmesini sağlamak üzere diğer ülkelerle de paylaşılacaktır.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

13

BÖLÜM 1 – UYGUNLUK

15

1.1 Uyum ve Stratejik Uygunluk

15

1.1.1 *FAO'nun Stratejik Çerçevesine Uyum*

15

1.1.2 *Bölgesel Girişime Uyum*

15

1.1.3 *Ülke Programları Çerçevesi ile Uyum (CPF)*

16

1.1.3.1 *Ülke Sonuçlarına Katkı*

16

1.1.3.2 *Ülke Programları Çerçevesi (CPF) Çıktılarına Katkılar*

16

1.1.4 *Beklenen Sonuçlar*

17

1.1.4.1 *Etki*

17

1.1.4.2 *Sonuç*

17

1.1.4.3 *Çıktılar*

17

1.2 Karşılaştırmalı Üstünlükler

18

1.2.1 *Faaliyet Alanı*

19

1.2.2 *Faaliyet Kapasitesi*

19

1.2.3 *Faaliyet Pozisyonu*

19

1.3 Genel Durum Analizi

20

1.3.1 *Paydaş Katılımı*

21

1.3.1.1 *Paydaş Katılımı*

21

1.3.1.2 *Şikâyet Mekanizması*

21

1.3.1.3 *Açıklık*

22

1.3.2 *Proje ile Ele Alınacak Sorunlar*

22

1.3.2.1 *Azerbaycan*

22

1.3.2.2 *Kazakistan*

23

1.3.2.3 *Kırgızistan*

23

1.3.2.4 *Özbekistan*

24

1.3.3 *Ortaklıklar*

24

1.3.4 *Bilgi Yönetimi ve İletişim*

25

1.3.4.1 *Bilgi Paylaşımı*

25

1.3.4.2 *Çıkarılan Dersler*

25

1.3.4.3 *İletişim*

27

BÖLÜM 2 – FİZİBİLİTE

28

2.1 Uygulamaya Yönelik Düzenlemeler

28

2.1.1 *Kurumsal Çerçeve ve Koordinasyon*

28

10

2.1.2.	<i>Hükümet Desteği</i>	30
2.1.3	<i>Türkiye'nin Katkıları</i>	30
2.1.3.1	<i>Personel</i>	31
2.1.3.2	<i>Sözleşmeler</i>	31
2.1.3.3	<i>Ekipman</i>	31
2.1.3.4	<i>Kapasite Geliştirme</i>	31
2.1.3.5	<i>Hizmet Sözleşmesi</i>	32
2.1.3.6	<i>Görev Seyahati</i>	32
2.1.3.7	<i>İşletme Giderleri</i>	33
2.1.3.8	<i>Destekleme Giderleri</i>	33
2.1.4	<i>Strateji/Metodoloji</i>	33
2.1.4.1	<i>Tahribata Sebep Olan Faktörlerin Ele Alınması ve Pilot Sahaların Belirlenmesi:</i>	33
2.1.4.2	<i>Kapasite Geliştirme:</i>	34
2.1.4.3	<i>Pilot Restorasyon Faaliyetleri</i>	35
2.1.4.4	<i>Bilgi Yönetimi ve Paylaşımı</i>	36
2.1.4.5	<i>Stratejinin değerlendirilmesi ve uyumlaştırılması</i>	39
2.1.5	<i>Teknik Denetim ve Destek Düzenlemeleri</i>	39
2.1.6	<i>Yönetim ve Operasyonel Destek Düzenlemeleri</i>	40
2.2	<i>Operasyonel Usuller</i>	41
2.3	<i>İstatistik</i>	42
2.4	<i>Bilgi Teknolojisi</i>	42
2.5	<i>Risk Yönetimi</i>	42
2.5.1	<i>Projenin Potansiyel Riskleri</i>	42
2.5.2	<i>Projeden Kaynaklanan Çevresel ve Sosyal Riskler</i>	43
2.6	<i>İzleme, Performans Değerlendirme ve Raporlama</i>	43
2.6.1	<i>İzleme Düzenlemeleri</i>	43
2.6.2	<i>Performans Değerlendirmesi</i>	44
2.6.3	<i>Raporlama</i>	44
2.7	<i>Değerlendirme Hükümleri</i>	45
BÖLÜM 3 - SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK		46
3.1	<i>Kapasite Geliştirme</i>	46
3.2	<i>Yeterli Kırsal İstihdam</i>	47
3.3	<i>Çevresel Sürdürülebilirlik</i>	47
3.4	<i>Toplumsal Cinsiyet Eşitliği</i>	47

3.5	Yerli Halk	48
Ekler		49
<i>Ek I: Mantıksal Çerçeve Matrisi</i>		49
<i>Ek II: Paydaş Katılımı Matrisi</i>		56
Paydaş İstişaresi		56
Şikâyet Mekanizması		57
Bildirim 57		
<i>Ek III: İş planı</i>		58
<i>Ek IV: Bütçe</i>		65
<i>Ek V: Risk Yönetimi</i>		68
Projeden kaynaklanan çevresel ve sosyal riskler		69
<i>Ek VI: FAO ve Hükümet Sorumlulukları</i>		70
FAO'nun Sorumlulukları		70
Hükümetin Sorumlulukları		71
Raporlama ve Değerlendirme		72
<i>Ek VII: İş Tanımları</i>		73
1. Proje Koordinatörü		73
2. Yönetici Asistanı/ Çevirmen		75
3. Genç Orman Mühendisi/Bakanlıkça Görevlendirilen Personel		76
4. Ulusal Proje Koordinatörü (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)		77
5. Ulusal Proje Koordinatörü (Tacikistan, Türkmenistan)		79
6. Türk Danışman – Collect Earth Değerlendirmesi Konusunda Eğitimci		80
7. Türk Danışman – Arazi Tahribatının Nedenleri Konusunda Eğitimci		81
8. Türk Danışman – Fidanlık Altyapısı ve Teknikleri Konusunda Eğitimci		82
9. Türk Danışman – Tohum Toplama, Depolama ve Çimlendirme Konusunda Eğitimci		83
10. Türk Danışman – Çölleşmeyle Mücadele, Erozyon Kontrolü, Arazi Restorasyonu Konusunda Eğitimci		84
Görev adı: Türk Danışman –Çölleşmeyle Mücadele, Erozyon Kontrolü, Arazi Restorasyonu Konusunda Eğitimci (faaliyet 2.4)		84
11. Türk Danışman – IUCN Kırmızı Liste Türlerinin Korunması Eğitimcisi		85
12. Türk Danışman – Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması Konusunda Eğitimci		86
13. Türk Danışman – Katılımcı Yaklaşımlar Konusunda Eğitimci		87
14. Türk Danışman – Bölgesel Proje Önerisinin Hazırlanması		88
		12

15.	Türk Danışman – Farkındalık Artırma Stratejisi	89
16.	Türk Danışman – Ormancılık Aktörleri Arasında Bölgesel Ağ Oluşturulması	90
17.	Uluslararası Danışman – Arazi Tahribatın Önlenmesinde ve Orman Restorasyonunda Katılımcı Yaklaşımlar	91
18.	Uluslararası Danışman – Bölgesel Proje Önerisinin Hazırlanması	92
19.	Ulusal Danışman – Biyofiziksel Tahribat Nedenlerinin Değerlendirilmesi - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)	94
20.	Ulusal Danışman – Sosyal Tahribat Nedenlerinin Değerlendirilmesi - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)	95
21.	Ulusal Danışman – Uygun Ağaç Türlerinin Belirlenmesi - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)	96
22.	Ulusal Danışman – Yerel Halk ile İstişare Toplantıları - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)	97
23.	Ulusal Danışman – Orman Tahribatının Önlenmesi için Ulusal Stratejilerin ve Eylem Planlarının Hazırlanması- (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)	98
24.	Ulusal Danışman –Büyük Ölçekli Orman ve Diğer Ağaçlık Alan Restorasyonu için Ulusal Stratejilerin ve Eylem Planlarının Hazırlanması- (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)	100
25.	Ulusal Danışman – Potansiyel STK’ların, Özel Sektör Aktörlerinin ve Proje Uygulayıcılarının Belirlenmesi - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)	102
26.	Ulusal Danışman – Restorasyon Faaliyetleri Uygulama Planı - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)	104
	<i>Ek VIII: Satınalma</i>	<i>105</i>
	Tablo 1 – Fidanlık binası, ekipman ve aletler	107
	Tablo 2 – Fidanlık için küçük ekipman ve aletler	108
	Tablo 3 – Tohum meşçeresi, tohum bahçesi, tohum bankası kurulması	109

KISALTMALAR

AAD	Çölleşmeye Karşı Mücadele
BH	Bütçe Yöneticisi
BRIDGES	Türkiye'den Afrika'ya Köprüler Restorasyon Projesi
CCA	Kafkaslar ve Orta Asya
CPF	FAO Ülke Programları Çerçevesi
CRIC	Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesinin Uygulamalarının Gözden Geçirilmesi Komitesi (UNCCD)
CSO	Sivil Toplum Kuruluşları
DG	Genel Müdürlük
DRE	Yeterli Kırsal Kalkınma
EU	Avrupa Birliği
ENRTP	European Neighbourhood and Partnership Instrument
FAO	BM Gıda ve Tarım Örgütü
FAO-REU	FAO Avrupa ve Orta Asya Bölge Ofisi
FAO-SEC	FAO Orta Asya Alt-Bölge Ofisi
FLO	Finansman Koordinasyon Memuru
FOA	FAO Orman Politikası ve Kaynakları Dairesi
FTFP	FAO-Türkiye Ormancılık Ortaklık Anlaşması
GCF	Yeşil İklim Fonu
GEF	Küresel Çevre Kolaylığı
GPS	Hükümetçe Sağlanan Personel
IUCN	Uluslararası Doğa Koruma Birliği
JTO	Genç Orman Mühendisi
LADA	Kurak Alanlar Arazi Tahribatının Değerlendirilmesi
LDN	Arazi Tahribatının Dengelenmesi
LFCC	Düşük Orman Örtüsüne Sahip Ülkeler
LoA	Hizmet Sözleşmesi
LTO	FAO Ormancılık Görevlisi/Uzmanı
LTU	Lider Teknik Birim
MAF	Tarım ve Orman Bakanlığı (Türkiye)

MoU	Mutabakat Zaptı
NAP/UNCCD	Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi Ulusal Eylem Programı
NFP	Ulusal Ormanlık Programı
NGOs	Hükümet-dışı Kuruluşlar
NPC	Ulusal Proje Koordinatörü
NWFP	Odun-dışı Orman Ürünleri
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OVI	Objektif Onaylanan Göstergeler
PCM	FAO Proje Döngüsü Yönetimi
PFD	Kalkınma Ortaklığı Çerçevesi
PSC	Proje Yönlendirme Komitesi
PTF	Proje Görev Gücü
SEC	FAO Orta Asya Alt-Bölge Ofisi
SLM	Sürdürülebilir Arazi Yönetimi
TIKA	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı
ToR	İş Tanımı
UNAPF	Birleşmiş Milletler-Azerbaycan Ortaklık Çerçevesi
UNCCD	Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi
UNDAF	Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımı Çerçevesi
UNECE	Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu
UNFCCC	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi

BÖLÜM 1 – UYGUNLUK

1.1 Uyum ve Stratejik Uygunluk

Proje; Birleşmiş Milletler Ekosistem Restorasyonu 10 Yılı (2021-2030), Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi 2018-2030 Stratejik Çerçevesi ve Arazi Tahribatının Dengelenmesi(LDN) Hedef Belirleme Programı, Sözleşme kapsamında hazırlanan Ulusal Eylem Programları, Bonn Mücadelesi, bilhassa 2018 yılı Haziran ayında yapılan Orman Peyzajı Restorasyonu ve Kafkaslar ve Orta Asya'da Bonn Girişimi konulu Bakanlar Yuvarlak Masa Oturumunda alınan Astana Kararları'yla duyurulan ulusal taahhütler, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarında Amaç 15 (Karada Yaşam), FAO Ülke Programları Çerçevesinde katılımcı ülkelerin belirledikleri öncelikleri ele alacaktır. Proje ayrıca, biyolojik çeşitlilik, iklim değişikliği, doğal kaynak yönetimi politika, yasa ve programları da dahil olmak üzere çeşitli uygulama aşamalarında bulunan ulusal sektör planlarının ve önceliklerinin hayata geçirilmesine katkı sağlayacaktır.

1.1.1 FAO'nun Stratejik Çerçevesine Uyum

Bu proje; **FAO Stratejik Programı 2:** Tarım, balıkçılık ve ormancılığın daha üretken ve sürdürülebilir hale getirilmesi, ve bilhassa **Kurumsal Çıktı 2.1:** Ülkelerin, iklim değişikliği ve tarım, ormancılık ve balıkçılıkta çevresel bozunumu hedef alırken üretkenliği sürdürülebilir bir şekilde arttıracak uygulamaları benimsemesi; **Kurumsal Çıktı 2.2:** Ülkelerin sürdürülebilir üretim, iklim değişikliği ve tarım, ormancılık ve balıkçılıkta çevresel bozunumu hedef almak için politikalar ve yönetim mekanizmalarını geliştirmesi; **Kurumsal Çıktı 2.4:** Ülkelerin iklim değişikliği ve çevresel bozunumu hedef alırken sürdürülebilir tarım, balıkçılık ve ormancılık için kanıta dayalı kararlar almaları gibi hususlarının başarılmasına katkı sağlayacaktır.

Proje aynı zamanda; **FAO Stratejik Amacı 6:** Teknik kalite, istatistik ve kesişen temalar (iklim değişikliği, cinsiyet, yönetim, beslenme) daha spesifik olarak **Çıktı 6.3:** Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve kadının güçlendirilmesi hakkındaki çalışmalara kaliteli hizmetler ve tutarlı yaklaşımlar ve **Çıktı 6.6:** FAO'nun iklim değişikliği stratejisi paralelinde Stratejik Amaçlarına yansıtılan ve FAO'nun ulusal, bölgesel ve uluslararası iklim değişikliği mimarisini güçlendirecek olan iklim değişikliği konusundaki çalışmalarının kalite ve tutarlılığının sağlanması gibi hususları destekleyecektir.

1.1.2 Bölgesel Girişime Uyum

Proje, FAO' nun bölgesel girişimine doğrudan katkı sağlamaktadır: **Değişen bir iklimde doğal kaynakları sürdürülebilir şekilde yönetmek.** Proje özellikle girişimin aşağıdaki ana bileşenlerini destekleyecektir:

1. Politikaların uyumlaştırılması, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı için koordinasyon ve işbirliği, iklim değişikliği ile afet risk azaltımının entegrasyonu,
2. Veri sağlanması ve değerlendirilmesi,
3. Peyzaj yaklaşımı, agroekoloji, sürdürülebilir arazi kullanımı, genetik kaynaklar, su yönetimi ve iklim-dostu tarım uygulamalarını da içeren doğal kaynak yönetiminde sürdürülebilir yaklaşımlar için ulusal kapasitelerin güçlendirilmesi.

1.1.3 Ülke Programları Çerçevesi ile Uyum (CPF)

Proje FAO tarafından ülkelerle birlikte hazırlanan Ülke Programları Çerçevesine ve bu programlarda yer alan ülke çıktılarına-sonuçlarına doğrudan katkı verecektir. Bu katkılar aşağıda belirtilen belli sonuçlar ile ilgili olacaktır.

1.1.3.1 Ülke Sonuçlarına Katkı

Azerbaycan: Birleşmiş Milletler-Azerbaycan Ortaklık Çerçevesi (UNAPF) (2016-2020): Alan 3: Çevresel Yönetimin ve Tehlike ve Felaketlere Karşı Direncin Geliştirilmesi. Çıktı 3.1.: 2020 yılına kadar sürdürülebilir kalkınma politikaları ve mevzuatı yerleşmiş olacak, daha iyi uygulanacak ve çok taraflı çevresel sözleşmeler ile uyumlu bir şekilde koordine edilecek, toplumsal ve sağlık bağlantıları belirlenecek ve çevre ve doğal kaynak yönetimi, enerji verimliliği ve yenilebilir enerji, iklim değişikliği ve tehlike ve afetlere dayanıklılık hususları etkili bir biçimde ele alınmış olacaktır. Bu sonuca ulaşmada FAO'nun rolü; orman fidanlığı tesisi, etkin plantasyon teknikleri ve potansiyel ağaçlandırma alanlarının değerlendirilmesini kapsayacak şekilde ağaçlandırma ve orman restorasyon işlerinde teknik destek ve kapasite geliştirme sağlamaktır.

Kazakistan: Kazakistan Kalkınma İçin Ortaklık Çerçevesi, 2016-2020:

Başlık 1: Eşitsizliklerin Azaltımı ve Geliştirilmiş İnsani Kalkınma

Sonuç 1.3. Ekosistemler ve doğal kaynaklar korunmuş ve sürdürülebilir şekilde kullanılmış olacak, ayrıca insan yerleşimleri, doğal ve insan kaynaklı afetlere ve iklim değişikliğine daha dirençli hale getirilmiş olacak.

Kırgızistan: Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımı Çerçevesi, (2018-2022):

Öncelik III. Çevre, iklim değişikliği ve afet risk yönetimi; Çıktı 3: 2022 itibariyle, yerel topluluklar iklim ve afet risklerine daha dayanıklı olmuş ve doğal kaynak yönetimi ve muhtemel riskler hakkında bilgilendirilmiş ve kalkınma hedeflerinde ve faaliyetlerinde yer almış olacaktır.

Tacikistan: Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımları Çerçevesi (BMKYÇ), (2016-2020):

Odak Alanı: Direnç ve Çevresel Sürdürülebilirlik, Sonuç 6: Tacikistan'daki insanlar, çevresel koruma ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimini amaçlayan politika ve operasyonel çerçeveler sonucunda doğal ve insan kaynaklı felaketlere karşı daha dirençli olacaklardır.

Özbekistan: Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımı Çerçevesi, (2016-2020):

Tematik Alan 3: Sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için çevresel koruma; Çıktı 6: 2020 itibariyle kırsal nüfus; doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ile afetler ve iklim değişikliğine direnç faaliyetlerinden fayda elde etmiş olacaktır.

1.1.3.2 Ülke Programları Çerçevesi (CPF) Çıktılarına Katkılar

Azerbaycan CPF (2016-2020): Öncelik Alanı 6: Sürdürülebilir, hakkaniyetli ve etkili ormancılık, arazi ve su kaynakları yönetimi (Sürdürülebilir yönetim için kurumsal kapasiteler güçlendirilmiş olacaktır: Ulusal Orman Planı (NFP) ile uyumlu olarak orman ve ağaç kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi ve bozulmuş orman alanlarının rehabilitasyon ve restorasyonu desteklenecektir)

Kazakistan CPF (2014-2017): Öncelik Alanı 3. Sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi (su, arazi ve ormancılık), Sonuç 1. Sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi için ulusal kurumların, doğal kaynak yöneticilerinin ve tarımsal üreticilerin kapasitelerinin güçlendirilmesi

Kırgızistan CPF (2015-2017): Öncelik alanı 3: İklim değişikliği, kriz ve afetlere cevap vermede geliştirilmiş direnç. Sonuç 3: Tarım ve ormancılık sektörlerinde iklim değişikliğinin azaltımı ve iklim değişikliğine uyum ile afet ve kriz durumlarına karşı direncin artırılması

Tacikistan CPF (2016-2017): Öncelik Alanı B: Doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve iklim değişikliğine karşı direncin güçlendirilmesi. Çıktı 2.2.: Sürdürülebilir ve entegre doğal kaynak yönetimi ve iklim değişikliğine (arazi, su, ormancılık ve yaban hayatı) karşı direncin artırılması için yenilikçi ve çok sektörlü yaklaşımlar ve faaliyetlerin teşvik edilmesi.

Özbekistan CPF (2014-2017): Öncelik Alanı E: Doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi. Sonuç 1. Doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi için ormancılığın geliştirilmesi ile kırsal nüfus için gelir sağlayıcı fırsatların arttırılmasının desteklenmesi

1.1.4 Beklenen Sonuçlar

1.1.4.1 Etki

Projenin etkisi; orman ve tarım gibi doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin geliştirilmesi olacaktır. Bu gelişme iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması ve iklim değişikliğine karşı direncin artırılmasının yanı sıra, gıda güvenliği ve beslenme ve fakirliğin azaltılmasına katkı sağlayacaktır.

1.1.4.2 Sonuç

Proje; projede yer alan ülkelerin orman ve diğer ağaçlık alanlarının büyük ölçekli restorasyonu faaliyetlerinde gereksinim duyulan bilgi ve becerilere sahip olmaları, arazi tahribatının önlenmesine yönelik stratejileri geliştirmeleri ve kendi aralarında bölgesel bir işbirliği/bilgi değişim ağını oluşturmaları gibi sonuçların elde edilmesini sağlayacaktır.

1.1.4.3 Çıktılar

Çıktı 1: Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan'da restorasyon gerektiren bozuk orman ve diğer ağaçlık alanlar belirlendi.

Çıktı 2: Arazi tahribatın önlenmesine ve sürdürülebilir orman ve diğer ağaçlık alan restorasyonuna yönelik toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı kapasite ve bilgi artırıldı (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan)

Çıktı 3: Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan'da bozuk orman ve diğer alanların restorasyonu için pilot alanlar oluşturuldu.

1.1.4.4 Faaliyetler

Çıktı 1 altındaki faaliyetler daha çok arazi tahribatının nedenlerinin değerlendirilmesi ve orman ve diğer ağaçlık alanların restorasyonunda yenilikçi ve teknik yaklaşımları uygulamak üzere her ülke için pilot alanların uygunluk kriterine göre (tahribat düzeyi, ulaşım, sürdürülebilirlik vs.) seçilmesi faaliyetleridir. Ağaç türlerinin belirlenmesinde sadece ağaç türlerinin ekosisteme ve biyoçeşitliliğe uygunluğu dikkate alınmayacak, bunlara ilave olarak türlerin odun-dışı orman ürünü potansiyelleri de değerlendirilecektir. Bu analiz projenin değerlendirilmesi aşamasında dayanak noktası olacaktır. Daha da önemlisi orman ve diğer ağaçlık alanların tahribatına neden olan etmenlerin anlaşılmasına önem verilecektir. Başlangıç verileri toplanırken cinsiyete göre ayrılmış veriler ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı göstergeler dikkate alınacaktır.

Çıktı 2 altındaki faaliyetler; agro-ekolojik ve iklim dostu odaklı orman ve diğer ağaçlık alan restorasyonunda gerekli olan tekniklerin ve yaklaşımların desteklendiği, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı kapasite geliştirme çalışmalarına ve bu çerçevede edinilen bilgilerin paylaşımına yönelik olacaktır. Bu aşamada yapılacak faaliyetler Kafkaslar ve Orta Asya'da geniş kapsamlı bir restorasyon çalışmasını sağlayacak bölgesel bir ormancılık ağı oluşturulmasının yanında orman ve diğer ağaçlık alanların tahribatının önlenmesini ve restorasyonunu ele alan ulusal politika ve belgelerin gözden geçirilmesini de destekleyecektir.

Çıktı 3 altındaki faaliyetler ise, projenin uygulanacağı ülkelerde pilot ölçekte yapılacak olan orman ve diğer ağaçlık alan restorasyonu çalışmalarında gerekli altyapının, teknolojilerin ve yaklaşımların oluşturulmasına yönelik olacaktır.

1.2 Karşılaştırmalı Üstünlükler

Bu proje için FAO'nun desteğini talep etmenin çok sayıda karşılaştırmalı avantajları vardır.

FAO içerisindeki Ormancılık Departmanı; bir taraftan ormanların ve ağaçların sürdürülebilir geçime katkı vermesini temin ederken, politika tavsiyesi, teknik ve güvenilir bilgi sağlayarak sürdürülebilir orman yönetiminin uygulanması için üye ülkelere destek verilmesinde liderlik rolü üstlenmektedir. FAO Ormancılık Departmanı sosyal ve çevresel anlamda dikkate alınması gereken hususları, orman alanları içinde veya etrafında yaşayan kırsal nüfusların, kadınların ve erkeklerin ekonomik ihtiyaçları ile dengelemeye çalışmaktadır.

Departman; sürdürülebilir orman yönetiminde yer alan ormanların ve kırılğan ekosistemlerin korunması, orman plantasyonları ve orman dışındaki ağaçları ormanlar ve su, ormanlar ve iklim değişikliği, orman kaynak değerlendirmeleri, orman sektörel bakış çalışmaları,

ormanların ekonomik boyutları, orman ürünleri bilgisi, orman ürünlerinin ve odun temelli enerjinin kullanılması, ulusal kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi, orman politikaları ve yönetişimi, orman-fakirliğin azaltılması ve gıda güvenliği, katılımcı ormancılık ve sürdürülebilir geçinme, uluslararası ormancılık süreçleri ve ormancılık bilgisi gibi programlara rehberlik yapar.

1.2.1 Faaliyet Alanı

Hem küresel hem ulusal seviyelerde FAO; politika diyalogu için tarafsız bir forum, ormanlar ve ağaçlar hakkında güvenilir bir bilgi kaynağı, ülkelere etkin ulusal orman programları geliştirme ve yürütmeleri için teknik uzmanlık yardımı ve tavsiye sağlayıcı olarak hizmet eder ve büyük ölçüde bu şekilde tanınır.

1.2.2 Faaliyet Kapasitesi

FAO; restorasyon, bitki yetiştirme, izleme, değerlendirme ve kapasite geliştirme uzmanlığına haiz, kurakalan ülkelere dair derinlemesine bilgi ve tecrübesi olan bir Kurak Alan ekibine sahiptir. Çevresel ve sosyoekonomik direnç ve sürdürülebilir geçinmeye katkı verirken; kurakalan ormanlarının ve agrosilvopastoral sistemlerin kapsamlı bir şekilde kavranmasını sağlamak ve bunların korunması, sürdürülebilir yönetimi ve restorasyonu için iyi uygulamaların kabulünü ve yaygınlaşmasını teşvik etmek amacını taşıyan “Kurakalan Ormanları ve Agrosilvopastoral Sistemler Çalışma Grubu” 2016’da kurulmuştur.

FAO, katılımcı kalkınmayı resmi olarak taahhüt eder ve yerel nüfusun ve diğer paydaşların (bilhassa en kırılgan olanların) orman veya doğal kaynak kullanım planlama ve yönetimine katılmaları ve bu katılımdan eşit faydalar üretmeleri için katılımcı yaklaşımları geliştirmek amacıyla aktif olarak çalışır.

FAO Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkiye, Türkmenistan ve Özbekistan’ın oluşturduğu bölgedeki öncelikli ihtiyaçlara cevap vermek üzere Ankara Türkiye’de yerleşik olan bir Orta Asya Alt-Bölge Ofisine sahiptir. Bu sıfatla FAO-SEC tarım arazi mülkiyeti ve doğal kaynaklar konusunda politika reformlarına yönelik analiz ve danışmanlık yapar. Organizasyonun teknik desteği kurumsal oluşum, bilgi ve uzmanlığın geliştirilmesi ve dönüşüm sorunu yaşayan ülkeler arasında deneyim mübadelesi konularını kapsamaktadır.

1.2.3 Faaliyet Pozisyonu

FAO, ülke ortaklarıyla ormancılık, yaban hayatı ve doğal kaynak yönetimi projeleri yürütmede ve ormancılığı biyolojik çeşitliliğin korunması ve orman yönetimi ile entegre etmede dünya düzeyinde zengin ve özgün bir tecrübeye sahiptir.

FAO, Orta Asya’da da büyük bir tecrübeye sahiptir. Hükümetler ve diğer partnerleriyle yakın işbirliği içerisinde ulusal orman programları geliştirmekten yerel odun tabanlı biyoenerji endüstrileri potansiyeli için orman araştırma laboratuvarları kurmaya kadar çok sayıda ormancılık ve ormancılıkla ilgili projelerde yer almıştır.

Orta Asya Alt Bölgesel Ofis ve ülke ofisleri sayesinde FAO güçlü ve daimî bölgesel ve ülke temsilciliklerine sahiptir. Merkezi Ankara’da bulunan FAOSEC ve Ülke ofisleri, FAO Genel Merkezinin bulunduğu Roma’daki uzmanlar ekibinden de destek alarak çok disiplinli uzmanlar ekibi sayesinde sürekli olarak desteklenmektedir.

1.3 Genel Durum Analizi

Mevcut ormancılık kurumları ormancılık yönetim faaliyetlerini yerine getirebilecek yeterli düzeyde personele ve bütçeye sahip olmadığından ve yeterli koruma faaliyetlerini yerine getiremediğinden son yıllarda, Kafkaslar ve Orta Asya'daki ormanlar ve orman peyzajları tahribata uğramıştır. Böylece enerji kaynaklarının yetersizliği nedeniyle artan izinsiz yakacak odun tedariki, ticari amaçlı tomruk kesimi ve aşırı otlatma orman ve diğer ağaçlık alanlarda önemli bir tehdit unsuru olmuştur.

Orta Asya'daki ülkelerin bağımsızlığından sonra Rusya Federasyonundan sağlanan enerji tedariki hızla azalmış, bilhassa kırsal alanlarda asli enerji kaynağı olarak yakacak odun talebi artmıştır. Yakacak oduna geçiş o kadar hızlı ve ani olmuştur ki 1990'lardan günümüze kadar ormanlar kaçak kesim ve yakacak odun kullanımı sonucunda tahribata uğramıştır.

Yakacak odun kullanımından sonra kontrolsüz/aşırı otlatma diğer önemli bir tahribat nedenidir. Bağımsızlıktan sonra 1990'ların ortası veya sonuna kadar çiftlik hayvanları sayısı özellikle Kazakistan ve Kırgızistan'da düşme eğilimine girmiş, 2000'den itibaren bütün ülkelerde çiftlik hayvanı sayısı artış göstermiştir. Azerbaycan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan'da çiftlik hayvanı sayısı hali hazırda bağımsızlıktan önceki durumdan fazladır. Sığırlar yerleşim yerlerine daha yakın arazilerde yetiştirilmekte ve yüksek dağlardaki yazlık otlak alanlarda daha çok küçükbaş ve atların otlatılması tercih edilmektedir. Yerleşim alanı ve ormanların etrafında artan otlatma baskısı ormanların doğal yollarla gençleşmesine neden olmakta, tahrip edilen ormanlar bu vaziyette kalmakta veya tamamen kaybedilebilmektedir.

İklim değişikliğinin bir etkisi olarak, düşük rakımlardaki orman sınırlarının yamaç boyunca yukarı doğru hareketi beklenebilir. Daha yüksek rakımlarda düzensiz otlatma orman ağacı türlerinin gelişimini engeller ve bunun sonucunda da orman üst sınırının daha yukarılara çıkması söz konusu olamaz. İklim değişikliğinin etkisi buralarda büyük ihtimalle orman alanında azalma ile kendini gösterecektir.

İzinsiz ve kontrolsüz kaçak kereste üretimi orman tahribatının diğer bir nedenidir. Gürcistan haricinde Kafkasya ve Orta Asya ülkeleri orman ürünleri açısından net ithalatçı ülke durumundadır. Odun dışı orman ürünleri (ODOÜ) bölgede önemli bir geçim kaynağıdır. Ana ODOÜ olarak kabuklu meyveler, meyve, yumuşak meyveler, mantarlar, tıbbi ve aromatik bitkiler, av ürünleri, arıcılık ve hayvanlar için yemlik kullanımı sayılabilir. Daha önceleri, Soyvetler Birliği zamanında, yerel orman idareleri ODOÜ'nün toplanmasını sistematik olarak yönetiyorken bilahare yaşanan sistemsizlik nedeniyle mevcut yapı ve kontrol mekanizması kaybolmuş, kontrolsüz kullanım artmış, sonuç olarak kaynaklar tahribata uğramıştır.

Orman yangınları, orman hastalık ve zararlıları ve bunlarla mücadeledeki yetersizlikler bütün ülkelerin orman tahribatında değişen düzeyde rol oynamıştır. Alçak ovalarda, bilhassa Kazakistan, Türkmenistan ve Özbekistan'da toprak tuzlanması ve ırmak akıntısındaki azalmalar tayga ve saksavul ormanlarında görülen tahribatın önemli nedenlerindedir. Tayga ormanları büyük alanda yapılan kesimler ve sulu tarım alanları oluşturulması amacıyla tahrip edilmiştir.

1.3.1 Paydaş Katılımı

Paydaş türleri ve katılımları Ek 2'de yer alan Matris'te gösterilmiştir.

1.3.1.1 Paydaş Katılımı

Bu proje her ülkenin ormanlardan sorumlu ulusal mercileri ile yakın işbirliği içerisinde yürütülecektir. Bu merciler fidanlık, tohum toplama ve depolama tesisleri ile erozyon kontrol tedbirlerine yönelik kapasite geliştirme faaliyetlerinden yararlanacakları için direkt faydalanıcı durumundadır. Proje kavram notunun geliştirilmeye başlanmasından itibaren bu merciler ile işbirliği yapılmış olup ve projenin uygulanmasına tamamen katılım sağlayacaklardır.

Yerel topluluklar, kadınlar ve erkekler, orman ve arazi restorasyonunda büyük öneme sahiptir. Yerel topluluklar restorasyon tedbirlerinin yürütülmesinde ve kendi köy alanlarındaki ormanların ve diğer ağaçlık alanların yönetiminde doğrudan katılımcı olacaklardır. Proje için sınırlı zaman ve kaynak söz konusu olduğundan daha önceden toplum ormancılığı tecrübesi olan iki ülke proje başlangıç aşamasında belirlenecektir. Topluma dayalı orman yönetimi başarılı olabilmesi için ilave uzman desteği ve destekleyici politika ve yasal çerçeve olmalıdır. Bu bağlamda ilgili kırsal nüfus; toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı kapasite geliştirmeyi ve bu sayede kimsenin dışlanmamasını da dikkate alan doğal kaynaklar üzerinde güçlendirilmiş yönetim ve kullanıcı haklarını tesis eden bir anlayış ile projeden fayda sağlayacaktır. Diğer ülkelerde yerel topluluklar bölgelerinde gerçekleştirilen restorasyon faaliyetlerinde işlendirme fırsatları bularak projeden dolaylı olarak fayda sağlayacaklardır.

Özel sektör ve sivil toplum örgütleri; altyapı inşa edilmesi ve farkındalık artırma kampanyaları vb. yoluyla proje uygulamalarına mümkün olduğunca dahil edileceğinden projede dolaylı yararlanıcılar olacaklardır.

Küresel düzeyde FAO büyük ölçekli orman ve arazi restorasyonu konusundaki politika ve yaklaşımlarla ilgili diyalogların ve teknik bilgi alışverişinin içinde olacaktır. Ayrıca FAO uluslararası müzakerelere direkt katılım sağlayarak ulaşılan sonuçların, elde edilen başarıların ve projeden çıkarılan derslerin paylaşımında önemli bir rol oynayacaktır.

1.3.1.2 Şikâyet Mekanizması

Hükümetler arası mevcut resmi anlaşmalar ve diğer paydaşlarla gelecekteki resmi anlaşmalar kapsamında, her düşünce ve şikâyet aşağıdakilerle paylaşılabilir ve tartışılabilir:

- Bilgiyi ülkedeki memurlara ve proje ekibine iletilebilecek olan ülkelerdeki FAO temsilcilikleri;
- Proje Koordinatörü;
- Bilgiyi projeye iletilebilecek olan, SEC-temelli FAO Ormancılık Uzmanına doğrudan;
- Arazi personeli ve danışmanlar.

Çalıştaylar, arazi gezileri ve toplantıları vesilesiyle çiftçi örgütleri, sivil toplum örgütleri ve henüz tanımlanmamış herhangi diğer paydaşlar ile açık diyalog kanalları sağlanacaktır.

1.3.1.3 Açıklık

Proje çalışma planları ve faaliyetlerin değerlendirilmesi ilgili paydaşlarla tartışılacak ve yılda iki kez gözden geçirilerek kararlaştırılacaktır. Gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili, ana gerçekleştirmeleri ve planlanan etkinlikleri, faaliyetleri vb. özetleyen bilgi raporları ve dağıtım materyali mümkün olduğu ölçüde İngilizce ve Rusça dillerinde düzenli e-postalarla dağıtılacaktır. Yerel komünitelerle yapılan arazi aktiviteleri için FAO, Hükümet muhatapları ile halihazırda tesis edilmiş iletişim kanallarını kullanacaktır.

1.3.2 Proje ile Ele Alınacak Sorunlar

Dağların ve geniş çöl alanlarının yer aldığı bölgede iklim şartları zordur. Dünyada olduğu gibi Kafkaslar ve Orta Asya'da da ormanlar milyonlarca ton karbondioksit bağlayarak ve ekstrem hava olaylarının etkisini hafifleterek iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasında önemli rol oynarlar.

Proje ülkelerinde orman örtüsü yüzde 15'in altındadır. Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan, sırasıyla % 13.2, % 4.7, % 8.3, % 4, % 8.7, % 7.5 orman örtüsüne sahiptir.

FAO ve UNECE tarafından yapılan yeni bir çalışmada orman tahribatına neden olan etmenler yakacak odun kullanımı, aşırı otlatma ve kaçak kesim olarak sıralanmıştır. İklim değişikliğinin etkisiyle de orman tahribatının daha da kötüleşmesi beklenmektedir.

Bu sorunu ele almak üzere 21-22 Haziran 2018'de Kazakistan'ın Astana şehrinde (Nursultan) yapılan Orman Peyzajı Restorasyonu ve Kafkaslar ve Orta Asya'da Bonn Girişimi konulu Bakanlar Yuvarlak Masa 1. Toplantısında Ermenistan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan 2030 yılına kadar toplamda 2.5 milyon hektardan fazla bir orman peyzajını restore etmeye dair taahhütte bulunmuşlardır. Toplantıda bu ülkeler ayrıca Kafkasya ve Orta Asya bölgesinde 2.5 milyon hektarın da ötesine geçmeyi ve bu minvalde bölgesel işbirliğini güçlendirmeyi taahhüt eden Astana Kararı'nı onaylamışlardır.

Diğer taraftan proje kapsamında yapılacak faaliyetler ülkeler arasında değişmekle birlikte restorasyon faaliyetlerinin yapılacağı dört ülkede aşağıdaki biçimde gerçekleştirilecektir:

1.3.2.1 Azerbaycan

Azerbaycan'da, köylerin %80'ine doğal gaz sağlanmasıyla birlikte ormanlara yakacak odun toplamasından kaynaklanan baskılar ciddi miktarda azalmıştır. Aşırı otlatma ve yasadışı ağaç kesimi, bilhassa daha yüksek fakirlik oranları ve daha zayıf hukuki yaptırımların olduğu uzak bölgelerde görülen orman tahribatının nedenleri olarak kabul edilebilir.

Ülkenin 2015-2030 Ulusal Orman Konsepti'ne göre orman alanlarını ağaçlandırmalar yoluyla arttırmak ana önceliktir. Tugay ormanları ve eğimli arazilerdeki ormanlar restorasyon ihtiyacı olan ana orman tipleri olarak belirlenmiştir.

Azerbaycan'ın ulusal hedefi 593.000 hektar alanda orman plantasyonu veya restorasyonu yapmak suretiyle orman örtüsünü 2030 yılına kadar yüzde 20'ye çıkarmaktır. Diğer taraftan Azerbaycan Ekoloji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ülkede meyve veren türlerle yapılan ağaçlandırmaları teşvik etmek ve neticede meyve ormanları oluşturmak için bir proje başlatmıştır. Aralık 2016'dan bu yana, Devlet Orman Fonu altında 5220 hektarlık bir alan çeşitli meyve ağacı türleriyle ağaçlandırılmıştır. 2017 ve 2021 arasında toplamda 24.000 hektar meyve ağacı ekilmiş olacaktır.

1.3.2.2 Kazakistan

Tarım Bakanlığı verilerine göre ülkenin yüzde 70'i tahribata uğramış arazi olarak kabul edilmektedir. En çok bozulan alanlar saksavul ormanların olduğu kurak bölgeler, stepler ve tarımsal alanlardır. Saksavul ormanlarının bozunumunun ana sebepleri yakacak odun kullanımı, mangal kömürü üretimi ve otlatmadır.

Bugün, diğer enerji kaynaklarına daha iyi erişim sağlanabilmesi sebebiyle yakacak odun toplanması orman bozunumuna daha az sebebiyet vermektedir.

Kazakistan'ın "2030 itibariyle Biyoçeşitliliğin Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Konsepti" Aral Gölü'nü ve karayolları ve demiryolları boyunca koruyucu ağaç şeritlerini orman ve ağaçlık alan restorasyonu için anahtar hedef olarak belirlemiştir. Konsept, ağaçlık alan miktarını 2020 itibariyle yüzde 4,7'ye ve 2030 itibariyle yüzde 5'e çıkarmayı hedeflemektedir. Bu; hızlı gelişen ağaç plantasyonlarının tesis edilmesi, şehirlerin etrafında yeşil kuşakların tesis edilmesi ve 10.000 hektar rüzgâr perdesi tesisini de içerecek şekilde, 2030 yılına kadar toplam 1.5 milyon ha alanda yapılacak ağaçlandırma yoluyla başarılabacaktır.

1.3.2.3 Kırgızistan

Kırgızistan'da 1968'den bu yana ardıç ormanlarının yüzde 36'sı (yaklaşık 160.000 hektar) ve cevizlerin ve yabani meyve ormanlarının yarısı kaybedilmiştir. Bugün Kırgızistan hane halkının üçte birinden fazlası, ısınma için kömür veya yakacak oduna ihtiyaç duymaktadır ki bu da ormanların tahribatına neden olmaktadır.

Ormanlarda otlatma yeniden büyümeyi zayıflatmakta, orman tahribatını artırmakta ve orman restorasyonunu zorlaştırmaktadır. Ceviz ormanlarının etrafında çok sayıda insanın yaşaması ve bu insanların gelirlerinin ceviz hasadına bağlı olması nedeniyle restorasyon ihtiyacı çok fazladır.

Tüm Orta Asya buzullarının ki, bu buzullar nehirlerin ana kaynağını oluşturmaktadır, % 45'i Kırgızistan topraklarında yer almaktadır. İklim değişikliği tahminlerine bağlı olarak dağlık orman alanlarının tahribatıyla daha da artan buzul erimesi önemli bir endişe kaynağıdır.

Ayrıca en son yapılan orman envanterine göre ormanların yarısından fazlası olgun ve yaşlı ormanlardır ki bu da orman tahribatına neden olmaktadır.

Yukarıdaki bahsedilen hususlar çerçevesinde Kırgızistan Cumhuriyeti 2040 Orman Sektörü Kalkınma Konsepti, ormanların iklimi düzenleyici ve su düzenleyici rolünü öncelikli amaç olarak belirlemiştir.

Kırgızistan 2040 yılına kadar orman alanını % 6 ya çıkarmayı planlamaktadır. Devlet Çevre Koruma ve Ormancılık Ajansı Orman Ekosistemlerini Geliştirme Departmanı ulusal programlar paralelinde 2030 yılına kadar 23,200 ha alanda ağaçlandırma çalışması yapılacağını ve 300,000 ha mera alanında ise mera ıslahı çalışmalarını yapacağını duyurmuştur.

1.3.2.4 Özbekistan

20. yüzyılın ilk yarısından itibaren Özbekistan; ormanların tarım alanına dönüştürülmesi, kontrolsüz yakacak odun kullanımı ve aşırı su kullanımının bir sonucu olarak mevsimsel su kapasitesinin azalması nedeniyle tugay ormanlarının yüzde 90'ını kaybetmiştir. Sonuçta saksavul orman alanı yüzde 82 oranında azalmıştır.

1990'lı yılların sonundan bu yana sulanan tarımsal arazilerinde yetişen ve çoğu kavak ağacı olan rüzgâr perdeleri 40.000 hektardan 20.000 hektara düşmüştür.

Özbekistan'ın Ulusal Biyoçeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı'na göre, tugay ve saksavul ormanları en çok restorasyon ihtiyacı duyulan alanlardandır. Buna ilaveten, geniş ölçekli fıstık ve meyve plantasyonlarının tesis edilmesiyle ülkenin dağlık orman alanlarının geri kazanılması ve istihdam fırsatlarının oluşturulması düşünülmektedir.

Kırsal topluluklar etrafında plantasyon tesis edilmesi nüfusun kereste ve yakacak odun talebinin karşılanmasında yardımcı olabilecektir. Özbekistan yılda 555.000 hektar orman plantasyonu kurulmasını öngören 2020-2024 ormancılık programını kabul etmiştir. 2019 yılında 500.00 ha yakın orman tesis edilmiştir. Özbekistan Bonn Challenge altında orman alanlarını 2011 ve 2030 arası dönemde 500.000 hektar artırmayı taahhüt etmiştir. Ayrıca, finansal destek sağlanması halinde, ilave 500.000 hektar alanın restore edilebileceği ve ağaçlandırılacağı da değerlendirilmektedir.

1.3.3 Ortaklıklar

Haziran 2014'de, FAO Orta Asya Alt Bölgesel Ofisi ve mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığı arasında "FAO-Türkiye Ormancılık Ortaklık Programı (FTFP) imzalanmıştır.

Anlaşma ormancılık sektörüne odaklanmaktadır ve sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi, sürdürülebilir orman yönetiminin sürdürülebilir kalkınma ve geçimin güçlendirilmesine katkıları ile arazi tahribatının dengelenmesini de içeren sürdürülebilir arazi ve doğal kaynak yönetimi ile ulusal kapasitelerin güçlendirilmesine katkı sağlanması gibi konularda FAO'nun teknik desteğini görmektedir.

Bu program;

- a) Azerbaycan,
- b) Kazakistan,
- c) Kırgızistan,
- d) Tacikistan,
- e) Türkmenistan,
- f) Özbekistan ve,
- g) Türkiye ile FAO ve Türkiye'nin ortak çalışma alanına giren ülkelerde gerçekleştirilmektedir.

FAO SEC, program için operasyonel ve idari destek sağlamak için Türk Hükümetiyle işbirliği yapmaktadır. Programın İkinci Yürütme Komitesi toplantısı 26 Kasım 2018'de düzenlenmiş olup, bu toplantıda "Bozulmuş Ormanların ve Diğer Arazilerin Restorasyonu" konulu kavram notunun proje metni haline getirilmesi kabul edilmiştir.

1.3.4 Bilgi Yönetimi ve İletişim

Bu proje farkındalık oluşturma ve bilgi geliştirme faaliyetlerinde de yansıtıldığı üzere toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı iletişim ve görünürlük konularına büyük önem vermektedir.

1.3.4.1 Bilgi Paylaşımı

Proje bölgesel yaklaşımı sayesinde Kafkasya ve Orta Asya'da 6 ülkeye destek sağlayacak, katılımcı ülkeler arasında toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bilgi paylaşımına odaklanacaktır. Bu esasen ulusal uzmanların ortak eğitim faaliyetleri, pilot alanlarını değerlendirmek için ülkeler arasında karşılıklı uzman ziyaretleri, projenin sonuna doğru ise tecrübelerin paylaşımı için öğrenilen dersler ve gelecekteki ortak faaliyetleri planlamak için bir bölgesel çalıştayın yapılması ile gerçekleştirilecektir.

Proje aynı zamanda, projenin tamamlanmasından sonra bilgi paylaşımının verimli bir şekilde desteklenmesini ve sürdürülmesini sağlamak için SEC bölgesinde hükümet ve sivil toplumdan ilgililerin iştirak ettiği, bölgesel bir ormancılık uzmanları ağının kurulmasını destekleyecektir.

Teknik ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı farkındalık arttırıcı materyaller mümkünse yerel dilde ve Rusça olarak katılımcı ülkeler arasında dağıtılacak ve FAO'nun arşivlerinde de muhafaza edilecektir.

Son olarak, proje sırasında geliştirilen bilgiler FAO Kurakalan ekibi ve "Kurak Alan Ormanları ve Tarım-Orman-Mera Sistemler Çalışma Grubu" aracılığıyla küresel olarak paylaşılacaktır.

1.3.4.2 Çıkarılan Dersler

Tüm proje ülkeleri %4 ve %13.2 arasında çok az bir orman örtüsüne sahiptir. Özellikle yasadışı/aşırı kesime sebep olan yerel topluluklar için yakacak odun talebi ve orman bozunumuna sebep olan aşırı otlatma ve orman örtüsü kaybına sebep olan ırmaklar boyunca sulama ve hidroelektrik projeleri olmak üzere ormanlar üzerinde güçlü antropojenik baskılar vardır.

Bu ülkelerde ulusal kalkınma stratejileri veya fakirliğin azaltımı veya çevre stratejileri özellikle orman politikasından bahsetmekte, böylece politika seviyesinde görünürlük ve taahhütler yer almaktadır. Ancak çoğu durumda, yeterli kaynak sağlanamamakta ve izleme/değerlendirme yapılmamaktadır.

Bütün ülkelerde tüm ormanlar devlete aittir ve devlet adına oluşturulan özel bir orman fonu devlet orman arazileri üzerinde bir takım tasarruf yetkisine sahiptir. Bazı büyük şehirlerin içinde ve etrafında yeşil alanlar oluşturmak için ağaçlandırma faaliyetleri artmakla beraber bu ülkelerin ormanlardan sağlanan hizmetlerden tam olarak yararlanabilmesi için çok daha fazlasının yapılmasına ihtiyaç vardır.

Ancak, ormanla ilgili konuların düşük ekonomik ve politik görünürlüğü göz önüne alındığında, çoğu orman yönetim birimleri kendi sürdürülebilir orman yönetimi görevlerini tatmin edici seviyede yürütecek duruma, yeterli ekipman ve fona sahip değildir. Buna ilaveten ağaçlandırma için gerekli olan fidanlık üretimi altyapı ve teknikleri çoğunlukla gelişmemiştir ve bu durum restorasyon faaliyetlerinde kullanılacak olan dikim materyallerinin miktar ve kalitesine olumsuz etki yapmaktadır.

Geçen yirmi yıldan öğrenilen dersler açıkça göstermektedir ki orman ve arazi bozunumunu geriye çevirmek için tüm paydaşların kapasite ve ihtiyaçlarını göz önüne alan entegre bir yaklaşım gerekmektedir.

Proje ülkelerinde orman restorasyonu ile ilgili önemli sayıda proje yürütülmüş, halen de yürütülmektedir. Bu, daha önceden FAO ve diğer yürütücülerce edinilen kapsamlı tecrübe ve derslerden proje ekibinin faydalanmalarını sağlayacaktır. Bu bağlamda en önemli ilgili projeler aşağıdakilerdir:

Azerbaycan:

- UNDP Geniş Kafkas Peyzajında Sürdürülebilir Arazi ve Orman Yönetimi (2013 – 2018), 6.3 milyon ABD Doları
- AB ENRTP/WWF: Orman Ekosistemlerinin İklim Değişikliğine Karşı Direncinin Artırılması (2011-2015)

Kazakistan:

- GEF/Dünya Bankası, 30 Milyon ABD Doları, Orman Koruma ve Restorasyon Projesi (2007-2015)

Kırgızistan:

- Kırgız-İsviçre Ormanlık Programı (KIRFOR), 1995 – 2009. Bu proje, ormancılık sektörüne politika ve mevzuat geliştirme konusunda sürekli teknik destek sağlamıştır.
- GEF/Dünya Bankası, Kırgız Cumhuriyeti Entegre Orman Ekosistem Yönetimi Projesi (IFEMP), 16.11 milyon ABD Doları
- GEF/FAO, 5.5 milyon ABD Doları (2015-2020), Kırgızistan'da İklim Değişikliği Koşullarında Dağlık Orman ve Arazi Kaynaklarının Sürdürülebilir Yönetimi

- Kırgızistan'da Arazi Tahribatı ve İklim Değişikliğiyle Mücadelede Karbon Tutunumu GCF/FAO projesi, GCF'den 30 milyon ABD Doları hibe

Özbekistan:

- GEF/UNDP, 3 milyon ABD Doları (2017-2022), Küresel Olarak Biyoçeşitlilik için Önemli Anahtar Dağlık Alanlarda Sürdürülebilir Doğal Kaynak ve Orman Yönetimi
- GEF/FAO, 3.1 milyon ABD Doları (2017-2022) Dağ ve Vadi Alanlarında Ormanların Sürdürülebilir Yönetimi

Bölgesel:

- GIZ: Orta Asya'da Ekonomik Kalkınma İçin Sürdürülebilir ve İklim Duyarlı Arazi Kullanımı Programı (2017-2020). Ülkeler: Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan, Özbekistan

Bu projelerden elde edilen tecrübe Paragraf 2.1.4 "Strateji"de detaylandırılan proje yürütme stratejisinde dikkate alınmıştır. Ayrıca proje ekibinin sinerji sağlamak üzere devam eden projelerle yakın işbirliği yapması ve projenin yürütülmesinde faydalı olabilecek mevcut derslerden yararlanmak için ise tamamlanmış projelerin değerlendirme raporlarını gözden geçirmesi beklenmektedir.

1.3.4.3 İletişim

Proje, proje mantıksal çerçevesi içerisindeki faaliyetlerde yansıtıldığı üzere iletişim ve görünürlüğe büyük önem verecektir.

Faydalanıcı ülkelerin ve bölgelerin ve Türkiye hükümetinin proje başarıları hakkında yeterince ve vakitlice bilgilendirilmesini teminen, projenin başladığı ilk aylarda bir farkındalık ve iletişim stratejisi geliştirilecektir. Bu minvalde iletişim ve farkındalık hakkında gerekli uzmanlığa sahip danışmanlar istihdam edilecektir.

Strateji, 6 katılımcı ülkede iletişim ve bilgi geliştirme faaliyetlerine konsantre olacaktır. Strateji, bu izleyicilere uygun medya ve diller kullanılarak en iyi nasıl yaklaşılacağını tanımlayacaktır.

FAO-SEC ana sayfası içinde; kılavuzlar, raporlar ve haber metinleri gibi ilgili dokümanların İngilizce ve Rusça olarak yayımlanacağı bir proje web sitesi tasarlanacaktır.

İletişim faaliyetleri küresel görünürlük stratejisi amaçları ve yaklaşımı ile FAO'nun toplumsal cinsiyet eşitliği politikası ile uyumlu olacak ve ilgili FAO ofisleri tarafından, Türk hükümetini temsilen Proje Koordinatörü ile danışma halinde ve FAO'nun İletişim Bölümünün teknik desteği ile yönetilecektir.

FAO; üst düzey hükümet ajansları ve projeye ilgisi olan diğer bölgesel ve küresel kurumlar gibi ilgili kurumlarla iletişimi sürdürmek için resmi ve gayri resmi kanalları iletişim kanallarını kullanacaktır.

BÖLÜM 2 – FİZİBİLİTE

2.1 Uygulamaya Yönelik Düzenlemeler

2.1.1 Kurumsal Çerçeve ve Koordinasyon

Projenin Yönetimi Proje Koordinatörünün sorumluluğunda olacaktır. FAOSEC te yer alan bir Proje Görev Gücü (PTF) projenin iç yönetimini sağlayacak ve danışma birimi gibi projeye katkı sağlayacaktır. PFT proje dokümanının kalitesinden ve proje döngüsüne göre projenin uygulanmasından sorumlu olacaktır ve

- a) Proje ile ilgili kararlaştırılan hususları yönetecektir
- b) Proje dokümanına göre kaynakların uygun kullanımı sağlayacaktır

Proje koordinatörü ile PTF arasındaki etkileşim detayları FAO kural ve düzenlemeleri kapsamında olacak şekilde 2.1.6 da listelenmiştir.

PTF ve Proje Koordinatörü 6 ülkenin eş ortaklarıyla FAO ülke Ofisleri vasıtasıyla işbirliği halinde olacaktır. Ülkelerdeki proje ekibi altı ülkenin hükümetleri ile iyi iletişim kanalları oluşturabilmek için FAO ülke Ofisleri, LTO ve Proje koordinatörünce desteklenecektir.

Orta Asya Alt Bölge Ofisinde (FAO-SEC) görev yapan FAO personeli ve projenin Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan'daki odak noktaları, Proje Koordinatörü aracılığıyla dahili olarak irtibat kuracak ve kurumsal iletişim kanalları ve bölgesel ve ulusal paydaşlarla organize edilecek proje faaliyetleri aracılığıyla da harici olarak iletişim kuracak ve işbirliği yapacaklardır.

FAO-SEC, Türkiye hükümetiyle iletişim sürecini kolaylaştıracaktır. Ayrıca, FAO-SEC, projenin uygulama durumunu ve gerçekleştirilen ilerlemeyi görüşmek ve proje faaliyetlerinin zamanında uygulanmasını desteklemek için uygun mekanizmalar önermek üzere düzenli olarak FTFP Yönlendirme Komitesi toplantılarının organizasyonuna katkı sağlayacaktır.

FTFP Yönlendirme Komitesi, genel politika rehberliği ve yönlendirme sağlamak; FAO'nun ilk teknik incelemesinden sonra ilgili ulusal Bakanlıklar ve / veya Bakanlıkların bağlı kuruluşları tarafından oluşturulan proje teklifini ve finansmanını gözden geçirmek ve onaylamak; FTFP yönetiminin genel denetimi ve izlenmesi görevini yerine getirmek üzere kurulmuştur.

FTFP Yönlendirme Komitesi, önceden başlayan projelerin gözden geçirilmesi ve ileriki dönemde uygulanacak proje önerilerinin onaylanması da dahil olmak üzere Programın faaliyetlerini ve performansının gözden geçirileceği bir toplantıyı yılda en az bir kez yapacaktır. FTFP Yönlendirme Komitesi, karar ve hizmetlerinin gerektirdiği hususları değerlendirmek için gerektiğinde özel oturumlar düzenleyebilir.

FTFP Yönlendirme Komitesi aşağıdakilerden oluşur: Eş başkanlar: Bakan Yardımcısı MAF, FAO-SEC Alt Bölge Koordinatörü; Üyeler: Orman Genel Müdürlüğü, Çölleşme ve Erozyonla

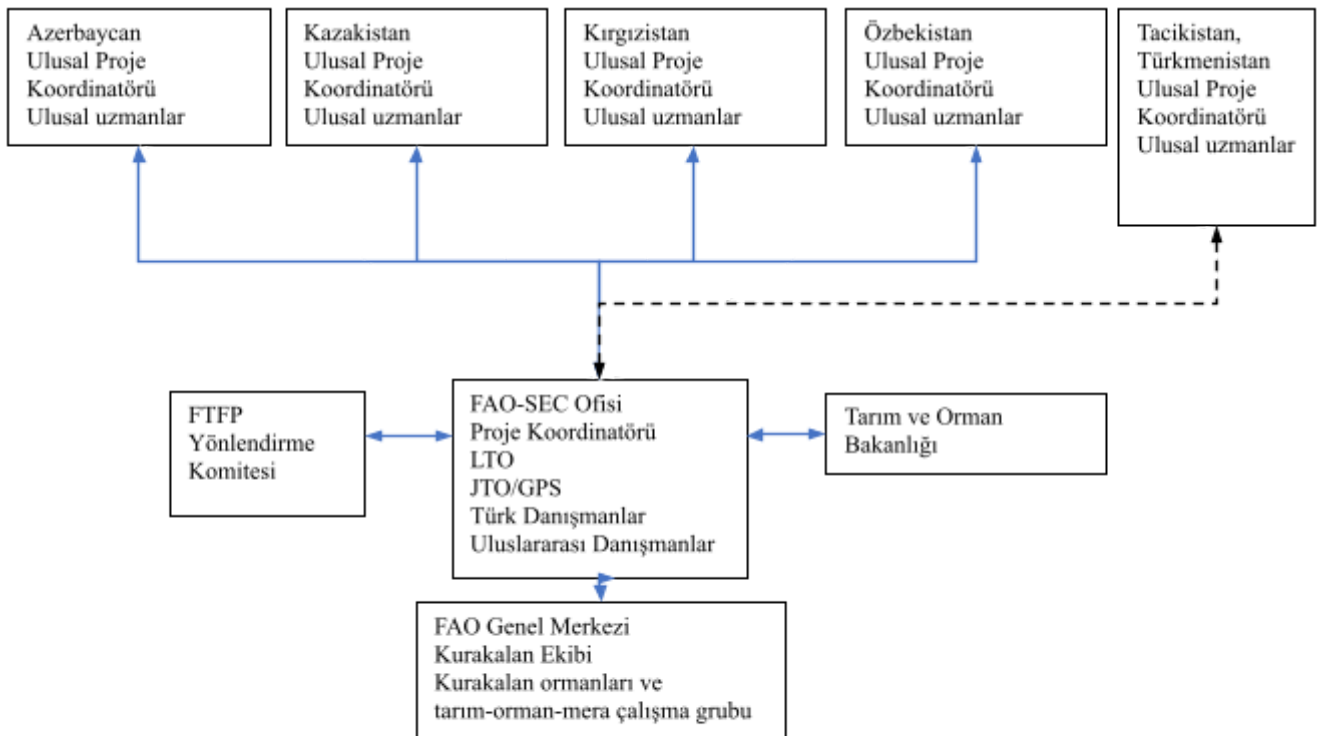
Mücadele Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, FTFP Ulusal Program Koordinatörü ve FAO-SEC Ormancılık Görevlisi.

Proje uygulaması ayrıca genç teknik personelin ya da Bakanlıkça görevlendirilen bir uzmanının Tarım ve Orman Bakanlığınca FAO-SEC'e geçici görevlendirilmesi ile desteklenecektir. Bu durum kurumlar arasındaki işbirliğine katkıda bulunacak ve ortaklar (MAF, FAO ve ülke ortakları) arasındaki mevcut teknik bilgi ve uzmanlık kapasitesinin artmasını sağlayacaktır.

UNDP, UNEP, Dünya Bankası, GIZ vb. gibi diğer kalkınma ajansları ve ilgili bakanlıkların (Çevre, Arazi, Tarım, Enerji) temsilcileri, projenin görünürlüğüne sağlamak ve daha önemlisi çabaların dublikasyonundan kaçınırken sinerjileri güçlendirmek amacıyla ulusal ve bölgesel çalıştaylara katılmaya davet edilecektir.

Proje aynı zamanda bölgesel işbirliğini teşvik ederek restorasyon faaliyetlerinin uygulanmasına yönelik kanıta dayalı politika desteği konusunda FAO liderliğini geliştirmeye katkıda bulunacaktır.

FAO, LTO ve Proje Koordinatörü, bölgesel toplantılara katılırken BM Ekosistem Restorasyonu için On Yıl - 2021-2030, UNCCD ve Bonn Mücadelesi çerçevesinde sektörler arası ve kurumlar arası işbirliğini geliştirmek amacıyla proje kazanımlarını ve ilerlemelerini paylaşmaya özen gösterecektir.

2.1.2. Hükümet Desteği

Projede altı Kafkasya ve Orta Asya ülkesi yer alacaktır. Bunlar: Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan'dır. Ancak, Türkmenistan ve Tacikistan'ın katılımı sadece Türkiye'de yapılacak kapasite geliştirme faaliyetleri ile sınırlı olacak ve bu iki ülkede proje uygulaması yapılmayacaktır. Diğer dört ülke projenin uygulanacağı odak ülkeler olarak belirlenmiştir.

Bu proje çerçevesinde, bu altı ülkenin hükümeti, ulusal düzeyde proje faaliyetlerini koordine etmek için ülkedeki orman yönetiminin üst düzey bir yetkilisi olan bir Ulusal Proje Koordinatörü (NPC) atayacaktır. NPC, proje faaliyetlerinin ormanların restorasyonu için hazırlanan ulusal strateji ve eylem planlarına entegre edilmesini ve edinilen deneyim ve öğrenilen derslerin içselleştirilmesini ve kurumsallaştırılmasını sağlayacaktır.

Odak ülkelerin (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan) aynı katkıları aşağıdaki gibi olacaktır:

1. Proje faaliyetlerine politika desteği ve bu faaliyetlerin devlet politikaları, öncelikleri ve süreçleriyle uyumlarının nasıl sağlanacağı konusunda rehberlik;
2. Proje Koordinatörü tarafından önerilen seçim kriterlerini karşılayan Ulusal Proje Koordinatörünün atanması ve gerekli görevlerin yerine getirilmesi için kendisine yeterli zamanın tahsis edilmesi;
3. Ülke başına en az 5 kişi olmak üzere ulusal uzmanların atanması ve başta kapasite geliştirme çalışmaları olmak üzere görevlerini yerine getirmeleri için yeterli zamanın tahsis edilmesi;
4. NPC ve ulusal uzmanların görevleri için gerekli ofis alanın, sarf malzemelerinin ve teçhizatın sağlanması;
5. Proje ekibine ulaşım hizmeti sağlamak üzere araç tahsis edilmesi;
6. Proje faaliyetleri için ekipman gümrük işlemleri, uluslararası personelin resmî belgeleri gibi konularda lojistik ve idari destek sağlanması;
7. İhtiyaç duyulan yerlerde kırsal topluluklara ve yerel yönetimlere erişimin kolaylaştırılması.

Tacikistan ve Türkmenistan hükümetlerinin aynı katkıları aşağıdaki gibi olacaktır:

1. Proje kapasite geliştirme faaliyetlerine politika desteği;
2. Proje Koordinatörü tarafından önerilen seçim kriterlerini karşılayan Ulusal Proje Koordinatörünün atanması ve gerekli görevlerin yerine getirilmesi için kendisine yeterli zamanın tahsis edilmesi;
3. Ülke başına en az 5 kişi olmak üzere ulusal uzmanların atanması ve başta kapasite geliştirme çalışmaları olmak üzere görevlerini yerine getirmeleri için yeterli zamanın tahsis edilmesi;

2.1.3 Türkiye'nin Katkıları

Projenin uygulanması için Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı 2 milyon dolarlık katkı sağlamıştır.

1.1.3.1 Personel

1. Ankara'daki FAO-SEC ofisinde görev yapmak üzere bir Proje Koordinatörü istihdam edilecektir. Proje Koordinatörü, proje yönetimi konusunda denetime sahip olacak ve projenin sorunsuz bir şekilde uygulanmasından ve FAO ile sürekli bir işbirliğinden sorumlu olacaktır.
2. Bakanlık FAOSEC'te proje koordinatörüne yardım etmek üzere bir genç orman mühendisi ya da Bakanlıkça görevlendirilen bir memuru projeye atayacaktır.
3. İngilizce'den Rusça'ya, Rusça'dan İngilizce'ye çeviri hizmetleri için 300 sayfa eşdeğerinde bir danışman işe alınacaktır.
4. Kapasite geliştirme faaliyetlerini yürütmek, ülke içi iş başında eğitim desteği sağlamak, uluslararası danışmanla işbirliği içinde, orman restorasyon faaliyetlerini daha büyük ölçeğe taşımak üzere taslak bir proje teklifi hazırlamak için on bir kişiye kadar Türk danışman işe alınacaktır.
5. Katılımcı yaklaşımlarla ilgili kapasite geliştirme çalışmaları için uluslararası bir danışman işe alınacaktır.
6. Türk danışman ile birlikte orman restorasyon faaliyetlerini geniş ölçeğe taşımak üzere taslak proje teklifinin hazırlanması için uluslararası bir danışman işe alınacaktır.
7. Proje faaliyetlerinin ülke düzeyinde uygulanması için ülke başına 8 kişi olmak üzere (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan) 32 kişiye kadar ulusal danışman işe alınacaktır.

Proje personeli, ulusal uzmanlar ve danışmanlar teknik ve toplumsal cinsiyet eşitliği kriterine göre seçilecektir. Tüm personel için iş tanımları Ek VII' de yer almaktadır.

1.1.3.2 Sözleşmeler

Çölleşme ve erozyonla mücadele amacıyla yapılan ağaçlandırma, mekanik erozyon ve çölleşme kontrolü gibi rehabilitasyon faaliyetlerinin yanında tohum bahçeleri ve bankaları gibi altyapıların kurulmasında servis sağlayıcıların maliyetlerini karşılamak için bütçe ayrılmıştır.

1.1.3.3 Ekipman

Fidanlık ekipmanlarının tedariki için üç ülkeye toplam 600.000 ABD Doları bütçe konmuştur. Teknik özellikler, proje başlangıç aşamasında faydalanıcı ülkelerle birlikte detaylandırılacaktır. Diğer küçük ekipmanlara da 60.000 ABD Doları karşılığında bir bütçe ayrılmıştır.

1.1.3.4 Kapasite Geliştirme

Proje kapasite geliştirme konusuna büyük önem vermektedir. Dört farklı kapasite geliştirme faaliyeti gerçekleştirilecektir:

1. **Eğitim alıştayları:** Altı proje ülkesinden 30 kadar ulusal uzman, Türkiye'de, Collect Earth, arazi tahribatı nedenlerinin belirlenmesi, tohum toplama ve depolama, ağaç fidanlık altyapısı ve teknikleri, erozyon ve ölleşme ile mücadele teknikleri, restore edilmiş alanların yeşillendirilmesi, IUCN Kırmızı Listesindeki türlerin korunması ve çoğaltılması ve katılımcı yaklaşımlar konularında eğitim görecektir. NPC tarafından proje ekibince oluşturulacak kriterlere göre eğitim çalıştaylarında eğitim alacak kişiler belirlenecektir. Eğitime katılan uzmanlar ülkelerine gittiklerinde kendi ülkelerindeki personeli eğitecektir. Projenin toplumsal cinsiyet eşitliği niteliğini artırmak için herbir teknik eğitim programına bir toplumsal cinsiyet eşitliği modülü ilave edilecektir. Eğitimler 4 farklı eğitim alıştayı ile bir hafta süreyle Türkiye'de gerçekleştirilecektir. (Eğitim 1: Faaliyet 2.2 ve 2.6; Eğitim 2: Faaliyet 2.3 ve 2.6; Eğitim 3: Faaliyet 2.4, 2.5 ve 2.6; Eğitim 4: Faaliyet 2.7 ve 2.6). Eğitim alıştaylarında arazi gezileri de gerçekleştirilecektir.
2. **İş başında eğitim seyahatleri:** alıştaylar ile ülke uzmanlarına sağlanan eğitim alışmaları Türk uzmanlar tarafından Türkiye'de eğitim alan uzmanlar ülkelerinde işlerini yaparken eğitim faaliyetleriyle desteklenecektir. İş başında eğitim yeteneklerinin geliştirilmesinde ve sürdürülmesinde çok etkili bir yöntem olarak düşünülmektedir. İş başında eğitim olmayan durumlarda yeni kazanılan becerilerin kısa sürede pratiğe aktarılamadığı ve kolayca kaybedildiği görülmüştür. Böylece iş başında eğitim bölgesel iş birliğini geliştirirken kapasite geliştirme faaliyetlerine yapılan yatırımlara katma değer sağlamaktadır. İş başında eğitimin süresi uzmanlık alanına ve ihtiyaca göre değişmektedir. Genel olarak her bir uzmanlık için iki adet iş başında eğitim oturumu öngörülmüştür. Bu amaçla en fazla 24 adet iş başında eğitim seyahati planlanmıştır.
3. **Çalışma Gezileri:** Her lke, orman alanlarının restorasyonunda kendi ülke şartlarına göre farklı yaklaşım sergileyeceğinden ülkeler arasında çalışma gezileri düzenlenerek farklı restorasyon yaklaşımlarının yerinde görülmesi sağlanacaktır. Bu amaçla bir tanesi projenin başlangıcında Türkiye'ye olmak üzere projenin sonuna doğru dört ülkeye düzenlenecektir. Dört yönlendirme komitesi yesi de proje ortamının ve uygulamalarının yerinde görülmesi için bu çalışma gezilerine katılacaktır.
4. **Bölgesel alıştay:** Projenin sonuna doğru yapılan çalışmalardan elde edinilen deneyim ve derslerin paylaşılacağı ve altı ülke ve diğer katılımcıların katılacağı bir bölgesel alıştay yapılacaktır.

1.1.3.5 Hizmet Sözleşmesi

Projenin uygulanmasını kolaylaştırmak için çok sayıda kapasite geliştirme faaliyeti ile ilgili, gerekli eğitim hizmetlerini sağlamak üzere uygun bir hizmet sağlayıcısı ile bir Hizmet Sözleşmesi (LoA) yapılması öngörülmektedir.

1.1.3.6 Görev Seyahati

Proje personeli, Türk danışmanlar, uluslararası ve ulusal danışmanların proje faaliyetleri ile ilgili uluslararası ve ulusal görev seyahatlerine ilişkin tüm masrafları için bütçe konulmuştur.

1.1.3.7 İşletme Giderleri

Projenin uygulandığı dört ülkede ulusal orman yönetimini desteklemek için bazı sınırlı işletme giderlerini (3.000 ABD Doları/ülke) karşılamak için bütçe konulmuştur. Bu işletme giderlerinin resmi araçların proje sahalarına ulaşmasında kullanılacak yakıt maliyetlerini ve proje ile ilgili diğer küçük giderleri karşılaması beklenmektedir.

1.1.3.8 Destekleme Giderleri

Güven fonu projeleri için destek masrafları standart FAO oranı %7 olarak belirlenmiştir.

2.1.4 Strateji/Metodoloji

Bu projenin amacı; orman tahribatını önleme becerilerini kazanmanın yanı sıra iklimi düzenleme, toprağı koruma, karbon tutunumu ve su akışının düzenlenmesi gibi ekosistem hizmetlerinin geliştirilmesine katkı sağlayacak olan büyük ölçekli ve sürdürülebilir orman ve diğer ormanlık alan restorasyon önlemlerini başarılı bir şekilde yürütmek için ulusal kapasiteleri geliştirmektir. Bu amaca ulaşmak üzere, projenin mevcut finansal kaynakları da göz önünde bulundurularak orman ve arazilerin restorasyonunda en iyi ve modern metodolojileri denemek ve göstermek için proje pilot nitelik taşıyacaktır. Proje stratejisi dört bileşene dayanacaktır:

1.1.4.1 Tahribata Sebep Olan Faktörlerin Ele Alınması ve Pilot Sahaların Belirlenmesi:

Ormanlar ve ağaçlar özellikle kurak alanlarda önemli rol oynar, ancak sağlıkları ve ürün ve çevresel hizmet sağlama kapasiteleri birçok dış etkenden etkilenmektedir. Ağaçlar, ormanlar ve ormancılık faaliyetleri genellikle diğer peyzaj bileşenlerinden veya kalkınma sektörlerden bağımsız ele alınmaktadır. Ağaçları, ormanları ve ormancılığı diğer arazi kullanımlarıyla entegre eden peyzaj yönetim yaklaşımının, sürdürülebilir sonuçlar üretme ihtimali daha fazladır.

Bu nedenle, kurak ormanların ve peyzajların restorasyonu ve yönetimi diğer öncelikler ve süreçlerle (yoksulluğu azaltma stratejileri, arazi kullanım planları, altyapı geliştirme ve sübvansiyon programları gibi) entegre edilmelidir. Ancak orman ve arazi bozulmasını tetikleyen sosyoekonomik, politik ve kurumsal nedenler anlaşıldığında ve ortadan kaldırıldığında restorasyon çalışmaları başarılı, sürdürülebilir ve yaygınlaştırılabilir hale gelecektir. Durumun yerinde daha iyi anlaşılması uygun restorasyon önlemlerinin planlanması ve tahribatı önleyecek uygun stratejilerin önerilmesinde proje ekibine yol gösterecektir.

Projenin ilk görevi uydu görüntülerinin yorumlanması sonucunda seçilecek alanlarda tahribatın belirlenmesine ve iyileştirilmesine odaklanacaktır. Nihai görev ise proje faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini bu ortamda sağlayabilmek için tahribatı önleyecek toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı stratejileri belirlemek olacaktır.

İlgili çalışmalar, tahribata neden olan biyofiziksel nedenler ile sosyoekonomik faktörlerin iyi bir şekilde anlaşılmasını sağlayacak olan ve farklı fikirlerin dikkate alındığı topluluk istişarelerine yönelik saha çalışmalarını içerecektir. Ayrıca, ilgili ülkelerde, 1.3.4.2'de listelenene benzer şekilde, önceki veya devam eden ilgili faaliyetlerden öğrenilen derslerin kapsamlı bir incelemesi yapılacaktır. Buradan sağlanan bilgiler tahribatın önlemesine yönelik stratejilerin belirlenmesinde kullanılacaktır.

1.1.4.2 Kapasite Geliştirme:

Proje teknik ve fonksiyonel kapasitelere odaklanacaktır.

Restorasyon faaliyetlerinin her alanında; sürekli yüksek kaliteli tohum temini sağlamak için ağaç tohumu merkezlerinin geliştirilmesinden, restorasyon ihtiyaçlarının ve ulusal, merkezi ve yerel aktörlere olan gereksinimin değerlendirilmesine kadar teknik kapasite gerekmektedir.

Yeterli miktarda yüksek kaliteli bitki üreme materyali eksikliği genellikle restorasyon programlarını kısıtlar. Dikim faaliyeti restorasyon stratejisinin bir parçası olduğunda, genetik olarak uygun bir materyal kullanılmalıdır, bu da sürdürülebilir bir tedarik sağlamak anlamına gelir. FAO tarafından 2014 yılında yayınlanan "Dünyanın orman genetik kaynaklarının durumu" raporunda bu konudaki anahtar öneri, genetik olarak uygun tohumların restorasyon için gereken miktar ve kalitede kullanılabilmesini sağlamak için ulusal tohum merkezlerinin ve programlarının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi olmuştur. İlk adım, bölgesel gelişmiş ağaç tohumu merkezleri kurarak, orman genetiği konusundaki mevcut bölgesel uzman ağlarından yararlanmaktır. Bu tür merkezler genetik materyallerin daha fazla paylaşılmasını kolaylaştırarak, ülkelere önemli faydalar sağlayabilir.

Proje, dikim malzemesinin kalitesini artırma ihtiyacına derhal yanıt vermek için, gerekli teknik kapasitenin geliştirilmesine odaklanacaktır. Bu kapasite gereksinimi büyük ölçüde tohum toplamadan ekime ve restorasyon faaliyetlerine kadar, Türkiye'de geliştirilen yaklaşımlar, yaygın olarak kullanılan teknikler ve metodolojiler dikkate alınarak altı proje ülkesinin ulusal uzmanlarına aktararak karşılanacaktır.

İşlevsel kapasite, restorasyon faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde ve arazi tahribatının önlenmesi için gerekli stratejilerin geliştirilmesinde ulusal, bölgesel ve yerel kurum/kuruluşlara planlama, liderlik, yönetim ve sürekli gelişim sağlama yeteneği kazandırır. Amaç sürdürülebilir bir şekilde teknik bilginin yerel sistem içerisine dahil edilmesini sağlamaktır. Bu kapasiteler:

- politika ve kural oluşturma- politikaları formüle etme ve uygulama ve politika reformlarına önderlik etme kapasitelerini;

- bilgi - bilimsel, geleneksel ve yerel bilgiyi değerlendirebilme kapasitesi dahil olmak üzere bilgiye erişme, üretme, yönetme ve paylaşma kapasitelerini;
- ortaklık - ağılara, ittifaklara ve ortaklıklara katılma kapasitelerini;
- uygulama - planlama ve bütçeleden izleme ve değerlendirmeye kadar programları ve projeleri uygulamak ve sunmak için gerekli yönetim kapasitelerini kapsamaktadır.

Proje temel olarak bilgi, ortaklık ve uygulama kapasitelerini ele alacaktır. Bölgesel bir yaklaşım ve ortak bir eğitim programı ile bilgi gelişim ve değişiminin ve ortaklıkların büyük ölçüde kolaylaştırılması beklenmektedir. Her ülkenin kendine özgü şartları olmakla birlikte, proje ülkelerinin ortak olarak paylaşacağı çok şey bulunmaktadır. Bu nedenle proje restorasyon önlemlerinde daha fazla etkinlik sağlamak için ülkeler arasında işbirliğini teşvik edecektir.

Uygulama ile ilgili olarak proje, her ülkede belirlenen restorasyon yaklaşımlarının seçilen her bir alanda tespit edilen tahribat nedenlerine uygun bir şekilde karşılık vermesini sağlayacaktır. Biyofiziksel nedenler büyük ölçüde teknik becerilerle giderilse de, sosyo-ekonomik nedenlerin giderilmesi için tüm ana paydaşları içeren sektörler arası bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Bu yaklaşımlar ulusal orman yetkilileri için genelde yenidir ve katılımcı yaklaşım konusunda eğitim ve duyarlılığı gerektirir.

Projede, arazi tahribatının nedenlerini belirlemekle görevli olacak ve yerel toplulukların restorasyon faaliyetlerine katılımını sağlayacak olan uzmanlara bu tür bir eğitim verilecektir. Bir taraftan yerel halkın orman planlaması ve yönetimine dahil edilmesiyle, çevrenin ekolojik ve biyolojik değerlerinin daha iyi korunması için farkındalık ve ilgi artarken, diğer yandan da geçim kaynaklarının iyileştirilmesine ve yoksulluğun azaltılmasına katkı sağlanması beklenmektedir.

1.1.4.3 Pilot Restorasyon Faaliyetleri

Pilot yerlerin en yüksek özenle seçilmesi gerekecektir. Pilot alandaki yanlış bir seçim, gelecekteki restorasyon faaliyetlerine ciddi şekilde zarar verebilir. Bu nedenle proje ekibi belirli bir restorasyon faaliyeti için en yüksek başarı şansının olduğu yerleri seçmek zorunda kalacaktır.

Pilot sahalar seçildikten, bozulmanın kilit nedenleri belirlendikten ve tahribatın önlenmesi de dahil olmak üzere kapasite geliştirme çalışmaları yapıldıktan sonra, restorasyon stratejilerinin tahribata uğrayan alanın etkin bir biçimde restore edilmesinde ne derece etkili olduğu pilot alanda uygulama yapılarak gösterilecektir.

Farklı restorasyon stratejileri teşvik edilebilir. Dikim çalışmaları genellikle restorasyon faaliyetlerinden sadece biridir. Çoğu durumda, ormanların ve ormanlar dışında kurak alanlarda tahrip olan alanların restorasyonu, koruma ve yönetim faaliyetlerinin bir arada yapılmasını gerektirir. Koruma önlemleri, daha fazla erozyona sebebiyet verilmesinin önlenmesi ve mevcut bitki örtüsünün ve restore edilmiş alanların yangınlara ve kontrolsüz otlatma gibi tehditlere karşı korunmasını kapsayabilir ki, her ikisi de entegre bir yönetim yaklaşımını gerektirir.

Tohum ekimi veya dikim ihtiyacı sosyo-ekonomik bozulma faktörleri göz önünde bulundurularak dikkatlice değerlendirilmekle birlikte, proje, kaliteli fidan üretimi için üç faydalanıcı ülkede (Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan) model fidanlık kurulmasını destekleyecek ve fidanlıklar ülkelerin ihtiyacına ve mali kapasiteye göre şekillenecektir. Azerbaycan, proje hazırlanırken yapılan kapsam belirleme ziyareti sırasında bu tür bir fidanlık hizmetine ihtiyaç duymadığını ifade etmiştir.

Kaliteli tohum temini için tohum meşçereleri veya tohum bahçeleri kurulacak ve tohum bankaları kurulacak veya mevcut olanlar geliştirilecektir.

En uygun dikim tekniklerini göstermek için toplamda 400 ha olmak üzere her ülkede yaklaşık 100 hektarlık restorasyon alanları belirlenecektir. Bazı durumlarda normal dikim programı daha az arazi işleme çalışması yapılacağından ve normal dikim maliyetlerine kıyasla daha ucuz olacağından tamamlama dikimi denemeleri yapılacaktır. Diğer yandan çölleşmeyle mücadele ve erozyon kontrolü teknikleri ülke başına 25 ha lık bir alan seçilmek üzere toplamda 100 ha alanda gerçekleştirilecektir.

İki ülkede, restorasyon faaliyetlerinin yerel topluluklarla yakın işbirliği içinde yürütülmesi önerilmektedir. Bu faaliyet iki ayrı sahada her biri 100 ha olmak üzere toplamda 400 ha lık sahada gerçekleştirilecektir. Bu çalışma için koruma önlemleri, kontrollü hasat ve otlatma, yangından korunma, tamamlama dikimi gibi çeşitli restorasyon önlemlerini içeren basit ve katılımcı yönetim planları geliştirilecektir.

1.1.4.4 Bilgi Yönetimi ve Paylaşımı

Bilgi yönetimi, proje uygulamalarından öğrenilen iyi uygulama örnekleri ve derslerin, altı proje ülkesindeki uygulayıcılara ve politika yapıcılara aşağıdaki kanal ve faaliyetler yoluyla yayılmasını içermektedir:

- Dört uygulayıcı ülkede başlangıç çalışmaları;
- Tüm ulusal uzmanların ve Türk uzmanların içerecek şekilde, dört uygulayıcı ülkede inceleme ve değişim ziyaretleri; ayrıca, FTFP Yürütme Komitesi üyeleri, proje ortamı ve uygulamalarının yerinde görülmesi için katılacaktır;
- Katılan altı ülke için bölgesel çalıştay;
- Projenin görünürlüğünü desteklemek için yazılı ve görsel-işitsel medya prodüksiyonları;
- Orman restorasyonu ve tahribatın önlenmesi stratejilerinin gerçekleştirilmesinde iyi uygulama kılavuzlarının hazırlanması ve yayınlanması;
- Projeden Türkiye'nin sağladığı destek ile edinilen derslerin "Kurak Alan Ormanlığı ve Tarım-Orman-Mera Sistemleri Çalışma Grubuna katkısının sağlanması;
- Projenin edinimlerini arttırmak üzere bölgesel bir proje teklifi taslağı hazırlanması;
- Sektörler ve paydaşlar arasında diyalogu geliştirmek, kolaylaştırmak ve orman restorasyonu için mantık, çıkar, motivasyon, strateji ve olası sinerjileri iyi tanıtmak ve anlatmak için ulusal düzeyde çok sektörlü platformlar oluşturmak;
- Proje tarafından başlatılan katılımcı ülkeler arasındaki bilgi paylaşımını sürdürmek için SEC bölgesinde bölgesel bir ormancılık aktörleri ağı kurmak.

Proje, başlangıç aşamasında, MAF ve ülke ortaklarıyla işbirliği içinde toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir iletişim ve bilinçlendirme stratejisi geliştirecek ve uygulayacaktır. Strateji örnek olarak aşağıdakileri içerecektir:

- Proje etkinlikleri hakkında, FAO-SEC ana sisteminde yer alacak ve MAF, FAO, FAO kurakalan ormancılığı ve AAD web sitelerine bağlantılar içeren İngilizce ve Rusça bir proje web sitesi oluşturulacaktır. Web sayfaları Türkiye'deki görünürlük için MAF tarafından Türkçe'ye çevrilecektir;
- Türkiye'den Afrika'ya KÖPRÜLER projesiyle yakın işbirliği içinde, UNCCD Taraflar Konferanslarında ve CRIC Oturumlarında, UNFCCC Taraflar Konferanslarında ve Dünya Çölleşme ile Mücadele Günü'nde ortak yan etkinliklerin düzenlenmesi;
- Basın bültenleri, fotoğraf galerisi ve Medya tanıtımları;
- Proje faaliyetleri ile ilgili video belgesellerin yapımı (3 dilde: İngilizce, Rusça ve Türkçe).

Proje stratejisi projenin değişim teorisine aşağıdaki şekilde aktarılmıştır:

1.1.4.5 Stratejinin değerlendirilmesi ve uyumlaştırılması

Proje stratejisinin etkinliği her raporlama döneminde (her altı ay) değerlendirilecektir ve gerekirse proje performansını artırmak için düzenleyici önlemlere başvurulacaktır.

1.1.5 Teknik Denetim ve Destek Düzenlemeleri

Proje, FAO'nun farklı düzeylerde teknik desteğini alacaktır. FAO-SEC'e bağlı LTO, proje uygulamasının teknik kalitesinden sorumlu olacak ve proje döngüsü boyunca disiplinler arası standartlardan ve becerilerden etkin bir şekilde yararlanabilmek için Proje Görev Gücü'nn diğer teknik görevlileri ile işbirliğini sağlayacaktır. FAO birimleri FAO-SEC (Orta Asya alt Bölge Ofisi), FAO-REU (Avrupa ve Orta Asya Bölge Ofisi) ve FOA (FAO Merkez Ofisi Orman Politikaları ve Kaynakları Daire Başkanlığı)'nı içerir.

Genel proje yönetiminden FAO-SEC'te görev yapan Proje Koordinatörü sorumlu olacaktır. Koordinatör görevin gerçekleştirilmesinde LTO ile yakın işbirliği içinde olması gerekir. Proje Koordinatörü, projenin teknik kalitesini, proje çıktılarının tematik uygunluğunu ve önerilen faaliyetlerin ulusal ve bölgesel düzeylerde ve hkmetlerle yakın diyalog ve ortaklık içinde uygulanabilirliğini ve yapılabilirliğini garanti edecektir.

Proje Koordinatörü ile LTO arasındaki diyalog yıllık iş planları ve 6 aylık raporlama faaliyetleri ile sağlanacaktır. Onaylanan raporlar aynı zamanda FTFP Ulusal Program Koordinatörü ile de paylaşılacaktır.

LTO ve FTFP Ulusal Program Koordinatörü, Proje Görev Gücü'nn yeleri ile ortaklaşa çalışacak ve gerektiğinde Stratejik Program 2 (SP2) ve Stratejik Program 6 (SP6) ekipleriyle yakın çalışacaktır. FAO lke ofislerinde bulunan teknik personel ve danışmanlar, Proje Koordinatörü ile yakın işbirliği içinde restorasyon konusunda uygulama ve kapasite geliştirme faaliyetlerine destek sağlayacaktır.

FAO-SEC ve ülke ekipleri arasındaki koordinasyon mekanizması, ilgili hükümetler tarafından her ülkede atanacak olan NPC'ler aracılığıyla sağlanacaktır. NPC'ler, FAO-SEC ve Proje Koordinatörü ile diyalog içinde, projenin odak noktası olarak görev yapacak, ülkedeki saha faaliyetlerini koordine edecek ve hkmetlerle diyalogu destekleyeceklerdir.

Ulusal danışmanlar, Proje Koordinatörü ile mutabık kalınarak NPC'ler tarafından işe alınacaktır.

Uluslararası danışmanlar LTO ile mutabık kalınarak Proje Koordinatörü tarafından işe alınacaktır.

FAO-SEC'deki ve ülke düzeyindeki personel, hizmet sağlayıcıların, görev seyahatlerinin, satın almaların, sözleşmelerin, vs. belirlenmesi ve tedarikinde destek sağlayacaktır.

Ulusal düzeyde izleme ve basitleştirilmiş raporlama, NPC'lerin hazırladığı aylık raporlar (Raporlama Bölümünde belirtildiği şekilde) yoluyla sağlanacaktır.

1.1.6 Yönetim ve Operasyonel Destek Düzenlemeleri

Proje, Tarım ve Orman Bakanlığı (Türkiye) tarafından finanse edilecektir. Bütçe yöneticisi (BH), gerektiğinde bu sorumluluğu uygun şekilde bir FAO-SEC görevlisine devredebilecek olan FAO-SEC Alt Bölge Koordinatörü olacaktır. Bütçe yöneticisi harcamaları FAO'nun ihale kural ve prosedürlerine uygun olarak iş planı ve modaliteler çerçevesinde onaylayacaktır.

Projenin BH başkanlığında bir Proje Görev Gücü (PTF) olacaktır. PTF, FAO birimlerinin proje konularına uygun uzmanlık alanlarına sahip proje geliştirme ve uygulamada aktif rol oynayan temsilcilerinden oluşur. PTF üyeleri, proje ihtiyaçlarına cevap verecek kapasite ve deneyimdeki personel arasından kendi birimleri tarafından tayin edilir ve ayrıca MAF tarafından belirlenen bir Türk memur Proje Görev Gücünde görevlendirilecektir.

Proje Görev Gücü Başkanı:

- i. Proje formülasyonu ve uygulamasına ilişkin çalışma programlarının birbiriyle uyumlu olmasını,
- ii. Projenin FAO'nun stratejik çerçevesi'yle ilişkisinin kurulmuş olmasını,
- iii. Kilit dokümanların FPMIS üzerinden elektronik ortamda tüm üyelere sunulmasını;
- iv. PTF'nin tüm üyelerinin proje durumundan usulüne uygun olarak haberdar edilmesi ve proje ile ilgili yükümlülüklerinin farkında olmasını;
- v. Projeye ilgili olarak ortaya çıkabilecek sorunları çözmek için uygun istişarelerin zamanında başlatılmasını
- vi. PTF üyeliğinin sürekli güncellenmesinin yapılmasını sağlayacaktır.

Proje Görev Gücü Üyeleri;

- i. Bir fikrin belirlenmesinden, konsept notunun geliştirilmesi ve proje belgesinin hazırlanmasına kadar bir proje teklifi geliştirmek için teknik, operasyonel veya idari desteğin sağlanması;
- ii. Projenin teknik ve genel yönleriyle herhangi bir konuda başkana danışmanlık yapılması ve desteklenmesi;
- iii. Geçici olarak devamsızlıklarında, sürekli bilgi akışını ve proje desteğini sağlamak için alternatif kişilerin başkanla irtibatının sağlanması;
- iv. Projeye ilgili değişen durumlar konusunda, yerine görevlendirme yapılabilmesini teminen başkanın bilgilendirilmesinden sorumludur.

Bu proje için kurulan Proje Görev Gücü, FAO Proje Döngüsü kılavuzuna uygundur ve Bütçe Yöneticisi (BH), Fon İrtibat Görevlisi (FLO) ve FAO Ormancılık Görevlisi/Uzmanı (LTO) de kapsamaktadır.

FLO'nun sorumluluğu, proje döngüsü boyunca MAF ile kurumsal ilişkileri sürdürmektir. FLO uygulama sırasında MAF ve BH'ye, bütçe revizyonları dahil olmak üzere tüm faaliyet alanlarında ilerleme raporlarını gerektiği şekilde sunacaktır.

LTO'nun sorumluluğu, proje oluşturma ve uygulama sırasında FAO teknik standartlarının ve politikalarının uygulanmasını sağlamaktır. LTO idari olarak FAO-SEC Alt Bölge Koordinatörüne

karşı sorumludur ancak HQ'nun teknik bölümü, Orman Politikası ve Kaynaklar Bölümü (FOA) ile fonksiyonel bir ilişki tesis eder ve kurumsal teknik politika ve standartlarını uygulamak zorundadır.

Teknik denetim ve rehberlik LTO tarafından sağlanacaktır. Proje Koordinatörü, çalışma planının uygulanmasını LTO ile koordine edecek ve sağlanan gelişmelerin PTF'nin Teknik Görevlilerine raporlanmasından sorumlu olacaktır.

Proje Koordinatörü, FAO-SEC ile yakın işbirliği içinde, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan'daki FAO ülke ofisleriyle istişare ederek bölgesel proje ekibini koordine edecektir.

Projede arazi ve teknik destek faaliyetlerinden sorumlu olacak ülke bazlı danışmanlar ve personel çalışacaktır. Altı ülkenin her birinde (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan, Özbekistan), projenin koordinasyonunu sağlaması için Hükümet tarafından bir Ulusal Proje Koordinatörü (NPC) görevlendirilecektir. NPC'nin maaşı Hükümet tarafından ödenmekle birlikte ülke düzeyinde işletme masraflarını karşılamak için proje ek kaynak sağlayacaktır. Projenin etkin bir şekilde denetlenebilmesi için NPC'ler Proje Koordinatörüne aylık rapor gönderecektir.

Her FAO ülke ofisi, projenin sorunsuz uygulanması için yerel idari destek sağlayacaktır.

FAO-SEC, Proje Koordinatörü ile işbirliğinde proje uygulaması ve iletişim alanındaki ilerlemeler hakkında bilgi paylaşımını kolaylaştırmak için MAF ile doğrudan temas ve koordinasyonu sağlayacaktır.

Gerektiğinde, proje uygulama durumunu, gerçekleştirilen ilerlemeleri tartışmak ve proje faaliyetlerinin zamanında uygulanmasını desteklemek için uygun mekanizmalar önermek üzere ülkelerin proje ortakları, MAF, FAO SEC ve faydalanıcı ülkelere gelen FAO Temsilcileri arasında toplantılar ve konferans çağruları yapılacaktır.

Ayrıca, FTFP Proje Yönlendirme Komitesi yılda en az bir kez projenin uygulanması konusunda genel gözetim ve rehberlik sağlayacaktır.

1.2 Operasyonel Usuller

FAO projenin uygulanmasından tamamıyla sorumlu olacak ve Tarım ve Orman Bakanlığına, FTFP kapsamında FAO ile ortaklık faaliyetlerini yönlendiren standart belgelerdeki hükümlerinin yanında FAO prosedürlerine uygun olarak periyodik raporlar sunacaktır. FAO, faaliyetlerin teknik ve finansal yönetimi konusunda genel sorumluluğa sahip olup, kuruma ait finansal düzenlemelere, kurallara, politikalara ve prosedürlere uygun olarak finansal kayıtlarını tutacaktır.

Proje mantıksal çerçevesinde (Ek I) tanımlanmış olan görevler için, planlanan kapasite geliştirme faaliyetlerinin yanı sıra ülke düzeyindeki ve sahadaki faaliyetlerin uygulanmasına

olanak sağlamak amacıyla, Uluslararası, Türk ve ulusal danışmanlarla sözleşmeler yapılacaktır.

Planlanan kapasite geliştirme faaliyetleri için sözleşmeler(LoA) hazırlanacaktır. Orman fidanlığı binaları gibi altyapıların yapımı işi, standart FAO satın alma kurallarına uygun olarak özel sektöre verilecektir.

Her ülke için ayrıntılı uygulamalara ilişkin düzenlemeler başlangıç aşamasında (proje uygulamasının ilk 3 ayı), paydaş istişareleri ve toplantılarıyla yapılacaktır.

Hizmet sağlayıcıların ve gerçekleştirilecek faaliyetler için ulusal ve uluslararası danışmanların maliyetleri Ek IV'teki bütçede verilmektedir.

Tüm proje tedarikleri ve danışmanların işe alımı, FAO El Kitabı bölümlerinde belirtildiği gibi, FAO tedarik kuralları ve prosedürleri doğrultusunda ülke ofisleri ile yakın istişarede bulunularak ve ihtiyaç değerlendirmeleri ile gerçekleştirilecektir. FAO bu projeyi M.S. 502(Satın alma) ve M.S. 507 (Hizmet Sözleşmesi) çerçevesinde uygulayacaktır.

Proje Koordinatörü, proje faaliyetlerinin zamanında teslim edilmesini sağlamak üzere, başlangıç aşamasında LTO ve Proje Görev Gücü üyeleri ile yakın işbirliği içinde ayrıntılı bir satın alma planı, hizmet sağlayıcı anlaşmaları ve bir ödeme planı hazırlayacaktır.

Gerekirse, gerçekşebileceğ herhangi bir politika veya teknik değişikliğe karşılık, ihtiyaç duyulan yerlerde bütçeyi ayarlamak için proje uygulamasının altıncı ayına kadar bir bütçe revizyonu öngörülebilir.

1.3 İstatistik

Proje sahalarının seçiminde, orman ve diğer ağaçlık alanların durumu, ücretsiz kullanılabilir uydu görüntüleri ve Collect Earth yazılımı kullanılarak değerlendirilecektir. Bu değerlendirme aynı zamanda proje takibi için temel teşkil edecektir. Bu veriler yalnızca doğrudan proje kullanımı içindir ve başka bir kullanım amacı bulunmamaktadır.

1.4 Bilgi Teknolojisi

Uygulanmaz.

1.5 Risk Yönetimi

1.5.4 Projenin Potansiyel Riskleri

Proje çıktı ve sonuçlarına bağlı olarak proje uygulamalarını etkileyecek ana riskler aşığıda belirtilmiştir:

- Sonuç: Projenin ilgili hükümetler tarafından sahiplenilmemesi. Hükümetlerin projede belirtilen seçim kriterlerini karşılayan uzmanları görevlendirmemesi
- Çıktı 1. Collect Earth verilerinin kullanılabilir olmayışı. Pilot saha seçimlerinin objektif kriterler yerine çıkarılara dayalı olarak yapılması. Hükümetlerin sürdürülebilir

restorasyon uygulamalarına engel olacak orman tahribatının nedenlerini anlamadaki isteksizliği.

- Çıktı 2. Kalifiye olmayan uzmanların eğitim için aday gösterilmesi. Eğitilen uzmanların proje uygulaması sırasında aynı pozisyonlarında kalmama riski.
- Çıktı 3. Proje faaliyetlerinin uygulanması için hükümetlerin destek ve taahhüt vermemesi.

Risklerin proje üzerinde önemli etkileri olması ihtimalinin düşük olduğu tahmin edilmektedir. Etki azaltma stratejileri Ek V'deki Risk Yönetimi Matrisi'nde sunulmuştur.

1.5.5 Projeden Kaynaklanan Çevresel ve Sosyal Riskler

Projenin restorasyon faaliyetleri, bazı küçük ağaçlandırma veya yeniden ağaçlandırma alanlarının kurulmasını içerecektir.

Bu bağlamda, FAO plantasyon ormanının gelişiminin hava, su, toprak ve peyzaj gibi bazı ekosistem hizmetlerinin sağlanmasında değişikliklere neden olabileceğini kabul eder, böylece olumluyu teşvik etmek ve olumsuz etkileri önlemek veya en aza indirmek için, özel planlama, yönetim, kullanım ve izleme mekanizmaların bulunması gerekecektir. Bu nedenle, projede orman restorasyonu esnasında ekosisteme en uygun ağaç türlerinin belirlenmesi faaliyeti yer almaktadır.

Proje, çevresel ve sosyal riskleri yönetmek için Gönüllü Plantasyon Ormanları Prensiplerine riayet edecektir. Plantasyon Ormanlarına ilişkin Gönüllü Prensipler Kılavuzunun 9, 10, 11 ve 12 numaralı ilkelerine uyulması, yerel ormanlar için yeterlidir ve ESS 9-Yöre Halkı ve Kültürel Miras dokümanı ile de uyum içindedir.

Orman ağaçları tohumlarının depolanması, Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynaklarının Genbank Standartlarına tamamen uygun olacak şekilde yapılacaktır (<http://www.fao.org/docrep/019/i3704e/i3704e.pdf>).

Orman plantasyonlarının azlığı ve saha faaliyetlerinin uygulanmasında Gönüllü Kılavuz İlkelerinin dikkate alınacağı ve akabinde de topluluklarla, paydaşlarla ve Hükümet temsilcileriyle ortaklaşa yürütülecek tamamlayıcı risk değerlendirme çalışmalarının yapılacağı düşüncesinden hareketle projede çevresel ve sosyal riskler belirlenmemiştir.

Bu nedenlerden dolayı proje düşük riskli olarak sınıflandırılabilir.

1.6 İzleme, Performans Değerlendirme ve Raporlama

1.6.4 İzleme Düzenlemeleri

Mantıksal çerçeve ve yıllık çalışma planlarına karşılık gelen faaliyetlerin ve çıktıların sağlanmasında gerçekleştirilen proje performansını değerlendirmek üzere bir izleme planı geliştirilecektir. Bu plan proje ekibi tarafından uygulanacaktır. Uygulama faaliyetlerinin

izlenmesi için yarı-yıllık ilerleme raporları ve dört uygulama ülkesinde faaliyetlerle ilgili aylık özet iç bilgilendirme raporları (bakınız 2.6.3) hazırlanacaktır.

Proje düzeyinde ek izleme aracı: NPC'lerle yakın işbirliği içinde Proje Koordinatörü bir zaman çizelgesi tablosu hazırlayacak ve sürekli güncelleyecektir. Zaman çizelgesi tablosu, başlangıç çalışmaları, önemli toplantılar, ulusal düzeydeki politika değişiklikleri, eğitim oturumları gibi önemli olayların niteliğini ve tarihini kronolojik bir sırayla gösterecektir. Bu zaman çizelgesi tablosu, genellikle ilerleme raporlarında belirtilmeyen detayları vurgulayarak, projenin nihai değerlendirmesi için iyi bir izleme temeli sağlayacaktır.

1.6.5 Performans Değerlendirmesi

Projenin izleme sistemi, planlanan sonuçların zamanında ve etkili bir şekilde sunulmasına ve istenen etkiyi elde etmek için gerektiğinde faaliyetleri yönlendirerek kaynakları en iyi şekilde kullanmaya odaklanacaktır.

BH, İlerleme Raporlarının ve Nihai Raporun hazırlanmasını koordine etmekten sorumlu olacaktır. LTO, raporların teknik geçerliliğini sağlamaktan ve PTF içindeki diğer Teknik Görevlilerden ve gerektiğinde diğer ortaklardan gelen girdileri gereken şekilde değerlendirmekten sorumlu olacaktır.

BH, raporlama sorumluluğunu, raporların LTO ve BH'ye zamanında iletilmesini sağlayacak olan Proje Koordinatörüne devredecektir.

Proje performansı ve sonuçları, PTF üyeleriyle yakın işbirliği içerisinde, FAO-SEC tarafından izlenecektir. FTFP Proje Koordinatörü, LTO ile yakın işbirliği içinde, tüm çıktılardan sorumlu olacaktır.

Projede personel performanslarının değerlendirilmesinde (danışmanlar dahil) personelin yaptığı iş planı çerçevesinde bir yıl içinde gösterdiği performansa göre sonuç odaklı performans sisteminden yararlanılacak ve bunun için kurumun mevcut sistemi ve kılavuzları takip edilecektir.

Projenin uygulanması nispeten kısa süreyi içereceğinden, orta vadeli bir değerlendirme yapılması öngörülmemektedir. Projenin son iki ayında nihai bir değerlendirme yapılacaktır.

1.6.6 Raporlama

Aşağıdaki raporlar FAO düzenlemelerine ve kurallarına göre hazırlanacaktır:

- a. **Başlangıç raporu:** Projenin başlamasından iki ay sonra bir başlangıç raporu hazırlanacaktır. Raporda, proje faaliyetlerinin zamanında tamamlanmasını sağlamak için belirlenen yöntemlere kısaca değinilecektir. Karşılaşılan sorunlar, çözüm önerileri birlikte ayrıntılı olarak anlatılacaktır.

- b. **Standart FAO formatına göre her 6 ayda bir proje ilerleme raporu:** FAO ve Donör'e sunulmak üzere standart format izlenerek, önceki dönemin faaliyetlerini ve harcamalarını kapsayan raporlar hazırlanacaktır. Her rapor, hem incelenen dönemde uygulanan faaliyetleri (onaylanan yıllık çalışma planına göre) hem de proje sonuçlarına ulaşılmasına yönelik ilerlemeyi (proje mantıksal çerçevesi uyarınca) açıklamalı ve sonuç odaklı olmalıdır. Karşılaşılan ana problemler ve bunlara yönelik önlemleri; gelecek dönem için önerilen çalışma planı ve gelecek dönem için gerekirse bütçe revizyonuna dair bulguları içerecektir. Eylül-Şubat ve Mart-Ağustos dönemini kapsayan her bir ilerleme raporu, sırasıyla, en geç Mart ayı sonundan ve Eylül ayı sonundan sonra olmamak üzere, "FAO Orta Asya Bölge Ofisinin Güçlendirilmesine İlişkin Ek Anlaşma" da belirtildiği şekilde sunulacaktır.
- c. **Nihai Rapor:** Projenin tamamlanmasından sonra bir nihai rapor hazırlanacaktır. Projenin sonuna doğru, Proje Koordinatörü, LTO'nun yardımıyla nihai bir rapor hazırlayacaktır. Rapor, projenin planlanan faaliyetlerinin ne ölçüde gerçekleştirildiğini, üretilen çıktılar ve ulaşılan amaçları değerlendirecektir. Ayrıca, projenin önerdiği gelecekte yapılabilecek faaliyetler ve çıkarılan derslerle ilgili önerilerde bulunacaktır.
- d. **Ülke bazında aylık özet faaliyet raporu:** Ülkelerdeki proje ile ilgili ilerlemeleri güncel şekilde takip edebilmek için, Proje Koordinatörü, kaydedilen ilerlemeyi değerlendirmek üzere özel ve basitleştirilmiş bir izleme sistemi geliştirecektir. Tablo şeklindeki bu kısa raporlar, aylık olarak NPC'ler tarafından Proje Koordinatörüne sunulacaktır. Bu kısa raporlar aşağıdakileri içerecektir: i) proje iş planında öngörülen faaliyetler; ii) her bir ilgili faaliyete karşı kaydedilen gerçekleşme; iii) herhangi bir aksaklık varsa belirtilmesi ve iv) aksaklıkları düzeltici önlemler veya proje etkisini iyileştirmek için tavsiyeler.

Proje Koordinatörü, donöre ulaştırılacak bilgilerin derlemesinden sorumlu olacaktır.

Raporların Donör'e ulaştırılması:

FAO-SEC, Proje Döngü Yönetimi (PCM) kurallarına uygun olarak raporları (altı aylık ilerleme raporları ve terminal raporu ile sınırlı)MAF'a sunacaktır. Bu raporlar Yürütme Komitesinin incelemesine tabi olacaktır.

1.7 Değerlendirme Hükümleri

Proje normal olarak, tamamlanmadan önce, Donör ve FAO tarafından atanan temsilciler tarafından müştereken değerlendirilecektir. İş tanımları, kesin zamanlama ve yer şartları ilgili taraflar arasında istişare ile karara bağlanacaktır. Herhangi bir taraf, gerekli görüldüğü takdirde, projenin herhangi bir aşamasında değerlendirme talebinde bulunabilir.

FAO'nun standart değerlendirme gereklilikleri uyarınca, teknik destek bütçe kalemi altında yapılacak değerlendirme için bütçe ayrılmıştır.

BÖLÜM 3 - SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

3.1 Kapasite Geliştirme

Proje stratejisinde belirtildiği üzere Kapasite Geliştirme projenin en önemli kısmını oluşturmaktadır. (bakınız 2.1.4).

Kapasiteleri geliştirme kapsamında proje sürecinde teknik ve fonksiyonel kapasitelere odaklanılacaktır. Restorasyon ve sürdürülebilir arazi yönetiminde görev alan bireylerin, toplulukların ve organizasyonların teknik ve fonksiyonel kapasitelerini geliştirmek orman ve diğer ağaçlık alanların başarılı bir şekilde restorasyonu için en önemli faktördür. Proje kapsamında yürütülen kapasite geliştirme yaklaşımın bir bütün olarak bireyleri, organizasyonları ve toplumu destekleyeceği, zaman içinde üretme, adapte olma, güçlendirme ve koruma becerilerinin ve kapasitelerinin geliştirilmesine destek olacağı beklenmektedir. Kapasite geliştirme faaliyetleri bilgi transferi ve bireylerin eğitimi ile de ilişkilendirilecektir.

İlgili danışmanların da desteği ile proje personeli, ülke etkinliklerine ve süregelen iş-başı kapasite geliştirme çalışmalarına sürekli destek sağlayacaktır. Bu durum ülke paydaşlarının kapasitelerini güçlendirecek, ulusal sahiplenmeyi artıracak ve projenin sonunda sonuçların sürdürülebilir olarak devam etme ihtimalini artıracaktır.

Proje tarafından desteklenen kapasite geliştirmenin sürdürülebilirliği, bölgesel bir yaklaşım ve tüm ülkeler için ortak bir eğitim programı ile daha da güçlendirilecektir. Bu durum bilgi gelişimi ve değişimine ve proje bittikten sonra da elde edilen kazanımları koruyacak ve bu çalışmaların katılımcılar arasında sürdürülmesini sağlayacak bir ortaklık oluşturacaktır.

Proje kapasite geliştirme aşağıdaki faaliyetlerle organize edilecektir.

- En iyi restorasyon uygulamaları eğitimi
- İş başında eğitim uygulamaları,
- Teknik çalıştaylar ve toplantılar;
- Bilgi ve tecrübe değişimi çalıştayları
- Teknik inceleme gezileri

Devlet görevlilerinin, uzmanların, özel sektör temsilcilerinin, yerel-kırsal toplulukların ve projede görev alacak hizmet sağlayıcı organizasyon yetkililerinin uygun olan tüm kapasite geliştirme faaliyetlerine iştirak etmesi desteklenecektir.

Kurum ve diğer aktörler, büyük ölçekli restorasyon modellerini planlamak ve uygulamak için gerekli tüm kapasiteleri daha da geliştirmiş olacağından, yukarıda belirtilen kapasite geliştirme faaliyetleri, projenin çıkış stratejisinin uygulanmasına ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına katkıda bulunacaktır. Ayrıca Orta Asya'da bilgi birikiminin artırılması ve tecrübelerin paylaşılmasına katkı sağlayacak bir platform olarak düşünülen 'ormancı uzmanlar bölgesel ağı'nın kurulmasını desteklenecektir.

3.2 Yeterli Kırsal İstihdam

İyileştirilmiş Kırsal İstihdam (DRE) hususları, özellikle fidanlıkların kurulması veya restorasyon ve erozyon kontrol önlemlerinin alınması gibi proje faaliyetleri için gerekli işgücünün/istihdamın kırsal kesimden tedarik edilmesi esnasında karşılık bulacaktır. Bu proje esas olarak “İnsana Yakışır İş” isimli belgenin I ve IV Nolu bölümlerini esas alacaktır.

Bölüm I: İstihdam sağlama ve mevcut işletmeleri geliştirme

Proje, kırsal kesimde, özellikle gençler ve kadınlar için istihdam sağlanmasını destekleyecektir. Kırsal halk ve işçiler, orman restorasyon faaliyetlerini yürütmek için gerekli becerileri kazanmak amacıyla iş başında eğitimden faydalanacaktır.

Bölüm IV: Yönetişim ve sosyal diyalog

Projenin ilk aşamasında ve pilot alanların belirlenmesi sırasında, orman tahribatının ve restorasyon potansiyelinin belirlenmesi için kırsal halka danışılacaktır. İki ülkede, toplumsal alanlarda restorasyon çalışmaları yürütmek üzere kırsal halkın yakından katılımı sağlanacak ve yetkilendirilecektir. Halkın katılımı, sosyal ve politika diyalogunun ulusal düzeyde güçlendirilmesine katkıda bulunacaktır.

3.3 Çevresel Sürdürülebilirlik

Proje çevresel faydalar sağlanacak şekilde tasarlanmıştır. Bu husus projenin temel felsefesini oluşturmaktadır. Proje orman ekosistemlerinin sağlığı ve dayanıklılığını garanti altına alacak şekilde orman ve diğer ağaçlık alanları restore etmeyi hedeflemektedir. Proje aynı zamanda biyolojik çeşitliliğin korunmasına doğrudan katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu nedenlerle, projenin çevre üzerinde sadece olumlu etkileri beklenmektedir.

Proje iklim değişikliğine uyumun ulusal ve bölgesel düzeydeki aktivitelere entegrasyonuna katkı sağlayacaktır. Bu durum büyük ölçekli orman ve ağaçlık alan restorasyonu ulusal strateji ve eylem planlarının gözden geçirilmesinde iklim değişikliğine uyum ve afet riski azaltımı ile bağlantıların sağlanmasını öngörmektedir.

Proje faaliyetlerinden herhangi birinin herhangi bir nedenle kirlilik oluşumuna, havza tahribatına, yabancı türlerin istilasına ya da diğer çevresel zararlara yol açması beklenmemektedir. Bu durum standart FAO prosedürleri ve mekanizmaları kullanılarak izlenecektir.

3.4 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Proje analitik, normatif ve arazi uygulamaları faaliyetlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini dikkate alacaktır. Bunun için izleme ve değerlendirme metotlarına özel önem verilecektir. Bu metotlar, bilgi üretme sistemleri ve standart izleme ürünleri kullanılarak kadınların proje faaliyetlerine katılımları özellikle garanti altına alınmış olacaktır.

Cinsiyet eşitliğinin, proje esnasında gerçekten uygulanmasını sağlamak için, proje çerçevesinde, danışmanlar da dahil olmak üzere her proje personeli cinsiyet sorunları konusunda sistematik olarak eğitime tabi tutulacaktır. Bu eğitimlerin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından somut proje sonuçları sağlayarak gerçek bir tutum değişikliğine katkıda bulunması beklenmektedir.

Diğer taraftan proje tasarımı toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlıdır. Kadınların planlama, karar alma, uygulama ve kontrol aşamalarında aktif katılımları sağlanacaktır. Bununla birlikte, doğal kaynakların korunması ve kullanılması alanında kadın ve erkek farklı rollerinin olacağı tahmin edilebilir. Proje, kadınların aktif katılımını teşvik etmek için özel dikkat gerektiren alanları / faaliyetleri belirleyecektir.

Proje izleme ve raporlama sistemi, kadınların proje faaliyetlerine katılımını değerlendirmek için cinsiyete göre gruplandırılmış verilerin toplanmasını içerecektir.

3.5 Yerli Halk

Proje formülasyonu esnasında proje ülkelerinde yerli halk tanımına uyan herhangi bir alan veya insan nüfusuna rastlanılmamıştır.

Ekler

Ek I: Mantıksal Çerçeve Matrisi

Sonuç Zinciri	Göstergeler				Varsayımlar
	Göstergeler	Başlangıç	Hedef	Onaylama araçları	
Etki: Başta orman ve tarım olmak üzere doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin geliştirilmesi. Bu gelişme iklim değişikliğinin azaltılması ve iklim değişikliğine karşı direncin artırılmasının yanında fakirliğin azaltılmasına, gıda güvenliğine ve beslenmeye de katkı sağlayacaktır.	Orman ve diğer ağaçlık alanların örtüsü	Azerbaycan 13.2% Kazakistan 4.7% Kırgızistan 5.6% Özbekistan 7.5%	Orman ve diğer ağaçlık alanlarda % 10 artışı	Collect Earth Değerlendirmesi	Projenin uygulanmasında ve sonrasında Politikalarda istikrar vardır ve Hükümetler orman ve diğer ağaçlık alan restorasyonuna önem vermektedir.
Sonuç Katılımcı ülkeler büyük ölçekli orman ve diğer ağaçlık alan restorasyonu için toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bilgi ve yeteneklerle donatılmış, tahribatın önlenmesini ele alan stratejiler geliştirilmiş ve bölgesel işbirliği ağı kurulmuştur.	Onaya sunulan ulusal strateji ve eylem planı sayısı	0	Yeni kapasite ve bilgilerin entegre edildiği 4 adet revize edilmiş ulusal strateji ve eylem planı (1 adet/ülke)	BM Ekosistem Restorasyonu On Yılı 2021-2030 çerçevesinde Ulusal Stratejiler ve Eylem Planları, UNCCD, Bonn Mücadelesi Ülke raporları	İlgili Ülkelerce projenin sahiplenilmesi Projeye seçim kriterini sağlayan uzmanların görevlendirilmesi

Çıktı 1 Tahribata uğramış ormanların belirlenmesi AZ, KAZ, KIR, ÖZ	Pilot sahaların belirlenmesi	0	8 saha (2 saha/ülke)	Proje uygulama raporları; Proje değerlendirme raporları; İzleme misyonları	Restorasyon gereksiniminin belirlenmesi. Collect Earth verilerinin temini. Hükümetin orman tahribatının nedenlerini anlama isteği
Faaliyet 1.1 Ormanın ve diğer ağaçlık alanların tahribata maruz kalan bölgelerinin ve pilot sahaların seçimi	Seçilen bölge ve saha sayısı	0	2 alan/ülke 2 saha/ülke (1 saha/bölge)	Proje değerlendirme raporları	
Faaliyet 1.2 Arazi bozulmasının Collect Earth programı kullanılarak değerlendirilmesi	Değerlendirmesi yapılan sahalardan	0	8 saha (2 saha/ülke)	Proje değerlendirme raporları	
Faaliyet 1.3 Fiziksel ve sosyal tahribat faktörlerinin ve tahrip edilmiş/bozulmuş alanların yeniden ağaçlandırma yoluyla rehabilite edilebilirliğinin değerlendirilmesi	Çalışma yapılan alan sayısı	0	8 saha (2 saha/ülke)	Arazi survey raporları Sosyo-ekonomik survey raporları	
Faaliyet 1.4 Her bir ülke şartlarına göre rehabilitasyon faaliyetlerinin mekânsal ve zamansal önceliklendirilmesi	Öncelik listesi	0	1 liste	Toplantı ve çalıştay raporları Ülkelerce onaylanmış önceliklendirme raporu	

Faaliyet 1.5 Tıbbi ve aromatik bitkiler gibi gelir getirme potansiyeline sahip hızlı büyüyen türler ve IUCN Kırmızı Liste türleri gibi yerli ve egzotik türlerin tanımlanması ve tür uygunluk analizi.	Araştırma raporları, proje ve raporların değerlendirilmesi	0	4 başlangıç çalıştay	Proje uygulama raporları; Proje değerlendirme raporları; İzleme misyonları	
Faaliyet 1.6 Ulusal başlangıç çalıştaylarının düzenlenmesi	Ulusal başlangıç çalıştayları	0	4 başlangıç çalıştay	Başlangıç çalıştayları raporları	
Çıktı 2 Altı Orta Asya ülkesinde (AZ, KAZ, KIR, TAC, TURK, OZ) tahribatın önlenmesi ve bozulmuş orman ve diğer ağaçlık alanların restorasyonu konusunda cinsiyete duyarlı kapasite ve bilgi artırıldı	Yeni kapasite ve bilgi içselleştirildi	0	30 uzman (5 uzman/ülke)	Proje değerlendirme raporları Ulusal eğitim programı	Eğitim alacak uzmanlar belirlendi. Eğitilen uzmanlar projenin uygulanma süresince görevde kaldılar
Faaliyet 2.1 Devlet, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından eğitilecek uzmanların seçimi	Uzman sayısı Temsil edilen sektör	0	30 uzman Devlet, NGO ve özel sektör	Eğitim için aday uzmanlar	
Faaliyet 2.2 Biyofiziksel tahribat nedenlerin izlenmesi Collect Earth eğitimi,	Eğitilen uzman sayısı	0	6 uzman (1 uzman Collect Earth/ülke)	Eğitim raporları	
Faaliyet 2.3 Tohum toplama, depolama ve fidanlık altyapı/teknikleri eğitimi	Eğitilen uzman sayısı	0	6 uzman (1 uzman/ülke)	Eğitim raporları	

Faaliyet 2.4 Çölleşme ile mücadele ve erozyon kontrolü ve restorasyon alanlarında ağaçlandırma ve bitkilendirme eğitimi	Eğitilen uzman sayısı	0	6 uzman (1 uzman/ülke)	Eğitim raporları	
Faaliyet 2.5 IUCN Kırmızı Listesi türlerinin korunması ve üretimi için esaslar ve teknikler eğitimi	Eğitilen uzman sayısı	0	6 uzman (1 uzman/ülke)	Eğitim raporları	
Faaliyet 2.6 Tüm proje personeli ve ulusal uzmanlar için toplumsal cinsiyet eşitliği ve işbaşında öğrenme eğitimi	Eğitilen uzman sayısı	0	30 ulusal danışman 7 FTFP personeli 2 hizmet sağlayıcı	Eğitim raporları	
Faaliyet 2.7 Tahribatın sosyal nedenlerini anlamak ve yerel nüfusu desteklemek üzere katılımcı yaklaşımlar ve orman mülkiyeti eğitimi	Eğitilen uzman sayısı	0	12 uzman (2 uzman/ülke)	Eğitim raporları	
Faaliyet 2.8 Yerel halkla toplantılar ve farkındalık artırma faaliyetleri	Katılımcı köy toplantıları sayısı	0	12 uzman (en az 3 toplantı /ülke)	Proje raporları	
Faaliyet 2.9 İyi rehabilitasyon uygulamalarının paylaşılması için çalışma gezisi	Çalışma gezileri AZ, KAZ, KIR, ÖZ ve Türkiye	0	5 çalışma gezisi	Çalışma gezisi raporları	

Faaliyet 2.10 BM Ekosistem Restorasyonu On Yılı, UNCCD ve Bonn Mücadelesi kapsamında orman restorasyonu ve orman tahribatının önlenmesi için ulusal strateji ve eylem planının hazırlanması/ gözden geçirilmesi	Strateji eylem planı sayısı	0	4 ulusal strateji ve eylem planı	Onaylanmış veya taslak ulusal strateji ve eylem planları	Ülkelerin strateji ve eylem planlarını hazırlama isteği
Faaliyet 2.11 Projede edinilen deneyimleri paylaşmak ve büyük ölçekli bir orman restorasyonu projesi hazırlamak için bir bölgesel çalıştay düzenlenmesi	Bölgesel çalıştay	0	1 Bölgesel çalıştay	Çalıştay raporu	
Faaliyet 2.12 Orman restorasyon çalışmalarını geniş sahalarda yapmak üzere bir bölgesel proje hazırlanması	Taslak proje önerisi	0	1 bölgesel proje önerisi	Taslak proje önerisi ülkelerce onaylandı Proje önerisi FTFP ye teslim edildi Proje kapsam notu FAO tarafından GEF ve GCF sekreteriyasına iletildi	Ülkelerin büyük ölçekli restorasyon programı için ortak çaba gösterme isteği ve taahhüdü
Faaliyet 2.13 Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı farkındalık artırma stratejisinin geliştirilmesi ve gerekli materyallerin hazırlanması	Proje farkındalık artırma stratejisi materyal sayısı	0	4 strateji ve 8 farkındalık artırma materyali (1 strateji ve 2 farkındalık materyali/ülke)	Onaylanmış farkındalık artırma stratejisi Basılı materyaller Web siteleri	

Faaliyet 2.14 SEC bölgesinde FTFP'nin desteğiyle ormancılık aktörlerinden oluşan bir bölgesel ağ kurulması	Bölgesel ağ	0	1 bölgesel ağ	Bölgesel ağ durumu Ağ resmî web sitesi	Ormancılık aktörlerinin bölgesel ağa katılma ilgi ve taahhüdü
Çıktı 3 Bozuk orman ve diğer ağaçlık alanların restorasyonu için pilot sahaların seçilmesi AZ, KAZ, KIR ve ÖZ	Seçilen pilot sahaların sayısı	0	8 pilot saha (2 pilot saha/ülke)	Proje uygulama raporları Proje değerlendirme raporları İzleme misyonları	Uygulanan proje faaliyetlerine Hükümetlerin tam desteği
Faaliyet 3.1 Orman restorasyonunda NGO ve özel sektör potansiyelinin belirlenmesi	Özel sektör ve NGO potansiyeli belirlendi	0	1 rapor	NGO ve özel sektör potansiyeli konusunda rapor	
Faaliyet 3.2 Hükümet, özel sektör ve STKlar arasından restorasyon faaliyetlerinin uygulayıcılarının seçilmesi	Uygulayıcıların listesi	0	1 liste	Onaylanmış uygulayıcılar listesi	
Faaliyet 3.3 Her ülke için restorasyon faaliyetleri uygulama planlarının hazırlanması	Ulusal uygulama planları	0	4 ulusal uygulama planı	Onaylanmış uygulama planları	
Faaliyet 3.4 Fidanlıkların kurulması ve modernizasyonu	Kurulan modern fidanlıklar	0	3 fidanlık (KAZ, KIR ve ÖZ)	Proje uygulama raporları Proje değerlendirme raporları İzleme misyonları	

Faaliyet 3.5 Tohum meşçerelerinin, bahçelerinin ve bankalarının kurulması ya da geliştirilmesi	Kurulmuş tohum meşçereleri, bahçeleri ve bankaları	0	4 tohum meşçeresi/bahçesi/bankası (1 tohum meşçeresi/bahçesi/bankası /ülke)	Proje uygulama raporları Proje değerlendirme raporları İzleme misyonları	
Faaliyet 3.6 Bozuk alanların çölleşmeyle mücadele, erozyon kontrolü ve su koruma önlemleri örneklerini göstermek üzere ağaçlandırılması	Ağaçlandırılmış alan	0	100/ha ülke, toplam 400 ha	Proje uygulama raporları Proje değerlendirme raporları İzleme misyonları	
Faaliyet 3.7 Erozyon kontrolü ve çölleşmeyle mücadelede mekanik önlemleri gösteren sahaların kurulması	Demonstrasyon sahalarının sayısı	0	4 demonstrasyon sahası, 25 ha/saha, toplam 100ha (1 saha/ülke)	Proje uygulama raporları Proje değerlendirme raporları İzleme misyonları	
Faaliyet 3.8 Tahribata neden olan faaliyetlerden kaçınmak üzere yerel toplulukların desteklenmesi	Orman restorasyonuna katılan yerel topluluk sayısı	0	4 yerel topluluklar (2 ülkede 2 yerel topluluk)	Yerel topluluklar ile ulusal orman idaresi arasındaki anlaşmalar Proje uygulama raporları Proje değerlendirme raporları	

Faaliyet 3.9 Bozuk alanların çölleşmeyle mücadele, erozyon kontrolü ve su koruma önlemleri örneklerini göstermek üzere toplum odaklı doğal kaynak yönetimi anlayışı ile rehabilitasyonu	Yerel topluluklar tarafından yönetilen alanların sayısı ve büyüklüğü	0	4 sahada 400 ha (2 ülkede 2 saha 100 ha /saha)	Yerel topluluklar ile ulusal orman idaresi arasındaki anlaşmalar Proje uygulama raporları Proje değerlendirme raporları	
--	--	---	--	---	--

Ek II: Paydaş Katılımı Matrisi

Paydaş İstişaresi

Paydaş adı	Paydaş türü	Paydaş profili	İstişare metodolojisi	İstişare bulguları	zamanlama (sadece paydaş katılım planları için)	Yorumlar
Azerbaycan: Ekoloji ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	Doğrudan faydalanıcı	Devlet Kurumu				
Kazakistan: Kazakistan Ekoloji, Jeoloji ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı, Ormancılık ve Yaban Hayatı Komitesi	Doğrudan faydalanıcı	Devlet Kurumu				
Kırgızistan: Devlet Çevre Koruma ve Ormancılık Ajansı	Doğrudan faydalanıcı	Devlet Kurumu				
Tacikistan: Tarım Bakanlığı	Doğrudan faydalanıcı	Devlet Kurumu				

Paydaş adı	Paydaş türü	Paydaş profili	İstişare metodolojisi	İstişare bulguları	zamanlama (sadece paydaş katılım planları için)	Yorumlar
Türkiye: Tarım ve Orman Bakanlığı	Ortak	Devlet Kurumu				
Türkmenistan: Tarım Bakanlığı	Doğrudan faydalanıcı	Devlet Kurumu				
Özbekistan: Devlet Ormancılık Komitesi	Doğrudan faydalanıcı	Devlet Kurumu				
Yerel topluluklar	Doğrudan faydalanıcı	Yerel Topluluklar				
Yerel topluluklar	Dolaylı faydalanıcı	Yerel Topluluklar				
STKlar	Dolaylı faydalanıcı	STK				
Özel sektör	Dolaylı faydalanıcı	Özel sektör				

Şikâyet Mekanizması

Odak Noktası Bilgisi	<ul style="list-style-type: none"> • Ülkedeki memurlara ve proje ekibine bilgiyi iletecek olan FAO Temsilcilikleri; • Proje koordinatörü; • FAO Ormancılık Uzmanı; • Arazi personeli ve danışmanlar.
Kontakt detayları	
Şikâyet mekanizması paydaşlara ne şekilde ulaşacaktır	<ul style="list-style-type: none"> • Proje anlaşması • Eğitim • Arazi gezileri/topluluklarla toplantılar

Bildirim

Uygulanamaz.

Ek III: İş planı

Sonuçlar zinciri																																					
	Yıl 1												Yıl 2												Yıl 3												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Sonuç Katılımcı ülkeler büyük ölçekli orman ve diğer ağaçlık alan restorasyonu için toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bilgi ve yeteneklerle donatılmış, tahribatın önlenmesini ele alan stratejiler geliştirilmiş ve bölgesel işbirliği ağı kurulmuştur.																																					
Çıktı 1 Tahribata uğramış ormanların belirlenmesi AZ, KAZ, KIR, ÖZ																																					
Faaliyet 1.1 Ormanın ve diğer ağaçlık alanların tahribatına maruz kalan bölgelerin ve pilot bölgelerin seçimi																																					
Faaliyet 1.2 Arazi bozulmasının Collect Earth programı kullanılarak değerlendirilmesi																																					

Sonuçlar zinciri																																					
	Yıl 1												Yıl 2												Yıl 3												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Faaliyet 1.3 Fiziksel ve sosyal tahribat faktörlerinin ve tahrip edilmiş/bozulmuş alanların yeniden ağaçlandırma yoluyla rehabilite edilebilirliğinin değerlendirilmesi																																					
Faaliyet 1.4 Her bir lke Şartlarına göre rehabilitasyon faaliyetlerinin mekânsal ve zamansal önceliklendirilmesi																																					
Faaliyet 1.5 Tıbbi ve aromatik bitkiler gibi gelir getirme potansiyeline sahip hızlı büyüyen türler ve IUCN Kırmızı Liste türleri gibi yerli ve egzotik türlerin tanımlanması ve uygunluk analizi.																																					
Activity 1.6 Ulusal başlangıç çalıştaylarının düzenlenmesi																																					
Çıktı 2 Altı Orta Asya lkesinde (AZ, KAZ, KIR, TAC, TURK, OZ) tahribatın önlenmesi ve bozulmuş orman ve diğer ağaçlık alanların restorasyonu konusunda kapasite ve bilgi artırıldı																																					

Sonuçlar zinciri																																					
	Yıl 1												Yıl 2												Yıl 3												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Faaliyet 2.7 Tahribatın sosyal nedenlerini anlamak ve yerel nüfusu desteklemek üzere katılımcı yaklaşımlar ve orman mülkiyeti eğitimi																																					
Faaliyet 2.8 Yerel halkla istişareler ve farkındalık artırma faaliyetleri																																					
Faaliyet 2.9 İyi rehabilitasyon uygulamalarının paylaşılması için çalışma gezisi																																					
Faaliyet 2.10 BM Ekosistem restorasyonu on yılı, UNCCD ve Bonn Mücadelesi kapsamında orman restorasyonu ve tahribatın önlenmesi için ulusal strateji ve eylem planının hazırlanması/ gözden geçirilmesi																																					
Faaliyet 2.11 Deneyimleri paylaşmak ve büyük ölçekli bir orman restorasyonu projesi hazırlamak için bir bölgesel çalıştay düzenlenmesi																																					

Sonuçlar zinciri																																					
	Yıl 1												Yıl 2												Yıl 3												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Faaliyet 3.3 Her ülke için restorasyon faaliyetleri uygulama planlarının hazırlanması																																					
Faaliyet 3.4 Fidanlıkların kurulması ve modernizasyonu																																					
Faaliyet 3.5 Tohum meşçerelerinin, bahçelerinin ve bankalarının kurulması ya da geliştirilmesi																																					
Faaliyet 3.6 Bozuk alanların çölleşmeyle mücadele, erozyon kontrolü ve su koruma önlemleri örneklerini göstermek üzere ağaçlandırılması																																					
Faaliyet 3.7 Erozyon kontrolü ve çölleşmeyle mücadelede mekanik önlemleri gösteren sahaların kurulması																																					
Faaliyet 3.8 Tahribata neden olan faaliyetlerden kaçınmak üzere yerel toplulukların desteklenmesi																																					

Sonuçlar zinciri																																					
	Yıl 1												Yıl 2												Yıl 3												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Faaliyet 3.9 Bozuk alanların çölleşmeyle mücadele, erozyon kontrolü ve su koruma önlemleri örneklerini göstermek üzere toplum odaklı doğal kaynak yönetimi anlayışı ile rehabilitasyonu																																					

Ek IV: Bütçe

Masraflar ve Toplam Dolar Değeri

	Birim	Maliyet/ birim	Çıktı 1	Çıktı 2	Çıktı 3	TOPLAM
A. Profesyonel Personel						
Proje Koordinatörü	kişi/ay	3,000	12	12	12	108,000
Yönetici asistanı/Tercüman	kişi/ay	1,500	12	12	12	54,000
Genç Orman Mühendisi/Bakanlıkça Gönderilen Personel	kişi/ay	400	12	12	12	14,400
Tercüme	sayfa	20	100	100	100	6,000
Ulusal Danışmanlar, Faaliyet 1.2 ve 1.3 - 2NC/ülke	gün	100	200			20,000
Ulusal Danışmanlar; Faaliyet 1.5 - 1NC/ülke	gün	100	40			4,000
Türk Danışman Collect Earth; Faaliyet 2.2	gün	150		10		1,500
Türk Danışman Tahribatın Nedenleri Faaliyet 2.2	gün	150		10		1,500
Türk Danışman Eğitim; Faaliyet 2.3, 2 eğitimci	gün	150		10		1,500
Türk Danışman Eğitim; Faaliyet 2.4	gün	150		7		1,050
Türk Danışman Eğitim; Faaliyet 2.5	gün	150		4		600
Türk Danışman Toplumsal Cinsiyet Eşitliği eğitimi; Faaliyet 2.6	gün	150		10		1,500
Türk Danışman Katılımcı yaklaşımlar; Faaliyet 2.7	gün	150		10		1,500
Uluslararası danışman; Katılımcı yaklaşımlar; Faaliyet 2.7	gün	400		7		2,800
Ulusal Danışmanlar; Faaliyet 2.8 - 1NC/ülke	gün	100		120		12,000
Ulusal Danışmanlar, Faaliyet 2.10 - 2NC/ülke	gün	100		80		8,000
Uluslararası danışman; Faaliyet 2.12	gün	400		15		6,000
Türk Danışman; Faaliyet 2.12	gün	150		30		4,500
Türk Danışman; Faaliyet 2.13	gün	150		40		6,000
Türk Danışman; Faaliyet 2.14	gün	150		30		4,500
Ulusal Danışmanlar; Faaliyet 3.1 ve 3.2 - 1NC/ülke	gün	100			40	4,000
Ulusal Danışmanlar; Faaliyet 3.3 - 1NC/ülke	gün	100			40	4,000
Türk Danışmanlar teknik iş başı eğitim desteği	gün	150	40	100	70	31,500

	Birim	Maliyet/ birim	Çıktı 1	Çıktı 2	Çıktı 3	TOPLAM
B. Sözleşmeler						
Tohum meşçeresi, tohum bahçesi, tohum bankası	sayı	25,000			4	100,000
Bozuk ormanların ağaçlandırılması	ha	400			400	160,000
Toplum odaklı yönetim ile ormanların rehabilitasyonu	ha	100			400	40,000
Mekanik erozyon/çölleşmeyle mücadele teknikleri	ha	300			100	30,000
Bilinç Artırma Materyalleri	maliyet/ yıl	5,000		3		15,000
C. Seyahat						
Proje koordinatörü; uçak ücreti ve harcırah	Seyahat	1,600	1		1	3,200
FTFP Ulusal Program Koordinatörü; uçak ücreti ve harcırah	Seyahat	1,750	1	1	1	5,250
Türk Danışmanlar; uçak ücreti ve harcırah	Seyahat	2,050	10	10	11	63,550
Uluslararası danışmanlar; uçak ücreti ve harcırah	Seyahat	2,050		3		6,150
D. Training						
Eğitim çalıştayı Collect Earth ve tahribat nedenleri - Faaliyet 2.2; Faaliyet 2.6	çalıştay	15,000		1		15,000
Eğitim çalıştayı fidanlık, tohum - Faaliyet 2.3; Faaliyet 2.6	çalıştay	15,000		1		15,000
Eğitim çalıştayı restorasyon teknolojisi ve IUCN kırmızı liste türlerinin belirlenmesi - Faaliyet 2.4; Faaliyet 2.5; Faaliyet 2.6	çalıştay	15,000		1		15,000
Eğitim çalıştayı katılımcı yaklaşımlar - Faaliyet 2.7; Faaliyet 2.6	çalıştay	27,500		1		27,500
Çalıştaylar						
Başlangıç Çalıştayları	Ulusal çalıştay	1,000	4			4,000
Bölgesel çalıştay (40 kişi)	çalıştay	68,000			1	68,000
Çalışma gezisi						

	Birim	Maliyet/ birim	Çıktı 1	Çıktı 2	Çıktı 3	TOPLAM
Bilgi değişimi gezileri	Çalışma gezisi	38,500		4		154,000
E. Sarf Malzemeleri						
Ofis malzemesi, kırtasiye	Yıl/ülke	500	4	4	4	6,000
Yerel etkinliklere katılım	Yıl/ülke	300	4	4	4	3,600
F. Sabit Ekipmanlar						
Fidanlık binası, malzeme ve araç-gereç (3 ülke)	Fidanlık	200,000			3	600,000
Fidanlık için küçük ekipman		20,000			3	60,000
G. Teknik Destek Hizmeti						
Rapor maliyetleri	rapor	6,550			1	6,550
Nihai değerlendirme	değerle ndirme	14,000			1	14,000
Teknik destek hizmetleri	gün	843	20	20	20	50,580
H. Genel İşletme Giderleri						
Ulusal koordinatörler için yakıt ve diğer harcamalar	Yıl/ülke	1,000	4	4	4	12,000
	<i>Alt toplam</i>					1,773,230
I. İhtiyat						
5.4% ihtiyat						95,754
	<i>Toplam</i>					1,868,984
J. Proje Destek Maliyetleri						
Direkt operasyon maliyeti 7%						130,829
TOPLAM bütçe						1,999,813

Ek V: Risk Yönetimi

<u>Risk tanımı</u>	<u>Proje için en kötü sonuç</u>	<u>Risk puanı</u>		<u>Riski Azaltma faaliyeti</u>	<u>Faaliyeti yapan</u>
		<u>Etki</u>	<u>Olasılık</u>		
Sonuç: İlgili Hükümetler tarafından projenin sahiplenilmemesi. Hükümetlerin projenin seçim kriterlerini karşılayan uzmanları eğitime görevlendirmemesi	Proje başarılarının sürdürülebilirliği çok zayıf bir ihtimal		Az	Hükümetler tarafından projenin sahiplenilmesinin sağlanması	FAO-SEC, LTO, Proje Koordinatörü
Çıktı 1. Collect Earth verilerinin olmayışı	Proje uygulamalarında gecikmeler yaşanması		Az	Zamanlı toplanan veri	Proje koordinatörü, Collect Earth uzmanı
Çıktı 1. Pilot sahaların objektif kritere göre seçilmemesi	Restorasyon faaliyetinin pilot olma özelliğinin zayıflaması		Az	Proje anlayışı ve sahiplenme	Proje koordinatörü, Ulusal Proje Koordinatörü
Çıktı 1. Hükümetlerin sürdürülebilir olmayan restorasyon uygulamalarına neden olan orman tahribatının nedenlerini anlamadaki isteksizliği	Restorasyon faaliyetlerinin sürdürülebilirliği tehlikeye girmiştir		Orta	Proje anlayışı ve sahiplenme. Yüksek kalite ve katılımcı değerlendirme	Proje koordinatörü, Ulusal Proje Koordinatörü danışmanlar
Çıktı 2. Kalifiye olmayan uzmanların eğitim için aday gösterilmesi	Proje faaliyetlerinin uygulanamaması		Az	Proje anlayışı ve sahiplenme	LTO, Proje koordinatörü
Çıktı 2. Eğitilen uzmanların projenin uygulanması	Proje faaliyetlerinin uygulanamaması		Orta	Proje anlayışı ve sahiplenme	Proje Koordinatörü

<u>Risk tanımı</u>	<u>Proje için en kötü sonuç</u>	<u>Risk puanı</u>		<u>Riski Azaltma faaliyeti</u>	<u>Faaliyeti yapan</u>
		<u>Etki</u>	<u>Olasılık</u>		
esnasında görevde kalmaması					
Çıktı 3. Proje faaliyetlerinin uygulanmasında Hükümetlerin yeterli desteği vermemesi	Proje çıktılarının gerçekleşmemesi ve proje sonuçlarının sürdürülebilirliğinin sağlanamaması		Az	Proje anlayışı ve sahiplenme	FAO-SEC, LTO, Proje Koordinatörü

Projeden kaynaklanan çevresel ve sosyal riskler

Uygulanmaz.

Ek VI: FAO ve Hükümet Sorumlulukları

(a) Bu Ek, FAO'nun Ekli Proje Belgesinde açıklanan Projenin uygulanmasında Hükümete yardımcı olacağı temel hususları belirler.

(b) Proje tarafından belirlenen hedeflere ulaşılması, Hükümet ve FAO'nun ortak sorumluluğundadır.

FAO'nun Sorumlulukları

1. FAO, Proje Belgesinde belirtilen yardımların özenli ve etkin bir şekilde sağlanmasından sorumlu olacaktır. FAO ve Hükümet, Projenin tüm yönleriyle ilgili olarak istişare edeceklerdir.
2. Proje kapsamındaki yardımlar Hükümete veya Projede belirtilen kuruluşlara sağlanacak ve; i) FAO'nun Yönetim Kurullarının ilgili kararlarına uygun olarak ve FAO'nun kuruluş mevzuatına ve bütçe hükümleri uyarınca sağlanacak ve alınacaktır. ii) FAO Kaynak Ortağından alınan katkılar için bir alındı belgesi sunacaktır. FAO Kaynak Ortağından alınan fonları kendi düzenlemelerine, kurallarına ve politikalarına uygun olarak kullanacaktır. Tüm finansal hesaplar ve beyanlar ABD Doları cinsinden ifade edilecek ve yalnızca FAO'nun mali düzenlemelerinde, kurallarında ve direktiflerinde belirtilen iç ve dış denetim prosedürlerine tabi olacaktır.
3. FAO'nun Projenin finansal yönetimi ve yürütülmesi konusundaki sorumlulukları, Proje Belgesinde belirtildiği şekilde olacaktır. FAO, Hükümet ile istişare içinde, FAO prosedürlerine uygun olarak belirlenen ortaklar aracılığıyla Proje bileşenlerini uygulayabilir. Bu tür ortaklar, ortağın kural ve düzenlemelerine uygun olarak ve proje dahilinde FAO tarafından denetim dahil, izleme ve gözetimine tabi olacak şekilde belirli proje çıktılarının ve faaliyetlerinin Projeye sunulması konusunda birincil sorumluluğa sahip olacaklardır.
4. Teknik destek hizmetleri ve / veya gözetim ve izleme hizmetleri de dahil olmak üzere, proje kapsamında yapılacak doğrudan FAO tarafından yardım, işe alım, seyahat, maaşlar ve ulusal ve uluslararası personelin görevlendirilmeleri, malzeme ve hizmet alımı, taşeronluk da dahil olmak üzere FAO düzenlemelerine, kurallarına ve politikalarına uygun olarak, yapılacaktır. FAO tarafından işe alınacak üst düzey uluslararası teknik personel adayları, FAO prosedürlerini izleyerek belirlenecek ve Hükümetin onayına sunulacaktır.

5. FAO tarafından tedarik edilen ekipman, Proje süresince FAO'nun mülkü olarak kalacaktır. Hükümet, Proje sona ermeden önce kendisine verilen bu ekipmanın güvenli bir şekilde korunmasını sağlayacaktır. Bu Proje kapsamında tedarik edilen ekipmanın nihai kullanım yerine Hükümet ve Kaynak Ortağı ile istişare ederek FAO tarafından karar verilecektir.

Hükümetin Sorumlulukları

1. Projenin hızlı ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla, Hükümet, FAO'ya, personeline ve FAO adına hizmet veren diğer tüm kişilere, mevzuata uygun şekilde aşağıdaki konularda yardım olacaktır:
  - a. gerekli vizelerin veya izinlerin ücretsiz olarak verilmesi;
  - b. İthalat için gerekli ve uygun olan hallerde, Proje ile bağlantılı olarak kullanılması gereken tüm ekipman, malzeme ve donanımların ihracatı veya ithalatı ilgili tüm gümrük vergilerinin veya diğer vergi veya harçların ödenmesinden muaf tutulması;
  - c. proje ile bağlantılı olarak kullanılmak üzere yerel ekipman, malzeme ve sarf malzemesi alımlarında herhangi bir satış vergisi veya diğer vergilerden muafiyet;
  - d. FAO personelinin ya da FAO adına hizmet veren diğer kişilerin kişisel kullanımına ait olan malların daha sonra ihracı veya ithalatı için gerekli olan her türlü izin;
  - e. yukarıdaki b ve d bentlerinde belirtilen teçhizatın, malzemelerin, sarf malzemelerinin ve malların gümrükten geçirilmesinin hemen yapılması.
2. Hükümet, FAO'ya, mülkiyeti, fonları ve varlıkları, yetkilileri ve Proje ile bağlantılı olarak adına hizmet sunan tüm kişilere aşağıdaki işlemleri uygulayacaktır. (i) Uzmanlaşmış Ajansların Ayrıcalıkları ve Dokunulmazlıkları Sözleşmesinin hükümleri (the Convention on Privileges and Immunities of the Specialized Agencies) (ii) Birleşmiş Milletler Döviz kuru. Bu durum FAO adına hizmet veren kişileri, FAO'nun Proje uygulamasında yer almak için tayin edebileceği herhangi bir kuruluşu, firmayı veya başka bir şirketi kapsayabilecektir.
3. Hükümet; proje ile ilgili olarak, üçüncü taraflarca FAO'ya, onun personeline veya onun adına hizmet sunan diğer kişilere karşı hak talebinde bulunması durumunda, bu tür iddiaların ağır ihmalden veya bu tür kişilerin isteyerek yanlış davranmasından kaynaklandığı kabul edilmediği sürece, bu iddiaları karşılamaktan sorumlu olacaktır.
4. Hükümet, projeye atanan kendi ulusal personelinin işe alınmasından, maaşlarından ve sosyal güvenlik önlemlerinden sorumlu olacaktır. Hükümet ayrıca, Proje Belgesi'nde belirtilen olanakları ve malzemeleri Proje için istendiğinde temin edecektir. Hükümet, FAO personeline, Kaynak Ortağına ve kendi adına hareket eden kişilere, Proje ofislerine

ve sahalarına ve Proje ile ilgili her türlü materyale veya belgeye erişim sağlayacak ve bu personel veya kişilerce ihtiyaç duyulan herhangi bir bilgiyi/belgeyi sağlayacaktır.

Raporlama ve Değerlendirme

1. Gelişmeler ve uygulamalar ile ilgili olarak FAO, Proje Dokümanında belirtildiği şekilde Hükümete (ve Kaynak Ortağına) rapor verecektir.
2. Hükümet, kamuoyunu bilgilendirmek veya eğitmek amacıyla, Proje tanımlamaları ve amaçları ve sonuçları gibi bilgilerin FAO tarafından yayılmasını kabul edecektir. Bu proje kapsamında FAO yardımından kaynaklanan herhangi bir malzeme veya keşifle ilgili patent hakları, telif hakkı ve diğer fikri mülkiyet hakları FAO'ya aittir. FAO, Hükümet'e, ülkedeki ticari olmayan amaçlarla bu tür materyalleri veya keşifleri kullanmak, yayınlamak, tercüme etmek ve dağıtmak için özel veya halka açık olmayan özel bir lisanssız lisans vermektedir. Bazı Kaynak Ortaklarının şartlarına uygun olarak, FAO kamuya bilgi ve rapor verme hakkını saklı tutar.
3. Proje, Hükümet, Kaynak Ortağı ve FAO arasında kararlaştırılan düzenlemelere göre bağımsız değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Değerlendirme raporuna, yürürlükteki politikalara uygun olarak ve Yönetimin Yanıtı ile birlikte halka açık olarak erişilebilir olacaktır. FAO, ana bulguların, konuların, derslerin ve tavsiyelerin yaygın şekilde yayılması amacıyla raporun kısa bir özetini hazırlama ve raporun değerlendirme sentezi çalışmalarında makul bir şekilde kullanılmasında yetkilidir.

Nihai Hükümler

1. Proje veya işbu Anlaşma'dan kaynaklanan veya bunlarla bağlantılı herhangi bir anlaşmazlık veya tartışma, istişareler yoluyla veya Hükümet ile FAO arasında kararlaştırılan diğer yollarla dostane bir şekilde çözümlenecektir.
2. Bu Sözleşmedeki herhangi bir hükme uygun olmayan veya burada yer almayan herhangi bir husus projenin belgesinde ya da faaliyetinde sayılmaz. Ayrıca aşağıdaki hususlar kabul edilemez. (i) FAO'nun imtiyazları ve dokunulmazlıklarından feragat; (ii) FAO tarafından herhangi bir ülkenin yasalarının FAO'ya uygulanabilirliğinin kabulü ve (iii) FAO tarafından, Proje kapsamındaki yardım faaliyetlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar konusunda herhangi bir ülkenin mahkemelerinin yargı yetkisinin kabul edilmesi.
3. Bu Anlaşma karşılıklı yazılı rıza ile değiştirilebilir veya sonlandırılabilir. Fesih, taraflardan herhangi birinin yazılı ihbarnamesinin karşı tarafça alınmasını takip eden altmış gün sonra yürürlüğe girecektir. Fesih durumunda, bu Anlaşma kapsamındaki taraflarca üstlenilen yükümlülükler, faaliyetlerin düzenli bir şekilde sonuçlandırılmasına ve FAO'nun personelinin, fonlarının ve mülklerinin geri çekilmesine izin vermek için gerekli olduğu ölçüde bu anlaşma hükümleri devam edecektir.
4. Bu Anlaşma, her iki tarafın da usulüne uygun yetkili temsilcileri tarafından imzalandığında yürürlüğe girecektir.

Ek VII: İş Tanımları

1. Proje Koordinatörü

Görev adı:	Proje Koordinatörü
Görev yeri:	Ankara; proje sahalarına seyahat
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	3 yıl

Kurumsal Ortam:

Proje Koordinatörü finansal yönetim dahil projenin genel olarak uygulanmasından ve yönetiminden sorumlu olacaktır.

Bu görevin etkin bir şekilde yerine getirilmesinde Koordinatör; LTO ve Ulusal Proje Koordinatörleri ile işbirliği yapacaktır.

Proje koordinatörü danışmanların işlerini koordine edecek ve diğer proje personelini yönetip, denetleyecektir. İşin başında ulusal ve uluslararası uzman ve danışmanların iş tanımlarını gözden geçirecek, yerel kuruluşlarla yapılacak olan sözleşmelerin teknik içeriklerini belirleyecektir. Koordinatör, FAO'ya proje ilerlemelerini ve bütçe harcamalarını raporlamaktan sorumludur. Uzmanlık alanı doğal kaynak yönetimi ve politika geliştirme konularıdır.

Görevin kapsamı:

1. Fonksiyonel görevler:

- Planlama
  - i. Proje uygulamalarını kolaylaştırmak için yıllık iş planının hazırlanması
  - ii. Eğitim faaliyetlerinin planlanması ve eğitim içeriklerinin ilgili uzmanlarla birlikte hazırlanması
  - iii. Dört ülkede yapılacak olan planlama ve uygulama faaliyetlerinin hazırlıklarına katılım sağlanması
  - iv. Personel görev seyahatlerinin planlanması
- Kurumsal Çerçevenin Geliştirilmesi
  - i. FTFP Yönlendirme Komitesi ve FAO Proje Görev Gücü toplantılarına katılım sağlanması
  - ii. Projenin uygulanmasıyla ilgili politika, kurumsal ve yasal konularla ilgili Tarım ve Orman Bakanlığını bilgilendirme
- Girdilerin Harekete Geçirilmesi
  - i. Personel: İş Tanımlarının hazırlanması, potansiyel adayların belirlenmesi ve işlendirilmesi
  - ii. Ekipman: Gerekli ekipmanın teknik özelliklerinin belirlenmesi ve satın alınması
  - iii. Alt sözleşmeler: İş Tanımlarının hazırlanması, hizmet sağlayıcıların belirlenmesi ve hizmet alımı
  - iv. İşle ilgili ilerlemelerin izlenmesi ve tatmin edici hizmet ve çalışmaların onaylanması

- Eğitim
  - i. Çalışma seyahatleri dahil eğitim faaliyetlerinin organizasyonu
  - ii. İlgili kurumlarla işbirliği içinde katılımcıların seçilmesi
  - iii. Gelecekte yapılacak işlere örnek oluşturacak sonuçların ve çıkarılan derslerin değerlendirilmesinin yapılması
- Mali Yönetim
  - ii. Altı aylık iş planlarına göre finansal tahminlerin yapılması.
  - iii. Gerçekleşmelere göre bütçe revizyonunun başlatılması.
- Raporlama
  - i. Proje uygulamalarının ilk iki ayından sonra başlangıç raporunun hazırlanması
  - ii. Altı aylık, yıllık ilerleme raporlarının hazırlanması, uygulama için gerekli kurumsal düzenlemelerin değerlendirilmesi, gerektiğinde işbirliği düzenlemelerine yönelik iyileştirici tavsiyelerde bulunması,
  - iii. Proje bitmeden üç ay evvel detaylı bir proje nihai raporunun hazırlanması.

2. Yönetmelik Görevleri:

- i. Ulusal ve uluslararası uzmanların çalışmalarının kolaylaştırılması ve desteklenmesi
- ii. Kayıt tutma dahil finansal izleme ve raporlamanın takip edilmesi
- iii. Proje dokümanı ve iş planı çerçevesinde projenin başarılı bir biçimde uygulanması için gerektiğinde diğer koordinasyon görevlerinin yerine getirilmesi.

Nitelikler:

- i. Eğitim:

Ormanlık, çevre ve ilgili alanlarda Yüksek lisans mezunu olunması.
- ii. Deneyim:
  - a) Gelişmekte olan ülkelerde ormanlık ve doğal kaynaklar yönetimi konusunda en az 15 yıllık iş deneyiminin olması
  - b) Bakanlık düzeyinde ve yerel düzeyde politika önerileri sunma ve program yönetme konusunda geniş bir deneyime sahip olması
  - c) Engin bir yöneticilik deneyimi ve kurumsal kapasiteye sahip olması
  - d) FAO ve diğer Donörler ile aşinalığının ve deneyiminin olması bir değerdir.
- iii. Beceri:
  - a) Bireylerle iyi bir iletişim yeteneğine sahip olması
  - b) İyi bir bilgisayar kullanım becerisine sahip olması
- iv. Diller: Akıcı düzeyde İngilizce

2. Yönetici Asistanı/ Çevirmen

Görev adı:	Yönetici Asistanı/Tercüman
Görev yeri:	Ankara
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	3 yıl

Proje Koordinatörünün denetiminde Yönetici Asistanı aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

1. Proje ofisindeki günlük yönetim faaliyetlerine yardım edecektir,
2. FAO proje hesabı ile ilgili yönetim işlerini takip edecektir,
3. Gerekliğinde ödeme evraklarını ve banka transferlerini gerçekleştirecektir,
4. Tüm harcamaların FAO kural ve yönetmeliklerine göre yapılmasını sağlayacaktır,
5. Proje ile ilgili harcamaların kayıtlarını detaylı ve doğru bir şekilde tutacaktır,
6. Aylık harcama raporlarını FAO'ya sunacaktır,
7. Sabit ekipmanların (taşınmazlar) kayıtlarını tutacaktır,
8. Ulusal ve uluslararası çalıştayların, eğitimlerin ve çalışma gezilerinin lojistik düzenlemelerine yardımcı olacaktır,
9. Proje ile ilgili iç ve dış seyahatleri organize edecektir,
10. Proje dosyalama ve kayıtlarını tutacaktır,
11. Gerekliğinde proje yönetimi tarafından istenen diğer görevleri yerine getirecektir.

Nitelikleri:

- i. Üniversitelerin işletme, maliye veya muhasebe mezunu olması.
- ii. Deneyim:
  - a) Proje yönetimi konusunda en az 2 yıllık deneyiminin olması
  - b) FAO muhasebe sistemine aşina olması arzu edilir.
- iii. Becerileri:
  - a) İyi kurumsal becerilere sahip olması
  - b) Kişilerle iyi iletişim kurabilmesi
  - c) İyi bilgisayar kullanma yeteneğine sahip olması
- iv. Diller: Akıcı İngilizce ve Rusça – konuşma ve yazma

-----

3. Genç Orman Mühendisi/Bakanlıkça Görevlendirilen Personel

Görev adı: Genç Orman Mühendisi/Bakanlıkça Görevlendirilen Personel
Görev yeri: Ankara
Proje referansı: [Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi: 3 yıl

Kurumsal ortam:

Genç Orman Mühendisi/Bakanlıkça Görevlendirilen Personel FAO SEC Ofisinde çalışacak ve proje koordinatörüne proje uygulamaları konusunda yardımcı olacak. Ayrıca Bakanlıkla iletişimin sağlanmasında gerekli çalışmalara katkı sağlayacak.

Görev:

İşlevsel görevi:

- FAO proje faaliyetleri ve Bakanlık arasında iletişim akışında gereken desteği sağlayacak.

Nitelikleri:

- i. Orman Mühendisi
- ii. Dil: Akıcı İngilizce

-----

4. Ulusal Proje Koordinatörü (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)

Görev adı:	Ulusal Proje Koordinatörü (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)
Görev yeri:	Ulusal Orman İdaresi; proje sahalarına seyahat
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
İşin süresi:	3 yıl

Kurumsal ortam:

Ulusal Proje Koordinatörü ulusal düzeyde projenin genel yönetiminden ve uygulama faaliyetlerinden sorumlu olacaktır.

Proje Koordinatörü ve ülkesindeki FAO Ofisi personeli ile yakın işbirliği içinde çalışacaktır.

Ulusal Proje Koordinatörü, ülkesinde görev yapacak olan ulusal danışmanların işlerini koordine edecek ve ülkesindeki diğer proje personeline amirlik yapacaktır. Ulusal Proje Koordinatörü, proje dokümanında belirtildiği üzere proje ile ilgili gelişmeleri ve gerekli bütçe harcamalarını uygun bir şekilde Proje Koordinatörüne raporlamakla yükümlüdür.

İşin kapsamı:

1. İşlevsel görevler:

- Kurumsal çerçevenin geliştirilmesi
  - i. Ulusal proje toplantılarına katılım
  - ii. Proje uygulamaları kapsamında politika, yasama ve kurumsal konularda yapılan çalışmaları ormancılıktan sorumlu olan Bakanlığa bildirecektir.
- Kaynak sağlama
  - i. Personel: Potansiyel adayların belirlenmesi
  - ii. İşle ilgili ilerlemeleri ve işin usulüne uygun yapıldığının izlenmesi
- Eğitim
  - i. Ulusal düzeyde eğitim faaliyetlerinin ve çalışma seyahatlerinin organizasyonuna destek sağlanması
  - ii. İlgili kurumlarla istişare ederek ulusal katılımcıların belirlenmesi
  - iii. İleride yapılacak aktivitelerde faydalanmak üzere çıkarılan derslerin değerlendirilmesi.
- Mali Yönetim
  - i. Yarı yıllık iş planlarına dayalı olarak proje harcamalarının izlenmesi
- Raporlama
  - i. Proje dokümanında öngörülen faaliyetlerin aylık raporların hazırlanması. Buna göre a) her bir ayrı faaliyetin başarısı; b) aksamaların belirlenmesi; ve c) aksaklıkların giderilmesi için tavsiyelerde bulunulması.

2. Yönetsel görevler:

- i. Uluslararası ve ulusal danışmanların işlerinin kolaylaştırılması

- ii. Proje dokümanı ve proje iş planı kapsamında projenin başarılı bir şekilde uygulanması için gerektiğinde diğer koordinasyon görevlerinin yerine getirilmesi

Nitelikler:

- i. Ulusal ormancılık kurumunda üst düzey memur
- ii. Deneyim:
- a) Ormancılık ve doğal kaynaklar yönetimi konusunda en az 15 yıllık iş deneyiminin olması
- b) Politika önerileri sunma ve program yönetme konusunda geniş bir deneyime sahip olması
- c) Engin bir yöneticilik deneyimi ve kurumsal kapasiteye sahip olması

A) Beceriler:

- d) İyi kişilerarası iletişim yeteneği
- e) İyi düzeyde bilgisayar bilgisi

B) Diller: Akıcı Rusça, akıcı İngilizce arzu edilir

-----

5. Ulusal Proje Koordinatörü (Tacikistan, Türkmenistan)

Görev adı: Ulusal Proje Koordinatörü (Tacikistan, Türkmenistan)
Görev yeri: Ulusal Orman İdaresi
Proje referansı: [Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi: 3 yıl- yılda bir ay tam zamanlı çalışmaya eşdeğer süre

Kurumsal ortam:

Ulusal Proje Koordinatörü ulusal düzeyde projenin genel yönetiminden ve uygulama faaliyetlerinden sorumlu olacaktır.

Proje Koordinatörü ve ülkesindeki FAO Ofisi personeli ile yakın işbirliği içinde çalışacaktır.

Ulusal Proje Koordinatörü, kapasite geliştirme çalıştaylarına katılacak ulusal uzmanların seçimini koordine edecektir. Ulusal Proje Koordinatörü, proje dokümanında belirtildiği üzere kapasite geliştirme faaliyetleriyle ilgili gelişmeleri uygun bir şekilde Proje Koordinatörüne raporlamakla yükümlüdür.

Görev kapsamı:

1. İşlevsel görevler:

- Eğitim
  - i. Ulusal kurumlarla işbirliği içinde ulusal katılımcıların seçilmesi
  - ii. İleriki çalışmalarda kullanılmak üzere çıkarılan derslerin değerlendirilmesi
- Raporlama
  - i. Eğitilen kişilerin kapasite geliştirme çalıştayından döndüklerinde elde ettikleri becerileri ülke şartlarına nasıl uygulanabilecekleri konusunda özet raporların hazırlanması

Nitelikler:

Ulusal ormancılık kurumunda üst düzey memur

- i. Deneyim:
    - a) Ormancılık ve doğal kaynaklar yönetimi konusunda en az 15 yıllık iş deneyiminin
    - b) Politika önerileri sunma ve program yönetme konusunda geniş bir deneyime sahip olması
    - c) Engin bir yöneticilik deneyimi ve kurumsal kapasiteye sahip olması
  - ii. Beceriler:
    - a) İyi kişilerarası iletişim yeteneği
    - b) İyi düzeyde bilgisayar bilgisi
  - iii. Diller: Akıcı Rusça, akıcı İngilizce arzu edilir
-

6. Türk Danışman – Collect Earth Değerlendirmesi Konusunda Eğitimci

Görev adı:	Türk Danışman – Collect Earth Değerlendirmesi Konusunda Eğitimci (faaliyet 2.2)
Görev yeri:	Türkiye
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görevin süresi:	10 gün

Görev:

Görevin amacı; 6 ülkeden eğitime katılan uzmanlara Collect Earth metodolojisi konusunda eğitim verilmesidir.

Proje koordinatörünün denetiminde ve arazi tahribatın nedenleri ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında çalışan Türk danışmanlarla işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Collect Earth konusunda bir eğitim programının tasarlanması
- 2) Eğitim yapılacak yerin belirlenmesi
- 3) Eğitim organizasyonuna katkı sağlanması
- 4) Eğitimin gerçekleştirilmesi (4 gün)
- 5) Gelecek faaliyet önerilerini de içeren kısa bir eğitim raporunun hazırlanması.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre ve ilgili konularda Yüksek lisan eğitimine sahip olunması. Collect Earth dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

7. Türk Danışman – Arazi Tahribatının Nedenleri Konusunda Eğitimci

Görev adı:	Türk Danışman – Arazi Tahribatının Nedenleri Konusunda Eğitimci (faaliyet 2.2)
Görev yeri:	Türkiye ve proje ülkelerine seyahat
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	10 gün eğitim + 20 gün iş başında eğitim (4 ülke, 1 görev/ülke)

Görev:

Görevin amacı; 6 ülkeden eğitime katılan uzmanlara Arazi Tahribatının Nedenlerinin Belirlenmesi konusunda eğitim verilmesidir.

Proje koordinatörünün denetiminde ve Collect Earth ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında çalışan Türk danışmanlarla işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Arazi Tahribatının Nedenleri konusundaki eğitim programının tasarlanması
- 2) Eğitim yerinin belirlenmesi
- 3) Arazi gezisi dahil eğitim organizasyonuna katkı sağlanması
- 4) Eğitimin ve arazi gezisinin gerçekleştirilmesi (4 gün)
- 6) Gelecek faaliyet önerilerini de içeren kısa bir eğitim raporunun hazırlanması
- 5) Proje faaliyetlerinin uygulandığı 4 ülkeye işbaşıında eğitim seyahatlerinin düzenlenmesi
- 6) Projenin daha da geliştirilmesine yönelik tavsiyeler de dahil olmak üzere her bir iş başında eğitim seyahati için bir raporun düzenlenmesi.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili konularda Yüksek lisan eğitimine sahip olunması. Orman ve arazi tahribatının nedenlerinin belirlenmesi konuları dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

8. Türk Danışman – Fidanlık Altyapısı ve Teknikleri Konusunda Eğitimci

Görev adı:	Türk Danışman – Fidanlık Altyapısı ve Teknikleri konusunda Eğitimci (faaliyet 2.3)
Görev yeri:	Türkiye ve proje ülkelerine seyahat
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	5 gün eğitim + 30 gün işbaşında eğitim (3 ülke)

Görev:

Görevin amacı; 6 ülkeden eğitime katılan uzmanlara modern bir orman fidanlığının kurulması konusunda eğitim verilmesidir.

Proje koordinatörünün denetiminde ve tohum toplama, depolama ve çimlendirme ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında çalışan Türk danışmanlarla işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Modern bir orman fidanlığının kurulması konusunda eğitim programının tasarlanması
- 2) Eğitim yerinin belirlenmesi
- 3) Bir model fidanlığın ziyareti dahil eğitim organizasyonuna katkı sağlanması
- 4) Eğitimin ve arazi gezisinin gerçekleştirilmesi (3 gün)
- 5) Gelecek faaliyet önerilerini de içeren kısa bir eğitim raporunun hazırlanması
- 6) Proje faaliyetlerinin uygulandığı 3 ülkeye işbaşında eğitim seyahatlerinin düzenlenmesi
- 7) Projenin daha da geliştirilmesine yönelik tavsiyeler de dahil olmak üzere her bir iş başında eğitim seyahati için bir rapor düzenlenmesi.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili konularda yüksek lisan eğitimine sahip olunması. Orman ve orman fidanlığı konuları dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

9. Türk Danışman – Tohum Toplama, Depolama ve Çimlendirme Konusunda Eğitici

Görev adı:	Türk Danışman – Tohum Toplama, Depolama ve Çimlendirme Konusunda Eğitici (faaliyet 2.3)
Görev yeri:	Türkiye ve proje ülkelerine seyahat
Proje referansı:	[Proje sayısı ve proje başlığı]
Görev süresi:	5 gün eğitim + 40 gün işbaşımda eğitim (4 ülke)

Görev:

Görevin amacı; 6 ülkeden eğitime katılan uzmanlara modern ve etkili Tohum Toplama, Depolama ve Çimlendirme konularında eğitim verilmesidir.

Proje koordinatörünün denetiminde ve orman fidanlıkları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında çalışan Türk danışmanlarla işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Tohum toplama, depolama ve çimlendirme konusunda bir eğitim programının tasarlanması
- 2) Eğitim yerinin belirlenmesi
- 3) Bir tohum bahçesinin ve fidanlığın ziyareti dahil eğitim organizasyonuna katkı sağlanması
- 4) Eğitimin ve arazi gezisinin gerçekleştirilmesi (2 gün)
- 5) Gelecek faaliyet önerilerini de içeren kısa bir eğitim raporunun hazırlanması
- 6) Proje faaliyetlerinin uygulandığı 4 ülkeye işbaşımda eğitim seyahatlerinin düzenlenmesi
- 7) Projenin daha da geliştirilmesine yönelik tavsiyeler de dahil olmak üzere her bir iş başında eğitim seyahati için bir rapor düzenlenmesi.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili konularda yüksek lisan eğitime sahip olunması. Orman ağaçları tohumlarının toplanması, depolanması ve çimlendirilmesi konuları dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

10. Türk Danışman – Çölleşmeyle Mücadele, Erozyon Kontrolü, Arazi Restorasyonu Konusunda Eğitimci

Görev adı: **Türk Danışman –Çölleşmeyle Mücadele, Erozyon Kontrolü, Arazi Restorasyonu Konusunda Eğitimci (faaliyet 2.4)**

Görev yeri: Türkiye ve proje ülkelerine seyahat

Proje referansı: [Proje sayısı ve başlığı]

Görev süresi: 7 gün eğitim + 40 gün işbaşında eğitim (4 ülke)

Görev:

Görevin amacı; 6 ülkeden eğitime katılan uzmanlara Çölleşmeyle Mücadele, Erozyon Kontrolü, Arazi Restorasyonu konularında eğitim verilmesidir.

Proje koordinatörünün denetiminde ve IUCN Kırmızı Liste Türlerinin Korunması ve Üretimi ile Toplumsal Cinsiyet Eşitliği konularında çalışan Türk danışmanlarla işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Çölleşmeyle Mücadele, Erozyon Kontrolü, Arazi Restorasyonu konularında eğitim programının tasarlanması
- 2) Eğitim yerinin belirlenmesi
- 3) Çölleşmeyle Mücadele, Erozyon Kontrolü, Arazi Restorasyonu için geliştirilen model bir yapının ziyareti de dahil eğitim organizasyonuna katkı sağlanması
- 4) Eğitimin ve arazi gezisinin gerçekleştirilmesi (3 gün)
- 5) Gelecekteki faaliyet tavsiyelerini de içeren kısa bir eğitim raporunun hazırlanması
- 6) Proje faaliyetlerinin uygulandığı 4 ülkeye işbaşında eğitim seyahatlerinin düzenlenmesi
- 7) Projenin daha da geliştirilmesine yönelik tavsiyeler de dahil olmak üzere her bir iş başında eğitim seyahati için bir rapor düzenlenmesi.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili alanlarda yüksek lisan eğitimine sahip olunması. Çölleşmeyle Mücadele, Erozyon Kontrolü, Arazi Restorasyonu konuları dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

11. Türk Danışman – IUCN Kırmızı Liste Türlerinin Korunması Eğitimcisi

Görev adı: **Türk Danışman – IUCN Kırmızı Liste Türlerinin Korunması Eğitimcisi (faaliyet 2.5)**

Görev yeri: Türkiye ve proje ülkelerine seyahat

Proje referansı: [Proje sayısı ve başlığı]

Görev süresi: 4 gün eğitim + 20 gün işbaşında eğitim (4 ülke)

Görev:

Görevin amacı; 6 ülkeden eğitime katılan uzmanlara IUCN Kırmızı Liste Türlerinin Korunması konusunda eğitim verilmesidir.

Proje koordinatörünün denetiminde ve Çölleşmeyle Mücadele, Erozyon Kontrolü, Arazi Restorasyonu ile Toplumsal Cinsiyet Eşitliği konularında çalışan Türk danışmanlarla işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) IUCN Kırmızı Liste Türlerinin Korunması konusunda eğitim programının tasarlanması
- 2) Eğitim yerinin belirlenmesi
- 3) Eğitim organizasyonuna katkı sağlanması
- 4) Eğitimin gerçekleştirilmesi (2 gün)
- 5) Gelecek faaliyet önerilerini de içeren kısa bir eğitim raporunun hazırlanması
- 6) Proje faaliyetlerinin uygulandığı 4 ülkeye işbaşında eğitim seyahatlerinin düzenlenmesi
- 7) Projenin daha da geliştirilmesine yönelik tavsiyeler de dahil olmak üzere her bir iş başında eğitim seyahati için bir rapor düzenlenmesi.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili konularda yüksek lisans eğitimine sahip olunması. IUCN Kırmızı Liste Türlerinin Korunması konuları dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

12. Türk Danışman – Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması Konusunda Eğitimci

Görev adı: **Türk Danışman – Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması Konusunda Eğitimci (faaliyet 2.6)**

Görev yeri: Türkiye ve proje ülkelerine seyahat

Proje referansı: [Proje sayısı ve başlığı]

Görev süresi: 10 gün eğitim + 20 gün işbaşımda eğitim (4 ülke)

Görev:

Görevin amacı; 6 ülkeden eğitime katılan uzmanlara Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Akımlaştırılması konusunda eğitim verilmesidir.

Proje koordinatörünün denetiminde ve eğitim faaliyetlerinden sorumlu olan Türk danışmanlarla işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Akımlaştırılması konusunda eğitim programının tasarlanması
- 2) 4 Eğitim programına bir günlük Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Akımlaştırılması eğitimini katarak Türk Danışmanlarla işbirliğinde çalışılması
- 3) Eğitim organizasyonuna katkı sağlanması
- 4) Eğitimin gerçekleştirilmesi (4 gün)
- 5) Gelecek faaliyet önerilerini de içeren kısa bir eğitim raporunun hazırlanması
- 6) Proje faaliyetlerinin uygulandığı 4 ülkeye işbaşımda eğitim seyahatlerinin düzenlenmesi
- 7) Projenin daha da geliştirilmesine yönelik tavsiyeler de dahil olmak üzere her bir iş başında eğitim seyahati için bir rapor düzenlenmesi.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili konularda yüksek lisan eğitimine sahip olunması. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Akımlaştırılması konusu dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

13. Türk Danışman – Katılımcı Yaklaşımlar Konusunda Eğitici

Görev adı:	Türk Danışman – Katılımcı Yaklaşımlar (faaliyet 2.7)
Görev yeri:	Türkiye ve ülkelere seyahat
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	10 gün eğitim + 40 gün işbaşında eğitim (4 ülke)

Görev:

Görevin amacı; 6 ülkeden eğitime katılan uzmanlara Katılımcı Yaklaşımlar konusunda eğitim verilmesidir.

Proje koordinatörünün denetiminde ve katılımcı yaklaşımlar konusunda uluslararası danışman ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Uluslararası danışmanla işbirliği içinde katılımcı yaklaşımlar konusunda eğitim programının tasarlanması
- 2) Eğitim yerinin belirlenmesi
- 3) Yeni öğrenilen becerilerin uygulanması için kırsal alanlara arazi gezisi de dahil eğitim organizasyonuna katkı sağlanması
- 4) Eğitimin gerçekleştirilmesi (5 gün)
- 5) Gelecek faaliyet önerilerini de içeren kısa bir eğitim raporunun hazırlanması
- 6) Proje faaliyetlerinin uygulandığı 4 ülkeye işbaşında eğitim seyahatlerinin düzenlenmesi
- 7) Projenin daha da geliştirilmesine yönelik tavsiyeler de dahil olmak üzere her bir iş başında eğitim seyahati için bir rapor düzenlenmesi.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili konularda yüksek lisan eğitimine sahip olunması. Katılımcı yaklaşımlar konusu dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

14. Türk Danışman – Bölgesel Proje Önerisinin Hazırlanması

Görev adı:	Türk Danışman – Bölgesel Proje Önerisinin Hazırlanması (faaliyet 2.12)
Görev yeri:	Ankara ve bölgesel çalıştayın yapılacağı yere seyahat
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	30 gün

Görev:

Görevin amacı; orman ve diğer ağaçlık alanların büyük ölçekli restorasyonu için bir bölgesel proje önerisinin geliştirilmesine katkı sağlanmasıdır.

Türk danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve bölgesel proje hazırlama konusunda uluslararası danışman ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Projelerden çıkarılan derslerin belirlenmesi amacıyla Orta Asya ülkelerinde ormancılık ve ormancılıkla ilgili biten ve devam eden proje dokümanlarının gözden geçirilmesi
- 2) FTFP proje faaliyetleri, bu faaliyetlerin karşılaştırmalı üstünlüğü ve olası darboğazları hakkında kapsamlı bir bilgi elde edilmesi
- 3) Yukarıda gerçekleştirilen faaliyetler ve uluslararası danışman ile işbirliğinde:
  - a. Proje kavram notu hazırlanması ve bu kavram notuna yönelik görüşlerini almak üzere öngörülen faydalanıcı ülkelere sunulması
  - b. Alınan yorumlara dayanarak proje kavramının nihai hale getirilmesi
- 4) Revize edilen proje kavramının bölgesel çalıştaya sunulması ve katılımcılar tarafından yapılacak yeni önerilerin kaydedilmesi
- 5) Bölgesel çalıştay sonuçlarına dayalı olarak ve uluslararası danışman ile işbirliğinde bölgesel proje önerisinin hazırlanması
- 6) Proje önerisinin FAO ve FTFP'ye onaylanmak üzere teslim edilmesi.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili konularda yüksek lisans eğitimine sahip olunması. En az 10 yıllık mesleki deneyime ve büyük ölçekli ormancılık projelerinin hazırlanması deneyimine sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

---

15. Türk Danışman – Farkındalık Artırma Stratejisi

Görev adı:	Türk Danışman – Farkındalık Artırma Stratejisi (faaliyet 2.13)
Görev yeri:	Ankara
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	40 gün

Görev:

Görevin amacı; Farkındalık Artırma Stratejisi geliştirilmesine katkı sağlanmasıdır.

Türk danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği konusunda çalışan Türk danışman ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Genel proje stratejisini ve 4 ülkede uygulanacak ulusal stratejileri kapsayacak olan bir farkındalık artırma stratejisinin geliştirilmesi
- 2) Stratejinin gözden geçirilmesi için FAO ve FTFP'ye teslim edilmesi
- 3) Ulusal Proje Koordinatörleriyle işbirliği halinde ülke başına iki farkındalık artırma materyali geliştirilmesi
- 4) Projenin daha da geliştirilmesine yönelik tavsiyeler de dahil olmak üzere görevin tamamlandığına ilişkin kısa bir raporun hazırlanması.

Nitelikler:

İletişim, halkla ilişkiler ya da ilgili alanlarda Yüksek Lisans derecesine sahip olmak. En az 5 yıllık mesleki deneyime ve ormancılık projelerinde farkındalık artırma konusunda deneyime sahip olunması arzu edilir.

Diller: Akıcı İngilizce

---

16. Türk Danışman – Ormancılık Aktörleri Arasında Bölgesel Ağ Oluşturulması

Görev adı:	Türk Danışman – Ormancılık Aktörleri Arasında Bölgesel Ağ Oluşturulması (faaliyet 2.14)
Görev yeri:	Ankara ve bölgesel çalıştayın yapılacağı ülkeye seyahat
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	30 gün

Görev:

Görevin amacı; Orta Asya'da işbirliğini artırmak üzere bölgesel ormancılık aktörleri ağının geliştirilmesine katkı sağlanmasıdır.

Türk danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve FTFP personeli, Türk danışmanlar ve Ulusal Proje Koordinatörleri ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Daha iyi koordinasyon için bölgedeki ormancılık aktörlerinin gereksinimlerinin belirlenmesi
- 2) Bölgede iletişim ve koordinasyon araçlarının etkinliğinin değerlendirilmesi
- 3) Bölgesel ormancılık aktörleri ağı kurmak için taslak öneri hazırlanması
- 4) Bölgesel çalıştayda tartışılmak ve onanmak üzere öneri hazırlanması
- 5) Bölgesel çalıştayın sonuçlarına dayalı olarak önerinin son haline getirilmesi
- 6) Bölgesel çalıştayın gerçekleştirilmesi
- 7) Projenin daha da geliştirilmesine yönelik tavsiyeler de dahil olmak üzere görevin tamamlandığına ilişkin kısa bir raporun hazırlanması.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili konularda yüksek lisans eğitimine sahip olunması. En az 10 yıllık mesleki deneyime ve ağ oluşturma deneyimine sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

17. Uluslararası Danışman – Arazi Tahribatın Önlenmesinde ve Orman Restorasyonunda Katılımcı Yaklaşımlar

Görev adı: **Uluslararası Danışman – Arazi Tahribatının Önlenmesinde ve Orman Restorasyonunda Katılımcı Yaklaşımlar** (faaliyet 2.7)

Görev yeri: Türkiye
Proje referansı: [Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi: 7 gün

Görev:

Görevin amacı; 6 ülkeden eğitime katılan uzmanlara orman tahribatının önlenmesi ve bozuk alanların restorasyonunda katılımcı yaklaşımlar konusunda eğitim verilmesidir.

Uluslararası Danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve Katılımcı Yaklaşımlar konusunda Türk danışman ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Türk danışmanla işbirliği içinde tahribatın önlenmesi ve bozuk ormanların restorasyonunda gerekli stratejilerin belirlenmesinde katılımcı yaklaşımlar konusunda eğitim programının tasarlanması
- 2) Yeni öğrenilen becerilerin uygulanması için kırsal alanlara arazi gezisi organizasyonu da dahil eğitim organizasyonuna katkı sağlanması
- 3) Eğitimin gerçekleştirilmesi (5 gün)
- 4) Proje faaliyetlerinin uygulandığı 4 ülkeye işbaşıında eğitim seyahatlerinin düzenlenmesi
- 5) Projenin daha da geliştirilmesine yönelik tavsiyeler de dahil olmak üzere kısa bir eğitim raporunun düzenlenmesi.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili konularda yüksek lisans eğitimine sahip olunması. En az 10 yıllık mesleki deneyimine ve katılımcı yaklaşımlar konusunda deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

18. Uluslararası Danışman – Bölgesel Proje Önerisinin Hazırlanması

Görev adı:	Uluslararası Danışman – Bölgesel Proje Önerisinin Hazırlanması (faaliyet 2.12)
Görev yeri:	Ankara ve Bölgesel Çalıştayın yapıldığı ülkeye seyahat
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	15 gün

Görev:

Görevin amacı; orman ve diğer ağaçlık alanların restorasyonu için büyük ölçekli bir bölgesel proje önerisinin geliştirilmesine katkı sağlanmasıdır.

Uluslararası Danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve bölgesel proje hazırlama konusunda görevli Türk danışman ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Türk danışman tarafından hazırlanan ve Orta Asya ülkelerinde ormancılık ve ormancılıkla ilgili biten ve devam eden proje dokümanlarından çıkarılan derslerin gözden geçirilmesi
- 2) FTFP proje faaliyetleri, bu faaliyetlerin karşılaştırmalı üstünlüğü ve olası darboğazları hakkında kapsamlı bir bilgi elde edilmesi
- 3) Yukarıda gerçekleştirilen faaliyetler ve uluslararası danışman ile işbirliğinde:
  - a. Proje kavram notu hazırlanması ve bu kavram notunun görüşlerini almak üzere öngörülen faydalanıcı ülkelere sunulması
  - b. Alınan yorumlara dayanarak proje kavramının nihai hale getirilmesi
- 4) Revize edilen proje kavramının bölgesel çalışmaya sunulmasına katkı sağlanması ve katılımcılar tarafından yapılacak yeni öneri ve tavsiyelerin kaydedilmesi
- 5) Bölgesel çalıştay sonuçlarına dayalı olarak ve Türk danışman ile işbirliğinde bölgesel proje önerisinin hazırlanması
- 6) Proje önerisinin FAO ve FTFP'ye onaylanmak üzere teslim edilmesi.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili alanlarda yüksek lisans eğitimine sahip olunması. En az 10 yıllık mesleki deneyime ve büyük ölçekli ormancılık projelerinin hazırlanması deneyimine sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

19. Ulusal Danışman – Biyofiziksel Tahribat Nedenlerinin Değerlendirilmesi - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)

Görev adı: **Ulusal Danışman – Biyofiziksel Tahribat Nedenlerinin Değerlendirilmesi (faaliyet 1.2) - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)**

Görev yeri: Ülke
Proje referansı: [Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi: 25 gün

Görev:

Görevin amacı; proje faaliyetlerinin ulusal düzeyde uygulanmasını desteklemek üzere projenin uygulandığı ülkede orman ve diğer ağaçlık alanların tahribatına neden olan biyofiziksel nedenlerin değerlendirilmesidir.

Uluslararası Danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve Ulusal Proje Koordinatörü, diğer ulusal danışmanlar ve ilgili Türk danışmanlar ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Collect Earth kullanılarak restorasyon faaliyetleri için potansiyel alanların değerlendirilmesi
- 2) Belirlenen sahalarda tahribatın biyofiziksel nedenlerinin belirlenmesi
- 3) Collect Earth ile belirlenen nedenlerin yersel doğrulamalar ile belirlenmesi için seçilen alanlarda arazi çalışmalarının gerçekleştirilmesi
- 4) Tahribatın nedenlerini ve onları hafifletmek için olası araçları ortaya koyan tahribatın biyofiziksel nedenleri ile ilgili bir sentez raporunun hazırlanması.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili alanlarda yüksek lisans eğitimine sahip olunması. Collect Earth konusu dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

20. Ulusal Danışman – Sosyal Tahribat Nedenlerinin Değerlendirilmesi - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)

Görev adı: **Ulusal Danışman – Sosyal Tahribat Nedenlerinin Değerlendirilmesi (faaliyet 1.2) - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)**

Görev yeri: Ülke
Proje referansı: [Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi: 25 gün

Görev:

Görevin amacı; proje faaliyetlerinin ulusal düzeyde uygulanmasını desteklemek üzere projenin uygulandığı ülkede orman ve diğer ağaçlık alanların tahribatına neden olan sosyal nedenlerin değerlendirilmesidir.

Uluslararası Danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve Ulusal Proje Koordinatörü, diğer ulusal danışmanlar ve ilgili Türk danışmanlar ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Katılımcı köy toplantıları gerçekleştirerek restorasyon faaliyetleri için potansiyel alanların değerlendirilmesi
- 2) Belirlenen sahalarda tahribatın sosyal nedenlerinin belirlenmesi
- 3) Seçilen sahalarda ilgili yerel yetkililerle ve yerel orman idaresi ile katılımcı toplantılar gerçekleştirilmesi
- 4) Tahribatın nedenlerini ve onları hafifletmek için olası araçları ortaya koyan tahribatın sosyal nedenleri sentez raporunun hazırlanması.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri, sosyal bilimler ve ilgili alanlarda yüksek lisans eğitimine sahip olunması. Katılımcı yaklaşımlar konusu dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

21. Ulusal Danışman – Uygun Ağaç Türlerinin Belirlenmesi - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)

Görev adı: **Ulusal Danışman – Uygun Ağaç Türlerinin Belirlenmesi (faaliyet 1.5) - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)**

Görev yeri: Ülke
Proje referansı: [Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi: 10 gün

Görev:

Görevin amacı; proje faaliyetlerinin ulusal düzeyde uygulanmasına katkı sağlamak üzere projenin uygulandığı ülkede restorasyon faaliyetlerinde kullanılacak ağaç ve çalı türlerinin uygunluk analizinin yapılması ve uygun türlerin belirlenmesidir.

Ulusal Danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve Ulusal Proje Koordinatörü, diğer ulusal danışmanlar ve ilgili Türk danışmanlar ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Seçilen sahalarda yapılacak restorasyon faaliyetlerinde kullanılacak ağaç ve çalı türlerinin (tohum toplama, tohum üretimi, fidan dikimi ve yaşam yüzdesi) uygunluğu konusunda mevcut araştırma ve proje dokümanlarının gözden geçirilmesi
- 2) Seçilen sahalarda yapılacak restorasyon faaliyetleri için en uygun ağaç ve çalı türlerinin önceliklendirilmesi ve belirlenmesi
- 3) Restorasyon çalışmalarında tercih edilen ağaç ve çalı türlerinin üretimi, dikimi ve bakımı konusunda tavsiyelerin de yer aldığı bir sentez raporun hazırlanması.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ve ilgili alanlarda yüksek lisans eğitime sahip olunması. Orman ağaç türleri konusu dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması

Diller: Akıcı İngilizce

-----

22. Ulusal Danışman – Yerel Halk ile İstişare Toplantıları - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)

Görev adı: **Ulusal Danışman – Yerel Düzey Toplantıları (faaliyet 2.8) - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)**

Görev yeri: Ülke

Proje referansı: [Proje sayısı ve başlığı]

Görev süresi: Not: toplum odaklı restorasyon faaliyeti yapılan 2 ülkede, 40 gün; toplum odaklı faaliyet yapılmayan 2 ülkede, 20 gün.

Görev:

Görevin amacı; proje faaliyetlerinin ulusal düzeyde uygulanmasına katkı sağlamak üzere projenin uygulandığı ülkede farkındalığın artırılması ve söz konusu kırsal halkın desteğinin alınması için proje sahalarında halkla istişare toplantılarının gerçekleştirilmesidir.

Ulusal Danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve Ulusal Proje Koordinatörü, diğer ulusal danışmanlar ve ilgili Türk danışmanlar ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Orman tahribatın nedenlerinin belirlenmesi için yapılan katılımcı istişare toplantılarına dayalı olarak, ayrıca restorasyon faaliyetleri için farkındalığın artırılması, yöre halkı ile gerekli müzakerelerin yapılması ve yapılacak restorasyon faaliyetlerine birlikte karar verilmesi için katılımcı köy toplantılarının yapılması
- 2) Gerek duyulan yerlerde yerel halkın yapacağı proje faaliyetlerine katkı sağlanması konusunda öneriler de dahil olmak üzere katılımcı köy toplantılarının bulgularını içeren bir raporun Ulusal Proje Koordinatörüne sunulması
- 3) Köy topluluklarının restorasyon faaliyetlerine aktif katılım sağladıkları yerlerde basit katılımcı yaklaşım planlarının hazırlanması ve bu planların uygulanmasına katkı sağlanması
- 4) Yerel düzeyde istişareler ve toplum odaklı uygulamalar konusunda bir sentez raporunun hazırlanması –ilgili olduğu yerde- çıkarılan derslerin belirtilmesi

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ya da sosyal bilimler ya da ilgili alanlarda yüksek lisans eğitimine sahip olunması. Katılımcı yaklaşımlar konusu dahil en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olunması

Diller: Akıcı İngilizce

-----

23. Ulusal Danışman – Orman Tahribatının Önlenmesi için Ulusal Stratejilerin ve Eylem Planlarının Hazırlanması- (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)

Görev adı:	Ulusal Danışman –Orman Tahribatının Önlenmesi için Ulusal Stratejilerin ve Eylem Planlarının Hazırlanması (faaliyet 2.10) - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)
Görev yeri:	Ülke
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	10 gün

Görev:

Görevin amacı; proje faaliyetlerinin ulusal düzeyde uygulanmasına katkı sağlamak üzere projenin uygulandığı ülkede orman tahribatının önlenmesi için ulusal strateji ve eylem planlarının gözden geçirilmesi veya geliştirilmesidir.

Ulusal Danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve Ulusal Proje Koordinatörü, “büyük ölçekli orman ve ağaçlık alan restorasyonu için ulusal stratejiler ve eylem planları” konusunda çalışan ulusal danışman ve diğer ulusal danışmanlar ve de ilgili Türk danışmanlar ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) “Büyük ölçekli orman ve ağaçlık alan restorasyonu için ulusal stratejiler ve eylem planları” konusunda ulusal danışman ile işbirliği halinde orman tahribatının önlenmesi için ulusal strateji ve eylem planlarının belirlenmesi ve gözden geçirilmesi
- 2) İlk proje sonuçlarına dayalı olarak orman tahribatının önlenmesi ulusal strateji ve eylem planının güncellenmesi ya da taslak strateji ve eylem planının geliştirilmesi
- 3) Taslak orman tahribatının önlenmesi ulusal strateji ve eylem planının ormancılıktan sorumlu Bakanlığa görüşleri alınmak üzere teslim edilmesi
- 4) Ormancılıktan sorumlu Bakanlıktan alınan görüşlere dayalı olarak taslak orman tahribatının önlenmesi ulusal strateji ve eylem planının güncellenmesi
- 5) “Büyük ölçekli orman ve ağaçlık alan restorasyonu için ulusal stratejiler ve eylem planları” konusunda ulusal danışman ile işbirliği halinde her iki strateji ve eylem planının tek doküman altında toplanarak Bakanlığa onay için sunulması
- 6) Çıkarılan derslerin de belirtildiği, orman tahribatının önlenmesi ulusal strateji ve eylem planının geliştirilmesi ve güncellenmesi sürecine ilişkin kısa bir raporun hazırlanması.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ya da ilgili alanlarda yüksek lisans eğitimine sahip olunması.
Orman politikası konusu dahil en az 15 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

24. Ulusal Danışman –Büyük Ölçekli Orman ve Diğer Ağaçlık Alan Restorasyonu için Ulusal Stratejilerin ve Eylem Planlarının Hazırlanması- (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)

Görev adı:	Ulusal Danışman – Büyük Ölçekli Orman ve Diğer Ağaçlık Alan Restorasyonu için Ulusal Stratejilerin ve Eylem Planlarının Hazırlanması (faaliyet 2.10)- (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)
Görev yeri:	Ülke
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	10 gün

Görev:

Görevin amacı; proje faaliyetlerinin ulusal düzeyde uygulanmasına katkı sağlamak üzere projenin uygulandığı ülkede büyük ölçekli orman ve ağaçlık alan restorasyonu için ulusal stratejiler ve eylem planlarının gözden geçirilmesi veya geliştirilmesidir.

Ulusal Danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve Ulusal Proje Koordinatörü, “Orman Tahribatının Önlenmesi için Ulusal Stratejiler ve Eylem Planları” konusunda çalışan ulusal danışman ve diğer ulusal danışmanlar ve de ilgili Türk danışmanlar ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Orman tahribatının önlenmesi için ulusal strateji ve eylem planlarının belirlenmesi konusunda ulusal danışman ile işbirliği halinde orman ve ağaçlık alan restorasyonu için ulusal stratejiler ve eylem planlarının belirlenmesi ve mevcut olanların gözden geçirilmesi
- 2) İlk proje sonuçlarına dayalı olarak bozuk orman ve ağaçlık alanların restorasyonu ulusal strateji ve eylem planının güncellenmesi ya da taslak strateji ve eylem planının geliştirilmesi
- 3) Taslak bozuk orman ve ağaçlık alanların restorasyonu ulusal strateji ve eylem planının ormancılıktan sorumlu Bakanlığa görüşleri alınmak üzere teslim edilmesi
- 4) Ormancılıktan sorumlu Bakanlıktan alınan görüşlere dayalı olarak taslak bozuk orman ve ağaçlık alanların restorasyonu ulusal strateji ve eylem planının güncellenmesi

- 5) “Orman Tahribatının Önlenmesi için Ulusal Stratejiler ve Eylem Planları” konusunda çalışan ulusal danışman ile işbirliği halinde her iki strateji ve eylem planını tek doküman altında toplayarak Bakanlığa onay için sunulması
- 6) Çıkarılan derslerin de belirtildiği, bozuk orman ve ağaçlık alanların restorasyonu ulusal strateji ve eylem planının geliştirilmesi ve güncellenmesi sürecine ilişkin kısa bir raporun hazırlanması.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ya da ilgili alanlarda yüksek lisans eğitimine sahip olunması.
Orman politikası konusu dahil en az 15 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

25. Ulusal Danışman – Potansiyel STK’ların, Özel Sektör Aktörlerinin ve Proje Uygulayıcılarının Belirlenmesi - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)

Görev adı:	Ulusal Danışman – Potansiyel STK’ların, Özel Sektör Aktörlerinin ve Proje Uygulayıcılarının Belirlenmesi (faaliyet 3.1 ve 3.2) - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)
Görev yeri:	Ülke
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	10 gün

Görev:

Görevin amacı; proje faaliyetlerinin ulusal düzeyde uygulanmasına katkı sağlamak üzere projenin uygulandığı ülkede orman restorasyon faaliyetlerinin uygulanması için potansiyel STKların ve özel sektör aktörlerinin belirlenmesidir.

Ulusal Danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve Ulusal Proje Koordinatörü, diğer ulusal danışmanlar ve ilgili Türk danışmanlar ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Bozuk ormanların ve diğer ağaçlık alanların restorasyonu konusunda potansiyel STKların ve özel sektör aktörlerinin kayıtlarının gözden geçirilmesi ve belirlenmesi
- 2) Proje uygulayıcılarının seçimi için kriter setinin geliştirilmesi ve bu kriterlerin belirlenen STK ve özel sektör aktörlerine uygulanması
- 3) Gerçekçi ve adil bir seçimle tercih edilen proje uygulayıcılarının bir listesinin hazırlanması
- 4) Proje uygulayıcıları listesinin Ulusal Proje Koordinatörüne görüş ve onay için sunulması

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri, işletme ile ilgili alanlarda yüksek lisans eğitime sahip olunması. Proje yönetimi konusu dahil en az 10 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

-----

26. Ulusal Danışman – Restorasyon Faaliyetleri Uygulama Planı - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)

Görev adı:	Ulusal Danışman – Restorasyon Faaliyetleri Uygulama Planı (faaliyet 3.3) - (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan)
Görev yeri:	Ülke
Proje referansı:	[Proje sayısı ve başlığı]
Görev süresi:	10 gün

Görev:

Görevin amacı; proje faaliyetlerinin ulusal düzeyde uygulanmasına katkı sağlamak üzere projenin uygulandığı ülkede bilhassa proje restorasyon faaliyetlerinin planlanmasıdır.

Ulusal Danışman; Proje Koordinatörünün denetiminde ve Ulusal Proje Koordinatörü, diğer ulusal danışmanlar ve ilgili Türk danışmanlar ile işbirliği halinde aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

- 1) Ülkede planlanan tüm restorasyon faaliyetlerinin ve öngörülen proje uygulayıcılarının gözden geçirilmesi
- 2) Restorasyon faaliyetlerinin; yer, zaman, finansman ve insan kaynakları ve sorumluluklar bakımından planlanması
- 3) Uygulama planının Ulusal Proje Koordinatörüne görüş ve onay için sunulması
- 4) _____ Ulusal Proje Koordinatörü ya da FTFP Ulusal Koordinatörü tarafından istenen düzeltmeler yapıldıktan sonra planın nihai şeklinin Ulusal Proje Koordinatörüne teslim edilmesi.

Nitelikler:

Ormancılık, çevre bilimleri ya da ilgili alanlarda yüksek lisans eğitime sahip olunması. Proje yönetimi konusu dahil en az 10 yıllık mesleki deneyime sahip olunması.

Diller: Akıcı İngilizce

Ek VIII: Satınalma

	İhtiyaçlar	Maliyet (USD)	Miktar	Satınalma Zamanı	Görev/Teslim yeri
İnsan kaynakları	Proje Koordinatörü	108,000	1 kişi	2020-2022	Ankara
	Yönetici Yardımcısı	54,000	1 kişi	2020-2022	Ankara
	Genç Orman Mühendisi/ Bakanlıkça Görevlendirilen Personel	14,400	1 kişi	2020-2022	Ankara
	Ulusal Danışmanlar	52,000	32 kişi	2020-2022	Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan
	Türk Danışmanlar	24,150	11 kişi	2020-2022	Ankara
	Uluslararası Danışmanlar	8,800	2 kişi	2020-2022	Orta Asya
	Teknik destek	31,500	4-5 kişi	2021-2022	Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan
	Tercüme	6,000	1 kişi	2020-2022	Ankara
Satınalma	Fidanlık binası, ekipman ve araçlar (3 ülke) (bknz tablo 1)	600,000	1 tane 3 ülkede	2021-2022	Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan
	Fidanlık için küçük ekipman (bknz tablo 2)	60,000	1 tane 3 ülkede	2021-2022	Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan
	Tohum meşçeresi, tohum bahçesi ve tohum bankası (bknz tablo 3)	100,000	1 tane 4 ülkede	2021-2022	Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan
	Ağaçlandırma ve toplum-odaklı yönetim ile bozuk orman restorasyonu	200,000	800 ha 200ha/ülke	2021-2022	Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan
	Mekanik erozyon/çölleşme kontrolü	30,000	100 ha 25ha/ülke	2021-2022	Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan
	Farkındalık artırma materyalleri	15,000	4 ülkede	2020-2022	Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan
	Proje ofisi için kırtasiye malzemeleri	9,600	4 ülkede	2020	Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan
Çalıştaylar	Eğitim çalıştayı	72,500	4 defa Türkiye'de	2020	Ankara
	Başlangıç Çalıştayları	4,000	Her ülkede 4 defa	2020	Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan
	Bölgesel Çalıştay	68,000	40 kişi	2022	Orta Asya
Seyahatler	Çalışma Gezisi	154,000	5 ülke	2020-2022	Orta Asya
	Çalıştaylar, çalışma gezisi, destek ve işbaşında eğitim	78,150		2020-2022	Orta Asya
	TOTAL	1,690,100			

Not: Detaylı satınalma planı, restore edilecek alanlarının büyüklüğü ve restorasyon türleri netleştildiğinde projenin başlangıç aşamasında hazırlanacaktır.

Tablo 1 – Fidanlık binası, ekipman ve aletler

İşin adı	Birim	Miktar (Dolar)	Teknik Özellikler
Yönetim binası	100 m2	22,500	Tek katlı kargas bina olacak
Sera(iklimlendirilmiş)	400 m2	55,000	Sera; gotik çatılı, polietilen plastik üst, polikarbon yan kaplamalı, galvanizli çelik konstrüksiyondan olacaktır. Seranın plastik üst örtüsü 180 mikron kalınlığında (36 ay kullanım ömrüne sahip), sera alın ve yanları 8,00 mm kalınlığında polikarbon kullanılacaktır. Sera yapımında kullanılacak olan çelik konstrüksiyonda tüm ürünler galvaniz sac (GZR) olacak, seranın iki yanında otomatik açılabilir havalandırma, iki adet otomatik açılan üst havalandırma olacak. Seranın içerisinde İki adet standart tip sirkülasyon fan, sera içi elektrik sistemi (fan, havalandırma vb. kullanım için), iklimlendirme otomasyon sistemi (havalandırma, sisleme, sıcaklık, nem ve rüzgar değerlerine göre çalışan otomasyon sistemi), sisleme sistemi, spring sulama sistemi ve dozatroni, drenaj sistemi yapılacaktır.
Tüplü fidan üretim alanı	3000 m2	30,000	Kaplı fidan üretim yastıkları %1-2 meyilli olacak. Yastıkların genişliği 120 cm, yastık yollarının genişliği 20 cm. olarak düzenlenecek. Yastıkların ortasına gelecek şekilde drenaj kanalları açılacak, kanallara kaba çakıl döşenecek üzerine iki katlı polietilen örtü, örtünün üzerine de 6-8 cm kalınlığında asfalt mucuru (4 numara) serilecek. Üretim yastıkları beton briket ile düzenlenecek.
Gölgeleme sistemi	3000 m2	12,000	%40-60 mec yeşil gölgeleme tülü kullanılacak, 1.5-2 mm et kalınlığında galvanizli sac kullanılacak
Depo (makine ve ekipman)	100 m2	5,000	Çelik kargas, üstü alüminyum levha
Toprak için depo	75 m2	8,550	Çelik kargas
Malzeme deposu	50 m2	5,700	Çelik kargas
Kapalı çalışma alanı	50 m2	5,700	Çelik kargas

Gübre deposu	50 m2	2,500	Gübreliğin taban ve yan duvarları beton olacak, akar sistemi yapılacaktır.
Havuz ve otomatik sulama sistemi	150 ton	21,500	Betonarme havuz 150 ton
Sulama tesisi	3000 m2	6,600	Damlama sulama sistemi
Dalgıç pompa	1 adet	5,000	Sondaj 100 m, pompa 5.5 kw
Trafo ve aydınlatma	1 adet	16,200	Trafo 400 kw
Paratoner	1 adet	2,500	25 yıl garantili NFC-102 standart, paslanmaz çelik, CE sertifikalı
İhata	400 m	1,250	Emprenyeli ahşap çit direği (8-10 cm çapında 1,50-1,60 m boyunda) ve galvanizli dikenli tel (TSEK 1113E.N.10223-1, 1.7 mm ters büküm) kullanılacaktır
Toplam		200,000	

Tablo 2 – Fidanlık için küçük ekipman ve aletler

Ekipman	Birim fiyat	Birim	Miktar (Dolar)
Fidan doldurma makinesi	5,000	1	5,000
Kök kesim makinesi	800	1	800
Römork	5,000	1	5,000
Tohum taşıma kasası	40	50	2,000
Turba	121	10 m3	1,210
Perlit	119	10 m3	1,190
Gübre	1,000	1 ton	1,000
Polietilen torbalar	9	200 kg	1,800
Sert plastik kaplar	20	100	2,000
Toplam			20,000

Tablo 3 – Tohum meşçeresi, tohum bahçesi, tohum bankası kurulması

1000 fidan (7x7m aralık mesafe) 5 ha aşılınmış klonal tohum bahçesi maliyeti

Kuruluş süreci	Maliyet (Dolar)
Plus ağaç seçimi	950
Aşı kalemi alma ve aşı merkezine iletme	900
Anaç materyal	550
Aşılama	600
Bakım (sera içi)	20
Tohum bahçesi yer seçimi	300
Bakım (toprak işlemeden önce)	1400
Kök temizliği	600
Derin toprak işleme (riper ile)	1500
Çapraz toprak işleme (disk karo)	300
Piketaj (ip çekme ve aplikasyon)	500
Fidanların sahaya taşınması	500
Dikim ve kontrol masrafları	2800
İhata ve bakım	2300
Sulama	400
Tam saha kontrolü	550
Tamamlama dikimi	800
Bakım (dikim sonrası)	100
Soğuk hava deposu	3000
İlk üç yıl bakım maliyeti (ihata, çapalama, levha vs.)	6930
Toplam kuruluş maliyeti	25,000

FRIENDS

**Forest Restoration Improvement for
Environmental Development and Sustainability**